

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CREAȚIE TEHNICĂ

ȘI

V5001W X5001W

EFICIENȚĂ

ECONOMICĂ

010010 V5001W

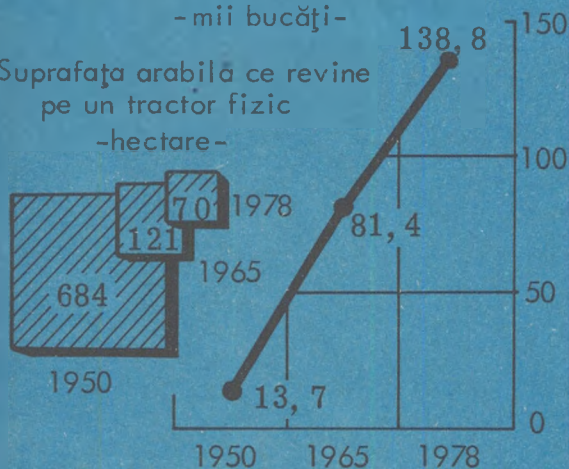
DINAMICA DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE

-mii bucăți-

Suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic

-hectare-

CULTIVATOARE MECANICE

-mii bucăți-

1,3

23,2

38,8

1950

1965

1978

1950

1965

1978

COMBINE AUTOPROPULSATE PENTRU RECOLTAT CEREALE

-mii bucăți-

1,3

17,9

31,7

1950

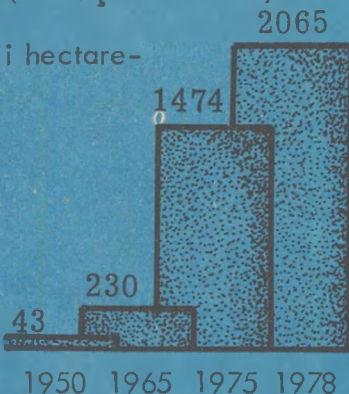
1965

1978

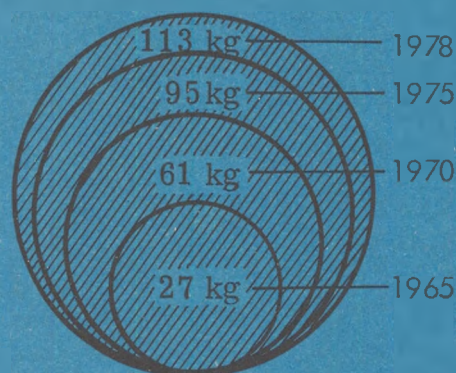
SUPRAFAȚA TOTALĂ AMENAJATĂ PENTRU IRIGAT (la sfârșitul anului)

(la sfârșitul anului)

-mii hectare-

ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE APLICATE PE UN HECTAR TEREN ARABIL

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE CEREALE BOABE

-mii tone-

5149

12601

15266

18865

1950

1965

1975

1978

CREȘTEREA NUMĂRULUI ANIMALELOR (la începutul anului)

-mii capete-

BOVINE

PORCINE

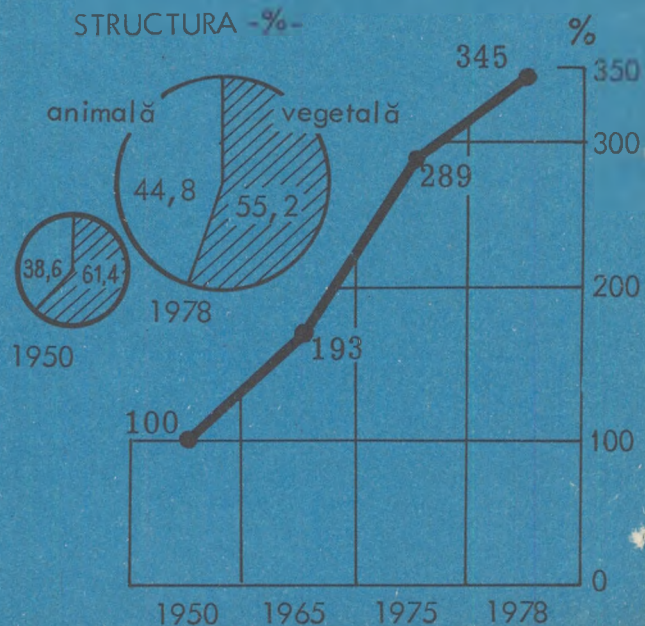

OVINE ȘI CAPRINE

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE

STRUCTURA -%-

Trei decenii de la începerea procesului
de cooperativizare a agriculturii

DRUMUL CONTINUU ASCENDENT AL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de științe
agricole și silvice

IMPLINIREA, în această primăvară, a trei decenii de la începerea procesului de transformare socialistă a agriculturii oferă prilejul rememorării etapelor și esenței schimbărilor revoluționare petrecute în agricultura românească în acești treizeci de ani, precum și a marcării obiectivelor și sarcinilor de perspectivă ce stau în fața dezvoltării pe mai departe a acestei ramuri de bază a economiei naționale. Revoluția agrară socialistă din România, proces complex și de durată, inițiată și condusă de Partidul Comunist Român, s-a înscris ca unul din capitolele cheie ale edificării orânduirii socialiste în țara noastră, victoria sa antrenând profunde mutații în întreaga viață economică, socială și politică a satului și, implicit, a țării în general.

Declanșarea procesului de transformare socialistă a agriculturii

MOMENTUL de maximă însemnătate pentru stabilirea liniei strategice generale și a principiilor ce trebuiau așezate la temelie procesului de cooperativizare a agriculturii l-a constituit Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949. Programul elaborat de plenară, completat și îmbogățit ulterior potrivit cerințelor noi, impuse de viață, a marcat, practic, începutul revoluției agrare socialiste în România, al complexei activități politice, organizatorice și educative desfășurate de partid în rîndurile țărănimii pentru atragerea ei treptată, pe baza convingerii și a liberului consimțământ, pe calea noii orânduirii.

În elaborarea politicii sale agrare, prin imbinarea dialectică a principiilor materialismului istoric cu analiza și evaluarea științifică a realităților social-economice din țara noastră, partidul a văzut în cooperativizare singura cale realistă și certă de integrare a imensei mase de mici producători agricoli — țărănimea — în noile relații de producție, cale pe care se putea accede la o dezvoltare fără precedent a forțelor de producție din agricultură, la modernizarea și intensificarea producției acestei ramuri, în conformitate cu rolul cuvenit și rolul ce-l avea de jucat în construirea noii societăți și a unei puternice economii naționale unitare, socialiste.

Convins că procesul cooperativizării reprezintă calea justă și rapidă de lichidare a înapoierii agriculturii, a exploatării și a sărăciei de la sate, de creștere a producțiilor și de pătrundere a progresului și civilizației în mediul rural, partidul a acționat cu hotărâre, în baza unui program clar și științific, pe linia atragerii țărănimii în acest proces revoluționar, ducînd o muncă politică intensă, de dialog și convingere a acesteia că este în însăși interesul său să meargă pe această cale. Primele cooperative înființate, deținînd puterea exemplului concret, fără echivoc, au demonstrat viabilitatea și trănicia unui asemenea proces inoitor, prin care, punînd în comun pămîntul și alte mijloace de producție ce le posedau, beneficiînd de sprijinul substanțial al statului și al industriei socialiste, țărăniile își potenta puternic rezultatele muncii lor, ai căror proprietari și beneficiari — ca și asupra averii obștești — rămîneau în continuare.

Caracteristic întregului parcurs al procesului de transformare socialistă a agriculturii prin cooperativizare a fost folosirea unor căi și metode noi și variate, simple în forma lor, dar

bogate în conținut, de apropiere a micului producător agricol înspre proprietatea și munca colectivă. Astfel, de pildă, înființarea întovărășirilor agricole, ca forme intermediare, de trecere, spre cooperativizare, și-a dovedit justetea prin aceea că, deși proprietatea asupra pămîntului și rezultatelor muncii rămîneau individuale, s-au putut dovedi avantajele muncii în comun, ale mecanizării principalelor lucrări — lucru posibil doar pe suprafețe întinse și cu o participare comună a forței de muncă. Elocvența rezultatelor superioare obținute în acest mod nu putea decît să sporească încrederea țărănimii pentru proprietatea și munca reunită, ceea ce a determinat-o să păsească mai hotărît și mai rapid spre înființarea de noi și tot mai multe cooperative agricole de producție.

Concepția generală și acțiunea practică a partidului nostru privind transformarea socialistă a relațiilor agrare a cuprins ca părți esențiale ale unui tot unitar, inseparabil, crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, dezvoltarea sectorului de stat — întreprinderile agricole de stat, stațiunile de mecanizare și unități de cercetare științifică, atragerea micilor producători la socialism pe calea cooperației — prin liber consimțământ și pe bază de cointerese materiale —, sprijinirea materială, financiară și cu specialiști a cooperativelor agricole, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale, culturale și politice a țărănimii.

Transformarea revoluționară a relațiilor agrare s-a împletit neconținut cu procesul de intensificare a producției agricole și de sporire a eficienței activității din această ramură. Pentru atingerea obiectivelor stabilite, încă de la început, agricultura a fost orientată spre a-și integra principalele direcții ale progresului științifico-tehnic contemporan: înlocuirea forței de tracțiune animală cu cea mecanică, pătrunderea largă în producție a cuceririlor geneticii și nutriției raționale, folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și antidăunători, executarea pe scară largă a unor lucrări de sporire a potențialului productiv al solului, irigarea unor suprafețe tot mai mari, organizarea și conducerea științifică a producției și a muncii. Toate aceste elemente componente ale bazei tehnico-materiale, în același timp factori activi și moderni de impulsioneare a creșterii producției agricole, au cunoscut sporiri cantitative și calitative substanțiale în etapa de început a revoluției agrare socialiste, ca urmare a eforturilor mari de investiții pentru dezvoltarea producției proprii de tractoare și îngrășăminte chimice, a importanțelor realizări ale științei agricole românești, a pregătirii unui contingent tot mai numeros de specialiști cu studii medii și superioare.

În aceste condiții, revoluția agrară socialistă a avut ca una din caracteristicile sale principale creșterea sistematică a producției agricole vegetale și animale, ameliorarea calității produselor agricole, ca și sporirea productivității muncii și a eficienței economice a activității depuse. Trebuie, de asemenea, arătat că transformarea socialistă a agriculturii, proces deosebit de amplu și complex, nu a decurs întotdeauna liniar, fără unele asperități, ci a cunoscut și o serie de dificultăți și chiar greșeli. Însă, partidul a combătut ferm acele concepții care subapreciau rolul agriculturii, ca și unele tendințe de subapreciere a muncii politico-organizatorice la sate, luînd măsuri de înlăturare a greutăților și greșelilor ivite, asigurînd continuitatea liniei politice juste, revoluționare, în procesul de organizare pe baze socialiste a agriculturii.

Încheierea, în 1962, a procesului cooperativizării agriculturii a marcat victoria deplină și definitivă a relațiilor de producție

socialiste la sate, crearea cadrului necesar și favorabil modernizării și intensificării agriculturii socialiste unitare în țara noastră. Analizând semnificația istorică a procesului cooperativizării agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „Aceasta a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste, de stat și cooperatiste, deschizând, totodată calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful ideilor noi, socialiste, atât la orașe cât și la sate, izbînda definitivă a socialismului în România, în toate sectoarele de activitate“.

Instaurarea definitivă a noilor relații de producție și în agricultură a deschis front larg acțiunii legilor economice ale socialismului în întreaga economie națională, ridicînd pe o treaptă superioară alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, alianță bazată pe identitatea intereselor fundamentale și pe unitatea de scop în acțiunea lor comună — construirea socialismului în România.

O nouă și fertilă perioadă de dezvoltare a agriculturii

CREAREA relațiilor socialiste de producție nefiind un scop în sine, se impunea trecerea la o nouă etapă în dezvoltarea agriculturii, relațiilor noi instaurate revenindu-le menirea de a constitui un puternic cadru favorizant și unul din factorii motori ai creșterii economice agricole în perioada următoare. Elaborarea noii concepții privind politica agrară, definirea și stabilirea etapei, obiectivelor și căilor de dezvoltare agricolă, a locului și rolului agriculturii și al țărănimii a constituit una din inițiativele și preocupările majore ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a abordat în mod revoluționar, esențial, aceste probleme cu ocazia Congresului al IX-lea din 1965 și Conferinței Naționale din 1967 ale Partidului Comunist Român. Secretarul general al partidului a criticat manifestarea, pînă în acel moment, a unei anumite subaprecieri a agriculturii, concretizată mai ales în unele rămîineri în urmă pe linia investițiilor și dotării sale tehnico-materiale, subliniind că agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, de al cărui nivel de dezvoltare depinde în foarte mare măsură întreaga dezvoltare economico-socială a țării și creșterea nivelului de trai al populației. În noua etapă de dezvoltare în care intra țara noastră, **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate**, vizînd crearea condițiilor pentru depășirea stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare, rolul și importanța agriculturii se amplifică, aceasta implicînd măsuri hotărîtoare pentru sporirea mai accentuată a bazei sale tehnico-materiale și, pe această bază, a producției agricole în toate sectoarele acestei ramuri.

Conceptul de **agricultură socialistă modernă, intensivă și de înaltă productivitate** este un concept complex, cuprinzînd atât forțele cât și relațiile de producție, ca și întregul proces de perfecționare a organizării sociale și conducerii agriculturii.

Începînd cu cincinalul 1966—1970 și amplificîndu-se în cele următoare, procesul de intensificare a agriculturii, antrenat de pătrunderea rapidă și multilaterală a **progresului științifico-tehnic**, a devenit dominantă principală a dezvoltării agricole. S-a acționat și se continuă a se acționa pe linia realizării unei mecanizări complete și complexe a lucrărilor agricole, a sporirii productivității solului, în special prin construirea și darea în exploatare a unor sisteme mari de irigații, chimizarea pe scară tot mai largă, aplicarea în practică a rezultatelor științelor biogenetice, ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă.

Pornindu-se de la evidența că o agricultură modernă necesită un apert substanțial sporit din partea științei, s-a organizat o importantă rețea de institute și stațiuni de cercetări agricole,

s-au stabilit orientările cercetării în directă concordanță cu natura problemelor ce trebuie soluționate în această ramură, (înîndu-se cont și de direcțiile și rezultatele cercetării agricole pe plan mondial, creîndu-se condiții pentru o mai justă imbinare a cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă).

Edificatoare pentru sublinierea măsurilor deosebite privind dezvoltarea agriculturii în etapa actuală sînt fondurile bănești tot mai mari ce se alocă pentru **investiții** în această ramură, volumul lor sporînd de la 52 miliarde lei, în perioada 1966—1970, la 77 miliarde lei în cincinalul 1971—1975 și la 120 miliarde lei în actualul cincinal. Aceste uriașe eforturi financiare și materiale ale societății noastre s-au materializat, între altele, și în aceea că la nivelul anului trecut agricultura noastră dispunea de aproape 139 mii tractoare fizice, a utilizat aproape 1,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă, iar suprafața amenajată pentru irigații depășea 2 milioane hectare.

Începînd cu cincinalul 1971—1975, procesul intensificării producției agricole și-a adăugat o trăsătură nouă, deosebit de importantă, și anume promovarea din ce în ce mai largă a **proceselor de tip industrial** în zootehnie și în legumicultură, cu avantajele și beneficiile proprii unui asemenea tip de activitate.

Activitatea desfășurată în complexele de creștere și îngrășare a animalelor și în sere (succesiunea și continuitatea procesului tehnologic, organizarea științifică a producției și a muncii, nivelul înalt al mecanizării și automatizării conducînd la producții și productivități mult superioare formelor anterioare) marchează un pas important pe linia transformării în întregime a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, sau ceea ce se mai numește **industrializarea agriculturii**.

În cincinalul anterior și în cel actual s-a accentuat puternic procesul de **concentrare și specializare a producției** agricole, cu vizibile consecințe pozitive în creșterea randamentelor, a producțiilor totale, sporirea productivității muncii și reducerea costurilor pe unitatea de produs. În sectorul agriculturii de stat, concentrarea și specializarea producției sînt mai avansate, ajungîndu-se, de exemplu, ca în prezent producerea cărnii de porc, a cărnii de pasăre și a ouălor să aibă loc exclusiv în mari unități specializate, de tip industrial. Deși mai lent, procesul concentrării și specializării producției agricole din cooperative a înregistrat progrese notabile, calea prioritară adoptată în acest scop fiind asocierea cooperativelor între ele sau în unele cazuri cu unități de stat, pentru producerea pe baze industriale a unor produse agricole importante pentru economia națională și aducînd concomitent însemnate venituri cooperativelor și cooperatorilor.

Zonarea producției agricole a jucat și ea un rol însemnat în procesul intensificării agriculturii. Au fost definitivitate zonele mari și microzonele de producție agricolă, în conformitate cu condițiile pedoclimatice specifice, cu resursele existente de forță de muncă și economico-sociale. Zonele s-au conceput ca delimitări teritoriale de producție complexă, concentrîndu-se în cadrul lor ramurile, culturile vegetale și speciile de animale potrivit posibilităților celor mai favorabile de creștere a producției și de ridicare a eficienței sale. Pe baza sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al partidului, privind dezvoltarea echilibrată și complexă a tuturor județelor țării, studiile de zonare a producției agricole au fundamentat riguros stabilirea pentru fiecare județ, a culturilor la care se pot obține cele mai bune randamente la hectar, crearea bazinelor legumicole în apropierea orașelor, pentru a se aproviziona, din resurse locale, populația, ca și amplasarea judicioasă a unităților zootehnice în fiecare județ în funcție de baza furajeră existentă, astfel încît să se asigure pe cît se poate din resurse locale, aprovizionarea populației cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă.

Toate aceste creșteri însemnate ale bazei tehnico-materiale a agriculturii, precum și mutațiile calitative ce au avut loc în procesul tehnico-economic de producție au dus la **rezultate de producție și eficiență** mereu mai bune, succesele dezvoltării agriculturii românești fiind, la ora actuală, certe și substanțiale.

Astfel, producția agricolă globală a anului 1978 a fost de 3,5 ori mai mare față de 1950, iar media producției primilor 3 ani din actualul cincinal este superioară cu 24% mediei anuale a cincinalului precedent. Tot în anul trecut, producția de cereale a țării a ajuns la aproape 19 milioane de tone, fiind mai mare cu 4 milioane de tone în comparație cu media anuală a perioadei 1971—1975. La începutul acestui an, efectivele principalelor specii de animale au ajuns la 6,5 milioane bovine, 10,3 milioane porcine, 16,0 milioane ovine și aproape 100 milioane păsări, existând garanția obținerii de producții animaliere superioare anilor trecuți.

Pornind de la realitatea că țara noastră posedă condiții și resurse adecvate pentru a produce în interiorul frontierelor sale totalitatea produselor necesare consumului alimentar al populației, a unei însemnate părți din materiile prime agricole solicitate de industria ușoară, precum și a unor disponibilități pentru export, partidul și statul nostru orientează, în continuare, ramura agriculturii spre o dezvoltare intensivă, dar în același timp, complexă și multilaterală.

Dezvoltarea intensivă subsumează dezvoltarea multilaterală a agriculturii, numai astfel putându-se valorifica mai deplin și mai eficient varietatea de condiții naturale și economice de pe teritoriu, vizându-se, în acest fel, atât o atenuare, pe ansamblu, a oscilațiilor factorilor naturali, cât și unele fluctuații conjuncturale ale pieței internaționale.

În perimetrul acestei orientări generale, sporirea producției de cereale va reprezenta și în continuare obiectivul central, planul acestui an prevăzând o producție totală de cereale de 24,7 milioane tone, pentru a îndeplini și depăși sarcina trasată de Congresul al XI-lea de a se produce minimum o tonă de cereale pe cap de locuitor.

Determinată în bună parte de gradul de îndeplinire a prevederilor anterioare, o altă cerință imperioasă o constituie creșterea în ritm rapid a producției animale (fizice și globale) și, pe această bază, sporirea ponderii sale în producția agricolă totală, aceasta reprezentând deopotrivă, atât o condiție de dezvoltare intensivă a agriculturii, cât și unul din suportii materiali principali de îmbunătățire continuă a consumului alimentar al populației.

Exigențe ale realizării saltului calitativ

APRECIIND importanța majoră a unor asemenea obiective, precise și concrete, dar cu implicații adânci atât pentru dezvoltarea agriculturii, cât și pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării, ca și cerința realizării unei noi calități în toate sectoarele economiei pentru a ne înscrie mai rapid și mai sigur pe orbita depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare, conducerea de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu, începând de la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, a inițiat și a promovat luarea unor hotărâri și măsuri fundamentale pentru realizarea acestui salt calitativ esențial în întreaga activitate economică din țara noastră.

Pe această linie se înscrie și Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agricole.

Schimbările structurale majore înregistrate de agricultură de la încheierea cooperativizării până în prezent, au avut drept una dintre consecințele lor pozitive și pe aceea a unei apropieri sensibile între agricultura cooperatistă și cea de stat, pe linia nivelului de dotare, a structurii și volumului bazei tehnico-materiale, a pregătirii și experienței specialiștilor, gradului de calificare a forței de muncă etc. Aceste condiții asemănătoare făceau acut necesare și alte schimbări, care să favorizeze manifestarea pleneră a apropiierilor respective, fiind vorba, în special, de aplicarea unor tehnologii unitare în ramurile de producție asemănătoare și de introducerea unor sisteme unitare de

organizare, planificare și conducere a producției și muncii, indiferent de forma de proprietate.

Sesizând și realizând cu clarviziunea recunoscută factorii de blocaj ai unor condiții materiale și umane superioare ce le deținea agricultura noastră în ultimul timp, secretarul general al partidului, a preconizat drept soluție o îmbunătățire radicală a conducerii și planificării unitare a agriculturii, având drept punct inițial de plecare înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Referindu-se la această problemă, în cuvîntarea ținută la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Este evident că împărțirea pe sectoare a agriculturii — de stat și cooperatiste — a corespuns unei etape de dezvoltare. Ea a avut, fără îndoială, un rol important în progresul producției agricole. Dar aceasta a corespuns acelor condiții cînd nu aveam suficiente mijloace mecanice și de chimizare — și eram obligați să concentrăm aceste mijloace îndeosebi în sectorul de stat pentru a asigura acolo o producție cât mai sigură în vederea satisfacerii necesităților economiei naționale... Situația însă s-a schimbat radical în agricultura noastră. Întregul nivel de dezvoltare a agriculturii — organizarea, mecanizarea și chimizarea — a determinat, de fapt, o apropiere puternică între diferitele sectoare din agricultură.

Actuala formă de organizare și conducere a agriculturii fărâmițează, în fond, forțele de care dispunem — atât umane cât și mecanice. Ea nu asigură conducerea tehnică de specialitate — nu mai spun economică-unitară a agriculturii...

Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă un factor important în direcția conducerii unitare a agriculturii — desigur, avînd ea țel primordial creșterea producției agricole”.

Prin realizarea organizării și conducerii unitare a activității tehnico-economice din agricultură se are în vedere atât o mai operativă și eficientă utilizare a mijloacelor materiale și umane existente, cât și o apropiere mult mai mare a actului de luarea deciziei, a conducerii, de procesul concret de producție.

Atingerea obiectivelor propuse de noua organizare este pe deplin posibilă, consiliul unic fiind titular de plan, avînd o rază de acțiune precis delimitată și optimă în raport cu capacitatea de a cunoaște amănunțit situația reală de pe teritoriul dat; de importanță hotărîtoare în operaționalitatea acestei noi structuri organizatorice este grefarea consiliului pe stațiunea de mecanizare, care în mod îndreptățit devine principalul organizator și răspunzător al producției agricole, ca deținătoare a principalilor factori materiali purtători ai progresului tehnic — mecanizare, chimizare, irigații — de care depinde în mod hotărîtor producția agricolă.

Prin cuprinderea în consiliile unice agroindustriale, alături de unitățile productive, a institutelor și stațiilor de cercetare agricolă de pe teritoriu, ca și a institutelor de învățămînt agricol, se poate realiza o integrare structurală, în fapt, a cercetării și învățămîntului cu producția, pe baza unei cunoașteri mai bune a realității și a unor cerințe exprese, obligatoriu de luat în seamă și de rezolvat cât mai operativ și calitativ superior, toți-factorii colaboratori fiind cointeresați în acest sens.

Este un prilej favorabil pentru cercetarea agricolă de a da măsura valorii și competenței sale, de a-și orienta programele în mult mai mare concordanță cu realitățile și nevoile concrete, verificîndu-se continuu și ieșind mereu mai întărită din asemenea confruntări.

Perfecționarea organizării și conducerii agriculturii pe liniile precizate de Hotărîrea adoptată la recenta plenară a C.C. al P.C.R. constituie și un factor stimulator al funcționării în practică a exigențelor noului mecanism economico-financiar, cele două orientări intercorelîndu-se reciproc, și împreună, creînd un cadru cu adevărat înnoitor și stimulator pentru realizarea de către agricultura noastră a unui salt calitativ deosebit în întreaga sa activitate, care să se materializeze în rezultate de producție și eficiență la nivelul agriculturii din țările cele mai avansate.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

CARACTERUL MOBILIZATOR
AL INDICATORULUI PRODUCȚIEI NETE

INTRODUCEREA indicatorului producția netă ca indicator de bază la nivelul unităților economice asigură comensurarea contribuției colectivelor de muncă din întreprinderi la crearea venitului național, stimulându-le în reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale.

Colectivul de muncă din Întreprinderea „Timpuri Noi” — București a adoptat o serie de măsuri care au pregătit acțiunea de introducere a acestui nou indicator. În acest sens, am avut în vedere în primul rând măsuri privind creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, cu accent deosebit pe elementele materiale, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, prevenirea și reducerea cheltuielilor neeconomicoase etc. Rezultatele obținute, se concretizează în creșterea producției nete la 1000 lei manoperă directă cu 18,6% în semestrul II față de semestrul I 1978. În luna ianuarie 1979 indicele de creștere a acestui indicator este de 9,4% față de realizările anului 1978.

Reducerea consumurilor de materiale rezultate din micșorarea gabaritului produselor cât și din înlocuirea unor repere din metal cu cele din mase plastice a adus importante economii, care pînă la finele anului 1978 au atins valori de 7—8 mil. lei.

Printre măsurile pregătitoare pentru introducerea indicatorului producția netă, amintim pe cele adoptate în domeniul îmbunătățirii evidenței de urmărire a consumurilor specifice de materiale și de forță de muncă. În acest sens, începînd cu anul 1978 a fost introdusă lansarea comenzilor de fabricație, cu stabilirea consumurilor de materii prime și materiale pe locuri de muncă: secții, ateliere, linii de fabricație, echipe le lucru etc. Totodată, a fost organizată evidența urmăririi realizării acestora, a abaterilor de la consumurile pla-

● Într-un singur an: reducerea consumurilor materiale în valoare de 7—8 milioane lei
● Trecerea în munci productive a zeci de muncitori auxiliari
● Determinarea corectă a cheltuielilor materiale ● Conturi distincte pentru cheltuielile cu munca vie și cheltuielile materiale.

nificate, pe locuri de muncă, în scopul stabilirii cauzelor și măsurilor de prevenire a lor în viitor.

Pentru stimularea colectivelor în mai buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, a energiei electrice, a combustibililor, lubrifiantilor și a altor materiale a fost introdus în regulamentul de acordare a retribuției criteriul respectarea consumurilor normate de materii prime și materiale, în funcție de a cărui realizare se stabilește nivelul de retribuție acordat lunar. Aplicarea acestei măsuri a contribuit la reducerea cheltuielilor directe de manoperă și materiale la 1000 lei producție marfă obținute în 1978 față de 1977 cu 2,4 lei și respectiv 13,9 lei. În același timp stabilirea planului de cheltuieli indirecte ca și urmărirea îndeplinirii lui pe secții de producție s-a soldat cu reduceri însemnate la aceste categorii de costuri, mobilizînd secțiile de producție în luarea de măsuri pentru reducerea sau lichidarea în totalitate a unor cheltuieli neeconomicoase; măsura a contribuit la micșorarea numărului personalului auxiliar din secțiile de producție și trecerea lui în munci direct productive — 64 muncitori în anul 1978 și 160 muncitori în ianuarie 1979.

Pentru reducerea cheltuielilor cu întreținerea și repararea mijloacelor fixe a fost introdusă măsura, ca orice lucrare să nu poată fi executată decît după întocmirea în prealabil a unui deviz de cheltuieli de către secția executantă și ac-

ceptarea acestuia de către secția beneficiară. Aceste măsuri au condus la scăderea cheltuielilor comune ale secțiilor de producție la 1000 lei producție marfă în 1978 față de 1977 cu 20,00 lei, iar în ianuarie 1979 cu 20,7 lei față de 1978.

În scopul creșterii eficienței economice pe întreprindere și fiecare secție de producție, a fost făcută și defalcarea pe secții a sarcinilor de plan la principalii indicatori: producția globală, producția marfă, producția netă, productivitatea muncii calculată după producția netă, retribuția medie, cheltuieli totale și materiale la 1000 lei producție marfă etc.

În cadrul măsurilor de pregătire a condițiilor necesare punerii în aplicare a hotărîrilor adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, compartimentul financiar-contabil a făcut o revizuire a conținutului faptic al conturilor de producție*. Acțiunea de revizuire a conținutului faptic al acestor conturi a urmărit eliminarea înregistrărilor duble ale acelorași valori, a stornărilor prin înregistrări clasice și nu în roșu, a articolelor contabile din afara conținutului conturilor privind costurile de producție etc.

DETERMINAREA cheltuielilor materiale necesare calculării producției nete a fost făcută pe baza datelor furnizate de evidența contabilă, cu respectarea prevederilor din Normele tehnice emise de D.C.S. Din calcule rezultă că valoarea exprimată în costurile de producție a producției

*) Este vorba de conturile 500 „Cheltuielile producției de bază”, 501 „Cheltuieli de desfacere”, 510 „Cheltuielile activităților auxiliare”, 520 „Cheltuieli comune ale secției”, 521 „Cheltuieli generale ale întreprinderii”, 530 „Cheltuieli anticipate”, 541 „Rebuturi și remanieri”, 730 „Rezerve pentru cheltuieli preliminate”, cit și a celorlalte conturi care oferă date pentru calcularea producției nete: 201 „Obiecte de inventar în depozit”, 202 „Obiecte de inventar în folosință”, 203 „Uzura obiectelor de inventar”, 204 „Cheltuieli de transport, aprovizionare”, 222 „Semifabricate”.

Tabel cu defalcarea costurilor de producție pentru producția marfă pe elemente de muncă vie și cheltuieli materiale

	ct. 500			ct. 510			— în mii lei — Total debit ct. 220		
	Total	din care :		Total	din care :		Total	din care :	
		chelt. mat.	chelt. muncă vie		chelt. mat.	chelt. muncă vie		chelt. mat.	chelt. muncă vie
Materii prime și materiale	5 805	5 805	—	645	645	—	6 450	6 450	—
Semifabricate	17 884	17 884	—	1 987	1 987	—	19 871	19 871	—
Cheltuieli de aprovizionare	510	510	—	57	57	—	567	567	—
Materiale secundare recuperabile	— 130	— 130	—	— 14	— 14	—	— 144	— 144	—
Uzura S.D.V., Retribuții directe	405	139	246	45	18	27	450	177	273
Cheltuieli comune ale secției	2 412	—	2 412	604	—	604	3 016	—	3 016
Cheltuieli generale ale întreprinderii	3 006	1 477	1 529	335	165	170	3 341	1 642	1 699
Pierderi din rebuturi	2 890	476	2 414	322	53	269	3 212	529	2 683
Cheltuieli în termen de garanție	1 155	776	379	129	87	42	1 204	863	421
Total	90	61	29	12	8	4	102	69	33
	34 027	27 018	7 009	4 122	3 006	1 116	38 149	30 024	8 125

globale pentru producția netă pe luna ianuarie a.c. este de 40385 mii lei. Pentru verificarea corectitudinii acestei sume am calculat același element și prin metoda statistică. Astfel, am obținut o producție marfă, pe luna ianuarie, exprimată în costuri de producție, în valoare de 38149 mii lei (luată din coala de decontare); o variație a producției neterminate, exprimată în costuri de producție, în sumă de 2643 mii lei (luată din soldurile conturilor 500 și 510) și o creștere sau descreștere a stocurilor de semifabricate, piese de schimb și combustibili din producția proprie și de ambalaje din producție proprie a căror valoare este inclusă în prețul produselor pentru care acestea se utilizează, precum și a stocurilor de matrițe, modele, forme, SDV-uri (sold ct. 201 + sold ct.202 — sold ct. 203, sold ct. 222) în valoare de — 407 mii lei. Prin însumare s-a ajuns la aceeași valoare a producției globale pentru producția netă, pe luna ianuarie, de 40385 mii lei.

Cheltuielile materiale aferente producției globale potrivit datelor de mai sus sînt în sumă de 31935 mii lei, iar cheltuielile materiale la 1000 de lei producție globală pentru producția netă sînt de 623,2 lei.

Considerăm că pentru determinarea corectă a indicatorului cheltuieli materiale totale și la 1000 lei producție marfă este necesară o delimitare a costurilor atît pentru producția marfă cît și pentru variația producției neterminate și deci, implicit, a costurilor producției globale pentru producția netă.

Această delimitare se impune din

mai multe motive, printre care amintim că indicatorul de plan este „cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă” și nu la 1000 lei producție globală; cheltuielile materiale la 1000 lei producție sînt diferite ca nivel de costuri pentru producția marfă și pentru producția globală, datorită ponderii acestora în cele două categorii de producție, pondere influențată de gradul diferit de prelucrare a materiilor prime și materialelor și de structura sortimentală.

Deoarece Normele tehnice elaborate de D.C.S. nu se referă și la modalitatea de stabilire a cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă, metodele practice aplicate în unitățile economice sînt lăsate la latitudinea acestora, de unde și diferențierea acestora de la caz la caz. Plecînd de la aceste practici, rezultă că determinarea diferențiată a indicatorului cheltuieli materiale pe cele două categorii de producție este absolut necesară, numai în felul acesta putîndu-se reda nivelul real al indicatorului cheltuieli materiale.

Pentru edificare, redăm calculul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă după o metodă diferită de cea prevăzută în Normele tehnice D.C.S., pe care am denumit-o „metoda creditului conturilor de producție pe articole de calculație” (vezi tabelul). Totalul debitului contului 220 în corelație cu creditul conturilor cheltuielilor de producție, pe articolele de calculație: materii prime și materiale semifabricate, cheltuieli de aprovizionare, deșeuri recuperabile, retribuții directe, redă pe cale directă volumul cheltuielilor cu munca vie și al cheltuielilor materiale.

Pentru articolele de calculație complexe: uzura SDV-urilor, cheltuielile generale ale întreprinderii, cheltuielile comune ale secțiilor, pierderile din rebuturi, cheltuielile în termen de garanție, repartizarea cheltuielilor pe elemente de muncă vie și cheltuieli materiale, se face pe bază de cheie, reprezentînd raportul dintre cheltuielile cu munca vie și cheltuielile materiale, rezultate din datele obținute prin completarea anexei 1 din Normele tehnice D.C.S. Aplicînd cheia de repartitie amintită, obținem cheltuielile materiale și cheltuielile cu munca vie pe fiecare articol de calculație, așa cum se arată în tabelul de mai sus. Cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă obținute după această metodă pe luna ianuarie 1979 sînt de 610,5 lei spre deosebire de 623,2 lei cheltuieli materiale la 1000 de lei producție globală obținută prin metoda din Normele tehnice D.C.S.

Recapitulația cheltuielilor de producție, redată în anexa 1 în Normele tehnice ale D.C.S. pentru completarea dărilor de seamă statistice de stat privind producția netă în industrie este susceptibilă de unele îmbunătățiri în ce privește defalcarea cheltuielilor din contul 530 „Cheltuieli anticipate”, ct. 730 „Rezerve pentru cheltuieli preliminate”, ct. 501 „Cheltuieli de desfacere”, în cele două categorii cheltuieli cu munca vie și cheltuieli materiale. În acest sens, propunem ca:

Ministerul Finanțelor să introducă conturi separate pe elementele de muncă vie și cheltuieli materiale. De altfel, considerăm că soluția definitivă pentru stabilirea unei metodologii de determinare a cheltuielilor materiale nu poate fi decît instituirea unor conturi de colectare a cheltuielilor de producție, separat pentru cheltuielile cu munca vie și separat pentru cheltuielile materiale. Aceasta cu atît mai mult cu cît indicatorul producție netă condiționează determinarea unor drepturi de retribuție a căror corectitudine de calculare, stabilire și plată implică răspunderi majore în cadrul unităților economice.

Iancu T. MARIN
Rodica MĂNDOIU
Mariana DONICI
Întreprinderea
„Timpuri Noi”—București

Investiții

Extinderea tehnologiilor noi în sprijinul scurtării duratelor de execuție

PRACTICA a demonstrat că pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan privind producția netă în unitățile de construcții se cere acționat pentru intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective de investiții. Dat fiind că sporirea accelerată a productivității muncii pe șantier este o condiție indispensabilă pentru atingerea acestui obiectiv, apare în prim plan importanța extinderii și generalizării tehnologiilor noi, moderne de lucru, capabile să determine scurtaarea duratelor de execuție și micșorarea sensibilă a manoperei necesare pe unitate de suprafață construită.

Pornind de la necesitatea și, de ce să nu recunoaștem, dificultățile pe care le presupune promovarea înnoirilor în tehnologii și produse, apare evident că pentru accelerarea acestui proces trebuie să existe preocupări consecvente nu numai la constructor, ci și la toți ceilalți factori, care trebuie să colaboreze mai activ și mai eficient pentru asigurarea tuturor condițiilor de creștere a ritmului lucrărilor pe șantier: proiectant, producător de materiale de construcții, organizații de transport, beneficiari etc. Acest articol urmărește să ilustreze cum funcționează mecanismul de innoire a tehnologiilor de construcții în cadrul Trustului de izolații pentru lucrări industriale București, să sugereze unele direcții de acțiune care pot contribui la extinderea soluțiilor constructive originale, de mare productivitate și scurtarea, pe această cale, a duratei de execuție.

Eficiența ridicată a soluțiilor moderne

TRUSTUL nostru este o unitate specializată pe anumite categorii de lucrări de construcții, și anume — izolații. Având în vedere că obiectul activității este situat în partea finală a fluxului de realizare a noilor capacități de producție, când fiecare întârziere față de prevederile din graficul de execuție este foarte greu de recuperat și are influențe negative în respectarea termenului de dare în folosință, eforturile au

fost concentrate spre scurtarea duratelor de execuție pe baza creșterii în ritm înalt a productivității muncii (tabelul nr. 1). Dar dacă productivitatea se va dubla practic în anul 1980 față de 1975, fiind în valori absolute încă de pe acum cea mai mare în cadrul unităților de construcții-montaj, trebuie arătat că acest lucru este posibil, în principal prin procesul de innoire și modernizare pe care-l cunosc toate operațiunile tehnice și tehnologice.

1. La lucrările de termohidroizolații este vorba în principal de :

— efectuarea unui important transfer tehnologic de pe șantier în fabrică la realizarea protecției termoizolației verticale prin extinderea apelului la elemente prefabricate executate în pro-

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în perioada 1976—1980

Anii	Niveluri
	1975=100%
1976	114,65
1977	126,70
1978	147,87
1979	167,17
1980	186,54

ducția de tip industrial și montate de constructori : folii de împîslitură bituminată aplicate din fabrică pe izolația termică,

— perfecționarea soluțiilor constructive și a tehnologiilor de lucru, la execuția unei întregi serii de detalii : rosturi de dilatație, izolații pe suprafețe verticale și protecția acestora, gurile de scurgere a apelor de pe acoperiș. Prin astfel de modificări nu numai că se realizează reducerea duratei de execuție la lucrările de izolații, dar se asigură și mari avantaje constructorilor, care nu mai trebuie să execute lucrări de protecții sau reborduri, cu betoane sau mortare armate în condiții de productivitate foarte redusă și cu consum ridicat de materiale.

— utilizarea unor materiale noi, mai eficiente. Prin utilizarea unor folii cu

bitum de tip Hidrobit, de pildă, se elimină gospodăriile de pregătit și topit precum și transportul de bitum pe șantier, cu tot cortegiul de operații aferente etc. De altfel, orice material nou apărut în industria materialelor de construcții este experimentat și în măsura în care acesta prezintă eficiență, este introdus pe scară largă.

Care este eficiența acestor soluții ? Iată, pe scurt, câteva date :

● reducerea duratei de execuție a lucrărilor cu pină la 50%, în funcție de tipul și configurația acoperișului ;

● sporirea productivității muncii cu peste 50%. Astfel, dacă un acoperiș de hală industrială de circa 5 000 m.p. ce se execută cu tehnologii clasice necesită o echipă de 8 persoane care să lucreze 70 de zile, cu noile procedee aceeași echipă poate executa lucrarea în numai 36 de zile.

● reducerea cheltuielilor de producție, în special pe seama celor materiale (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Analiza comparativă a eficienței executării lucrărilor de termohidroizolații la un acoperiș de 5 000 mp în diferite variante tehnologice

	Tehnologie veche	Tehnologie îmbunătățită
Consum total de manoperă	5 051 om/ore	2 354 om/ore
Durata de execuție cu o formație de 8 muncitori	70 zile	36 zile
Consum de metal	2 325 kg	625 kg
Consum de ciment	8 000 kg	—
Consum de bitum	67 000 kg	38 000 kg

2. În ce privește lucrările de înzidiri refractare pentru cuptoare industriale, precum și de realizare a coșurilor de fum aferente există preocupări în cadrul tuturor unităților trustului pentru extinderea soluțiilor tehnologice noi și găsirea de soluții de perfecționare a celor existente :

— coșurile industriale, cu înălțime de pînă la circa 80 m, se executau și se mai execută încă uneori din clavouri prefabricate tehnologice, care nu permit realizarea unui ritm de lucru mai mare de aproape 1 metru liniar pe zi. Pe baza unor studii proprii și a valorificării unor experiențe pozitive din alte țări, specialiștii noștri au realizat un proiect, o nouă soluție constructivă, tot din elemente prefabricate, dar de alt tip, cu o tehnologie îmbunătățită, și care împreună au condus la creșterea productivității de peste 2 ori, odată cu obținerea de economii însemnate de timp de muncă, de ciment și fier-beton. Ca urmare,

durata de execuție a unui coș de 80 m se reduce de la 80 de zile la mai puțin de 40 (tabelul nr. 3) ;

dă viitoare, să-și înceapă ciclul de experimentare, definitivare, extindere, generalizare ș.a.m.d. Un astfel de mod de lucru este absolut necesar, deoarece orice tehnologie își are o viață a ei, la sfîrșitul căreia posibilitățile sale scad și atunci trebuie să existe pregătirea din timp o nouă tehnologie, care să-și înceapă ciclul de viață, să corespundă noilor cerințe.

Fără îndoială, aplicarea în practică a strategiei de înnoire pe care o promovăm nu se face nici simplu, nici foarte operativ. Probleme există și, pentru depășirea lor, principalele eforturi sînt orientate, cu prioritate, în următoarele direcții :

● creșterea permeabilității la nou a personalului muncitor de execuție. Pentru aceasta am acționat, îndeosebi, prin organizarea unor cursuri de calificare a muncitorilor și de perfecționare profesională a tuturor categoriilor de oameni ai muncii începînd cu maeștrii. Accentul a fost pus pe cunoașterea și însușirea tehnologiilor moderne, pe înțelegerea avantajelor utilizării lor, folosind metode moderne, participative în

productivității, dar și în ce privește veniturile realizate.

Adevărul este că această tehnologie se aplică greu și deoarece producătorii de vată minerală nu reușesc să satisfacă nevoile de plăci de pislă minerală necesare la realizarea prefabricatelor. Cazul nu este din păcate singular și de aceea solicităm

● sporirea eforturilor producătorilor de materiale de construcție pentru asimilarea mai operativă de noi sortimente, cerute de înnoirea tehnologiilor de construcție.

Este adevărat că la întreprinderea de produse izolatoare Berceni există preocupare și receptivitate pentru nou ; din păcate ea este singura unitate de acest fel cu care colaborăm bine la introducerea în fabricație a unor produse noi (plăci rigide din vată minerală corespunzătoare pentru izolația termică a halelor industriale, țesături din fibre de sticlă bitumată placată cu folie de aluminiu avînd manșetă pentru lipire, țesătură bitumată blindat etc.) Ca urmare este necesar ca și la celelalte unități furnizoare (întreprinderile de materiale izolatoare din Bircea și Vaslui etc.) să se acționeze mai energic pentru lărgirea gamei de noi materiale pentru izolații termice de conducte și aparate. La unitatea furnizoare din Sîmleul Silvaniei trebuie să existe mai multă preocupare pentru fabricarea cantităților necesare de folii ca bitum aditivat Hidrobiț la Fabrica de produse refractare Pleașa pentru realizarea betonului refractar la nivelul solicitărilor constructorilor, la întreprinderea de materiale izolatoare Turda pentru producerea de folii de PVC de 1,2—1,5mm grosime, și chiar la cea din Berceni-București pentru livrarea cochiliilor de silan necesare la izolarea termică a conductelor în cantități mult mai mari ca pînă în prezent.

O necesitate de prim ordin o reprezintă și

● paletizarea transportului, containerizarea sau pachetizarea sa care ar trebui să cuprindă întreaga masă de materiale de izolații. Trustul nostru a obținut unele realizări în acest domeniu, cel puțin pe traseul pe care îl poate urmări singur, respectiv de la descărcarea din vagon, la locul de muncă. La preocupările noastre se cer adăugate cu mai multă perseverență cele ale fabricilor producătoare de materiale de izolații și construcție (cărămizi) care ar trebui să urmeze pe scară largă exemplul furnizorilor de cărămizi refractare care paletizează, containerizează și pachetizează produsele pe care le încarcă în vagoane. În acest fel productivitatea sporită ar permite o economie relativă de 100 de oameni anual.

Ceea ce trebuie reținut este că procesul complex al înnoirii tehnologiilor nu poate da cele mai bune rezultate fără o colaborare mai activă și efectivă între toți factorii implicați.

dr. ing. Cornel HIDOȘ
directorul Trustului de izolații pentru lucrări industriale București

Tabelul nr. 3

Analiza comparativă a caracteristicilor unor soluții de execuție a coșurilor de fum cu înălțimi cuprinse între 35—80 m

	Soluția veche *)	Soluția nouă **)
Viteza de execuție	1 m.l./zi	2 m.l./zi
Creșterea productivității muncii	—	100 %
Economie de ciment	—	15 %
Economie de oțel-beton	—	10 %

*) Clavouri prefabricate, cu nervuri exterioare din beton monolit.

**) Clavouri de format „Z”, cu nervuri interioare (înglobate în peretele de rezistență), eliminîndu-se astfel glisarea exterioră a cofrajului pentru nervură.

— prin reducerea volumului de zidărie de cărămidă refractară și înlocuirea sa treptată, acolo unde este tehnic posibil, cu betoane refractare, s-au obținut rezultate deosebit de promițătoare, constînd în reducerea duratelor de execuție cu pînă la 30 la sută și creșterea productivității muncii cu peste 100 la sută, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, ușurarea muncii fizice ș.a.

Colaborare mai activă pentru promovarea noului

ÎN PREZENT se poate afirma că, datorită preocupărilor consecutive de înnoire a tehnologiilor, trustul dispune nu numai de soluții care s-au extins și generalizat, sau de altele care sînt în fază de extindere, ci și de studii aplicative cu caracter experimental și care sînt încă în fază de observare, precum și de un portofoliu de idei sau de investigații incipiente, care urmează, într-o perioadă

întreg acest proces complex de instruire. Utilizînd metoda discuțiilor de grup sau a analizei cazurilor, apelul la ma-chete, experimente pe viu etc., s-a realizat o largă consultare asupra greutăților întîmpinate în aplicarea și extinderea unor tehnologii noi, în găsirea de soluții adecvate de depășire a neajunsurilor și de aplicare largă a noilor soluții.

Cu toate acestea, mai există pe șantierul noastre inerție și comoditate la unii specialiști. Aceasta este, între altele, explicația faptului că se extinde greu tehnologia nouă de folosire, la izolarea conductelor, a elementelor prefabricate din segmenti de vată minerală lipiți direct pe folia de protecție, că este încă preferat vechiul procedeu de utilizare a izolației cu saltele de vată. Este de aceea necesar ca, pe fiecare șantier să se acționeze mai eficient pentru a demonstra tuturor efectele favorabile ale extinderii acestei noi tehnologii nu numai asupra creșterii

CADRU PROPICE PENTRU O DEZVOLTARE EFICIENTĂ A AGRICULTURII JUDEȚENE

- prima urgență — lucrările campaniei de primăvară
- programe speciale pe sectoare de producție și pe grupe de activități
- noi domenii de cooperare și asociere

PRIN STRUCTURA lor economică și organizatorică, consiliile unice agro-industriale de stat și cooperatiste reprezintă o formă nouă, superioară de cooperare în producție între sectorul agricol și de stat și cooperatist, pentru realizarea unor producții sporite în amândouă sectoarele și de ridicare a nivelului general al agriculturii, atât la nivelul țării, cât și la nivelul județelor. În orientarea acestei importante ramuri de producție pe noul făgaș, s-a evidențiat și cu acest prilej inițiativa și contribuția hotărâtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în elaborarea măsurilor concrete de organizare și conducere unitară a întregii activități din agricultură, corespunzător condițiilor existente și cerințelor etapei actuale de dezvoltare.

Organizarea științifică, un domeniu decisiv

NOUA CALITATE în agricultură, ca una din condițiile esențiale pentru sporirea aportului său la progresul general al societății noastre, este unul din atributele principale ale noilor forme organizatorice recent stabilite, rezultat al acumulărilor înregistrate și condițiilor create în decursul anilor. Asemenea condiții sînt asigurate acum la un nivel superior, datorită întăririi bazei tehnico-materiale a agriculturii, creșterii posibilităților industriei românești de a livra mașini și utilaje agricole moderne, cantități sporite de îngrășăminte și alte substanțe chimice specifice, la care se adaugă experiența dobîndită în organizarea activității din teritoriu.

Se poate aprecia că revoluția tehnico-științifică în agricultură nu se mai limitează, azi, la revoluția mecanică, chimică și biologică, ci abordează un nou domeniu decisiv — acela al organizării științifice a producției agricole, capabilă să pună în valoare toate resursele materiale și umane existente.

Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste constituie un factor important pe linia conducerii unitare a agriculturii, avînd drept scop primordial creșterea producției agricole, îmbunătățirea generală a activității din acest sector, întărirea rolului cooperativelor agricole de producție, întreprinderilor agricole de stat și stațiilor de mecanizare a agriculturii, ca verigi de bază ale creșterii producției vegetale și animale.

Pe linia aplicării recentelor măsuri stabilite de conducerea partidului, în județul Prahova au fost constituite 12 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care dețin suprafețele agricole cuprinse între 8.700 ha (Consiliul unic agroindustrial Poenari) și peste 24.000 ha (Consiliul unic agroindustrial Urlați). Dacă luăm în calcul și paștile naturale, administrate de consiliile populare, precum și terenurile agricole ale gospodăriilor populației, rezultă că cea mai mare întindere o are în prezent consiliul unic Băicoi (53.500 ha), urmat de consiliul Văleni (44.200 ha).

Odată cu constituirea consiliilor unice agroindustriale, s-a trecut și la

organizarea sectoarelor unice de mecanizare, acțiune încheiată la 20 februarie, prin preluarea de către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii a tuturor tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole din unitățile agricole de stat de pe raza fiecărui consiliu. Ca urmare a materializării acestei măsuri, cele 12 stațiuni de mecanizare a agriculturii din județul nostru dețin acum, în cadrul sectoarelor mecanice unice, un parc de 2.134 tractoare agricole, 651 mașini de pregătit terenul, 604 mașini de semănat, 271 combine de recoltat furaje, 443 combine de cereale, precum și alte mașini și utilaje agricole.

Titular de plan — o nouă calitate cu responsabilități sporite

ÎN NOUA CALITATE pe care o au, de titulare de plan și răspunzătoare nemijlocite de realizarea sarcinilor ce revin unităților agricole componente, consiliile unice agroindustriale și-au început activitatea preocupîndu-se deosebi de buna pregătire a însămînțărilor și a celorlalte lucrări agricole din campania de primăvară. În acest scop sînt urmărite cu cea mai mare atenție executarea la timp și de bună calitate, a reparațiilor la tractoare și mașini agricole, aprovizionarea cu semințe, material săditor, îngrășăminte, erbicide, pesticide, transportul la cîmp al îngrășămintelor organice și amendamentelor. Totodată, pentru crearea unor condiții optime de dezvoltare a legumiculturii, au fost începute lucrările de amenajare și reparare a solarilor și răsadnițelor, de aprovizionare cu folie de politetilenă și alte materiale, pregătirea răsadurilor etc. În pomicultură au fost intensificate stropirile de iarnă pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, iar în zootehnie se acționează pentru realizarea efectivelor prevăzute, îndeplinirea planului la producția animală și livrarea ritmică a produselor la fondul de stat.

În același timp, avînd în vedere necesitatea efectuării unui important salt calitativ, consiliile unice agroindustriale din județ și-au întocmit programe de acțiune, cuprinzînd măsuri deosebite

ce vor fi transpuse în viață atît în cursul acestui an, cît și în perspectiva anului 1980 și a cincinalului 1981-1985.

● Dintre măsurile preconizate, iese în evidență studierea posibilităților de efectuare a unei organizări unitare a întregului fond funciar, pe raza fiecărei localități și a fiecărui consiliu, prin realizarea unor sole mari, uniforme și cît mai egale ca suprafață, care să permită extinderea și generalizarea lucrărilor de mecanizare și chimizare.

● Pe baza cunoașterii cît mai precise a factorilor naturali și social-economici din fiecare unitate, în cursul acestui an vor fi analizate posibilitățile de adîncire a concentrării producției agricole și a specializării unităților și fermelor.

● Ținînd seama de condițiile de favorabilitate, se va acționa încă din această primăvară pentru îmbunătățirea amplasării culturilor și introducerea unor asolamente mai raționale, care să aibă în vedere, la început doar cadrul unităților, iar în anii următori însuși ansamblul consiliului.

● În vederea dezvoltării unitare a tuturor ramurilor din activitatea agricolă a fiecărui consiliu unic agroindustrial, s-a trecut la întocmirea unor programe speciale de lucru, pe grupe de culturi, pe specii și categorii de animale, precum și pentru transpunerea în viață a unor măsuri de importanță deosebită, cum sînt îmbunătățirile funciare, mecanizarea și chimizarea.

În centrul atenției consiliilor unice va sta integrarea mai rapidă a sectorului agricol de stat cu sectorul cooperatist, pentru a se putea asigura aplicarea unor tehnologii unitare, realizarea unor condiții comparabile de mecanizare și chimizare, obținerea unor producții asemănătoare pe unitatea de suprafață și pe cap de animal, ca și a unor indicatori superiori, dar apropiați, de eficiență economică.

Asemenea măsuri și altele, de mare însemnătate pentru creșterea producției agricole în profil teritorial, și-au prevăzut toate consiliile unice constituite în județ. Sînt semnificative mai ales acțiunile propuse în adunările generale de constituire, pentru crearea unor noi asociații economice în zootehnie, pomicultură, viticultură, îmbunătățirea radicală a activității în sectorul creșterii animalelor și în asigurarea bazei furajere, precum și acțiuni de asociere și cooperare între cooperative agricole și unități agricole de stat, cu unități ale

dr. ing. Aurel FURFURICA
director al Direcției generale
pentru agricultură și industrie
alimentară Prahova

(Continuare în pag. 29)

Tempul parcurs de invenție de la concepere la aplicare: o perioadă care trebuie scurtată

HĂȚIȘUL HÎRTIILOR — OBSTACOL ÎN PROCESUL GENERALIZĂRII INVENȚIILOR

PENTRU a realiza o producție de înaltă tehnicitate, o înaltă productivitate a muncii — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August“ din Capitală — este necesar să introducem cu îndrăzneală și rapiditate tehnologii noi în fabricație. În acest cadru transferul tehnologic, de mijloace de producție perfecționate, de metode superioare de organizare a muncii între unitățile socialiste constituie o importanță pirghie de impulsionare a dezvoltării economice. Valorificarea superioară a inteligenței și creativității românești — inclusiv prin generalizarea aplicării invențiilor devine astfel o sarcină de cea mai mare importanță pentru toate cadrele din economie. Am analizat, în cursul investigației noastre, două invenții cu efecte economice însemnate; am căutat să punem în evidență, cauzele care au condus la întîrzierea aplicării lor pe scară largă în economie, precum și unele căi ce pot contribui la reducerea perioadei dintre conceperea invenției și introducerea sa în producție.

Caruselul adreșelor umflă dosarele dar nu asigură creșterea producției, a eficienței

„INSTALAȚIE de preuscare a texturilor plane“ și „metodă și aparat pentru deconectarea automată la mers în gol a transformatoarelor de sudare electrică“ sînt două invenții din domeniul diferite. Elementul lor comun este însă drumul anevoios pe care l-au avut de străbătut de la omologare și aplicare în cadrul unei întreprinderi pînă la extinderea aplicării la nivel de ramură sau la generalizarea lor pe ansamblul economiei.

Invenția inginerului Carol Klimec de la Întreprinderea textilă Lugoj („instalație de preuscare...“, medaliată cu aur în 1974 în R.F.G.) are la bază o tehnologie de refolosire a aerului supraîncălzit utilizat la uscarea țesăturilor și care, după vechea tehnologie era eliberat în atmosferă la o temperatură de peste 100°C. În condițiile reutilizării aerului cald randamentul termic al instalației crește cu 10% ceea ce înseamnă o economie echivalentă de energie calorică; costul uscării se reduce cu 2 bani pe metru de țesătură, la nivelul a 70 000 m care sînt uscați în 24 de ore pe instalație aceasta însemnînd 1 400 lei economii zilnice. Potrivit estimărilor, aplicarea invenției la o singură instalație aduce anual economii de 250 000 mii lei care, calculat la cele aproape o sută de rame de uscare ce funcționează actualmente în industria bumbacului ar însemna circa 25 milioane lei anual. Aplicarea instalației de preuscare poate fi extinsă și în alte ramuri unde se folosesc instalații de uscare, cum ar fi industria hîrtiei. Se cere, totodată, subliniat că în spatele acestor pierderi bănești se ascunde consumul a milioane de tone de combustibil anual, consumuri ce pot fi eliminate prin aplicarea invenției.

De ce, la mai bine de un an de la omologare, invenția nu se aplică integral nici la Întreprinderea textilă Lugoj, unde din cele șase instalații de uscare numai una este dotată cu noul dispozitiv? Am căutat răspunsul în —

și urmînd — întortochiatul drum al scrisorilor, revenirilor, al adreșelor fără răspuns etc., etc. Ministerul Industriei Ușoare — ca beneficiar al invenției a depus însemnate eforturi pentru extinderea aplicării noului dispozitiv la toate unitățile sale în care se desfășoară procese tehnologice similare. (Potrivit aprecierii din unitățile respective, date fiind condițiile tehnice complexe pe care le necesită realizarea dispozitivului amintit, încercarea de a-l executa prin autoutilare în cadrul fiecărei întreprinderi nu s-a dovedit fezabilă). În procesul-verbal de omologare a invenției (15 XII 1977) se menționează că pentru a determina randamentul instalației la o gamă mai largă de țesături urmau a fi realizate, în afara prototipului, încă trei instalații de același fel.

Pentru a se începe execuția lucrării, Centrala industriei bumbacului (C.I.B.) — ca beneficiar al celor trei instalații de preuscare trebuia să facă o comandă către Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară (C.I.M.U.I.U.), în calitate de producător. Prin două adrese (din ianuarie și, respectiv, februarie 1978) C.I.B. solicită să i se comunice întreprinderea constructoare și costul aproximativ al unei instalații de preuscare. Scrisoarea de răspuns întocmită de C.I.M.U.I.U. specifică însă că, pentru anul 1978 întreprinderea producătoare — este vorba de „Metalul Roșu“ din Cluj-Napoca — nu ar mai avea capacitatea de producție pentru a realiza și cele trei instalații ce constituie obiectul invenției. Ținîndu-se seama de importanța economică pe care o are noul dispozitiv s-a făcut atunci o intervenție la nivel de ministere — de la M.I.U. către M.I.C.M. — prin care se cere găsirea unei modalități practice de soluționare a problemei.

Rezultatul? O nouă scrisoare de răspuns prin care C.I.M.U.I.U. stabilește, de această dată, un alt executant al comenzii — Combinatul industrial pentru construcții de mașini Bistrița, secția mașini textile, obiectiv ce urmează a fi dat în funcțiune... în 1980. Prin aceeași adresă centrala amintită solicită totuși ca C.I.B. să nominalizeze cele trei întreprinderi ce urmează a fi dotate cu

instalațiile respective. Așadar, din acest schimb de adrese sterile pentru aplicarea „operativă“ a invenției, reiese că în cel mai bun caz, doar anul 1980 avea să aducă rezolvarea problemei.

Ne-am deplasat la C.I.M.U.I.U. „Ceea ce am aflat aici, la fața locului, contrazice cele scrise în adresa amintită. Directorul general, tovarășul Ștefan Mihai ne spunea că centrala este profund interesată în realizarea invenției; că întreprinderea producătoare va fi „Metalul Roșu“ și nicidecum noul obiectiv ce se va da în funcțiune la Bistrița; că introducerea în producție a invenției depinde de o simplă notă de comandă din partea Centralei Industriei Bumbacului.

Un lucru este limpede: cei care au alcătuit adresa amintită nu au cunoscut păreriile directorului general; acesta, în fapt, nu cunoștea problema. Un astfel de circuit informațional deficient în ce privește rapiditatea, oportunitatea și calitatea informației se vădește a fi o sursă de decizii eronate, de acțiuni contradictorii, dăunînd economiei naționale. O consecință directă a acestor deficiențe este faptul că adresa Centralei Industriei Bumbacului fusese expediată încă din octombrie anul trecut și se afla de cîteva luni bune în C.I.M.U.I.U. rătăcită prin dosare, fără ca cei implicați să aibă cunoștința de existența ei!!!

Ne punem, pe de altă parte, întrebarea: lucrurile nu și-ar fi aflat oare o rezolvare mai operativă dacă se renunța la greoaia cale a adreșelor, hîrțiilor în favoarea unui contact direct? Așa cum am procedat noi, conducerea C.I.B. putea, la rîndul său, să intre în legătură cu directorul general al C.I.M.U.I.U. căutînd împreună căi concrete de soluționare.

Această situație relevă, însă și un alt aspect: intrucît invenția nu a fost concepută în una din unitățile C.I.M.U.I.U. — nu „aparține“ acestei centrale, pentru întreprinderea producătoare ea nu și-a menținut statutul de invenție fiind privită ca o comandă oarecare printre multe altele. Dacă ținem seama că invenția prezenta noutate tehnică, că ea privea însăși îmbunătățirea unor produse ale întreprinderii respective și de faptul că ea conduce la realizarea unor importante economii de energie, atîtîndea conducerii Centralei, a întreprinderii „Metalul Roșu“, devine de neînțeles; cu atît mai mult în condițiile în care înnoirea producției introducerea rapidă în fabricație a produselor noi constituie — după cum sublinia secretarul general al partidului — o condiție esențială a progresului, a dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale.

Faptul că invenția nu a fost asimilată rapid în producție, echivalează cu pierderi concrete pe plan economic. Nu nu-

mai că nu s-a putut acționa în direcția utilizării instalațiilor ce se află în exploatare cu noul dispozitiv însoțindu-se astfel o cale verificată de ridicare a productivității, de reducere a cheltuielilor materiale, a consumului energetic dar pe poarta fabricii continuă să iasă produse vechi.

Adaptarea ulterioară înseamnă, pe de o parte, nerealizarea unor economii ce se puteau obține în intervalul de timp respectiv iar pe de altă parte, cheltuieli suplimentare legate de transport, manoperă, întreruperea temporară a fluxului de fabricație etc.

În cuvântarea ținută la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August” din București, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu putere că pentru a fi competitiv, pentru a realiza produse la nivelul tehnicii mondiale, trebuie să gândim, acum, în 1979 în perspectiva anului 1985.

Este limpede deci că fiecare zi pierdută în procesul de asimilare a invențiilor în producție micșorează gradul de competitivitate al produselor românești, afectează direct economia națională.

Cu atât mai criticabile sînt întîrzierile înregistrate în cazul de față. În contextul preocupărilor existente pe plan mondial pentru perfecționarea instalațiilor de uscare aplicarea invenției — ca dispozitiv complementar ar conduce la un plus de tehnicitate față de produsele similare de pe piața externă, ar crește forța competitivă a produsului românesc.

Necesitatea unor intervenții competente și prompte

CEA DE A DOUA invenție — „metoda și aparat pentru deconectarea automată la mers în gol a transformatoarelor de sudare electrică”, este creația inginerului Cezar Mereuță de la întreprinderea bucureșteană „Autobuzul”. Noul procedeu permite deconectarea automată a transformatoarelor de sudură în perioadele de neutilizare productivă. Posibilitatea de adaptare la toate tipurile de transformatoare de sudură, lipsa unor probleme tehnice deosebite, prețul de cost în jur de 7—800 lei — toate piesele componente fiind produse în țară — constituie elemente ce pledează în favoarea noului procedeu. Să facem un calcul: potrivit datelor pe care ni le-a furnizat autorul invenției se poate conta pe o economie de cca. 4 kWh la un transformator, pe zi. Asta ar însemna o economisire de circa 1200 kWh pe an; la nivelul celor peste 30000 de transformatoare de sudare cu arc — câte funcționează, după unele estimări, actualmente în economie, rezultă că ar putea fi economisiți anual aproximativ 36 milioane kWh. Cu toate acestea, aplicarea sa pe scară largă în economie a întîrziat mai mult de doi ani de zile.

În 1977 invenția a fost omologată ca dispozitiv anexă la un transformator de uz casnic ce ar fi trebuit să fie introdus în fabricație de serie la întreprinderea minieră Rogoiești. El nu s-a fabricat însă niciodată, fiind scos (!?) din nomenclatorul de produse al întreprinderii amintite. Omologarea la nivel uzinal a permis ulterior realizarea și utilizarea dispozitivului pentru transformarea din dotarea internă a întreprinderii „Autobuzul” (în prezent, aici funcționează 15 urmînd a fi ex-

tinsă echiparea a încă 10 transformatoare). Generalizarea acestei realizări tehnice cu efecte în ce privește economisirea energiei electrice, ridicarea productivității utilajelor a întîrziat, deci, din cauză că nu a fost stabilit un alt producător, invenția rămînînd, cu alte cuvinte, „orfană”.

Inventatorul a depus el însuși eforturi pentru popularizarea invenției, oferind documentația tehnică și sprijin tuturor întreprinderilor care s-ar fi dovedit interesate în realizarea dispozitivului prin autototare. (Spre deosebire de cazul anterior, invenția se putea realiza pe plan intern la nivelul de tehnicitate al majorității întreprinderilor din ramura construcțiilor de mașini.) Ce a lipsit însă a fost o decizie luată la nivel de ministere care să impună utilizarea dispozitivului în toate întreprinderile din ramură. O cale importantă de aplicare a invenției ar fi fost de asemenea și includerea ei în programele de economisire de energie, întocmite la nivelul fiecărei întreprinderi.

Este drept, odată cu luna februarie generalizarea invenției pare să se înscrie pe un drum bun; tînăra întreprindere botoșăneană „Electrocontact” și-a exprimat interesul pentru introducerea dispozitivului în producția de serie. Dar asta nu rezolvă problema decît în parte.

Calea normală de aplicare a invenției ar fi fost stabilirea adecvată de către M.I.C.M. a titularului de brevet. Potrivit mai multor păreri întreprinderea „Autobuzul” nu avea posibilitatea să producă dispozitivul în serie mare; indicată să realizeze invenția în serie industrială este o întreprindere din domeniul electrotehnicii, și nu oricare, ci întreprinderea „Electrotehnica” din București care are asimilată în producția curentă fabricarea transformatoarelor; acest lucru ar fi contribuit la îmbunătățirea produsului, a parametrilor de exploatare economisind, totodată, un volum important de muncă pe care o necesită adaptarea ulterioară a dispozitivului.

Dar de ce au fost necesari ani de zile pentru a generaliza invenția?

Același calcul ne indică faptul că în doi ani cît a întîrziat aplicarea invenției la scară națională, economia noastră a pierdut cca. 70 milioane de kWh, echivalentul consumului anual de energie electrică a trei unități de mărimea întreprinderii „Autobuzul” această pierdere este cu atât mai însemnată cu cît, pe fondul crizei energetice mondiale, economisirea de energie devine o condiție însăși a dezvoltării. Căci nu se poate vorbi despre reducerea consumului de energie ca despre o problemă abstractă; economisirea fiecărei particule de energie a devenit o chestiune practică a creșterii eficienței economice, a dezvoltării țării.

Asimilarea rapidă a noutăților tehnice — condiție a dezvoltării economiei

PERSPECTIVELE dezvoltării economiei românești sînt strîns legate de reducerea consumurilor materiale, de ridicarea gradului de tehnicitate a produselor, de creșterea puterii lor competitive. Realizarea acestor obiective este condiționată de progresele obținute în știință și tehnică de viteză cu care

noile cuceriri sînt asimilate în producție. Optimizarea procesului de generalizare a invențiilor devine, astfel, o consecință directă a acestor imperative economice, de mare anvergură.

Investigația noastră a scos în evidență unele neajunsuri în procesul de generalizare a invențiilor, proces ce se dovedește complex, îmbrăcînd forme multiple, angrenînd numeroși factori din economie. Reducerea continuă a perioadei dintre conceperea noțiunii tehnice, încorporarea sa la nivelul proceselor de producție și realizarea sa pe piață constituie principiul conducător în procesul de valorificare a creației și gîndirii tehnice originale. Pentru buna desfășurare a acestui proces sînt necesare un sistem informațional eficient precum și pîrghii economico-financiare care să asigure aplicarea invențiilor la nivelul fiecărei unități economice.

Valorificarea superioară a creației inteligenței românești trebuie să pornească de la luarea lor în considerație în însăși etapa fundamentării planurilor. **Este de mare însemnătate constituirea instrumentelor adecvate — la nivelul organelor de sinteză — prin care invențiile românești cu efecte importante pe linia valorificării materiilor prime și energiei să fie direct și larg utilizate drept căi de sporire a producției.**

De asemenea, un circuit informațional eficient sporește gradul de utilizare a invențiilor românești cu maximum de beneficiu mai cu seamă în perioada în care țara noastră deține dreptul exclusiv de folosință; (avem în vedere intervalul de doi ani de zile între momentul înregistrării și cel al brevetării în care invențiile au un caracter secret). Acest lucru este de natură să asigure superioritatea a numeroase produse românești, un grad sporit de competitivitate pe piețele externe. În contextul noului mecanism economico-financiar, prin lărgirea autonomiei și autogestunii întreprinderilor, sarcinile privind aplicarea noilor tehnologii, asimilarea de produse noi, privind utilizarea invențiilor și inovațiilor trebuie să revină în mai mare măsură acestora, ceea ce nu ar ocoli, desigur, răspunderile ministerelor de resort.

Obligativitatea ca întreprinderile să asimileze în producție în primul rînd la indicatorul tehnică nouă și produse noi, invenții și inovații valoroase ar asigura atât valorificarea invențiilor cît și ridicarea parametrilor calitativi ai activității acestor întreprinderi, creșterea competitivității produselor românești. **Aplicarea unui sistem de prețuri stimulative** în ce privește realizarea și aplicarea invențiilor ar veni în sprijinul aceleiași acțiuni de mare importanță pentru economia națională.

Aceste propuneri nu sînt, fără îndoială, decît un punct de pornire pentru acțiuni complexe în direcția perfecționării cadrului și stabilirea căilor practice de realizare a unei aplicări generalizate a invențiilor, în economie pentru utilizarea deplină, în folosul întregii noastre societăți, a potențialului creator al maselor largi de oameni ai muncii.

Cristian POPESCU

Decontare

ESTE frecventă situația cind în ultima zi din luna Banca Națională primește spre decontare facturi de valori foarte mari. Deși unele documente poartă data de 30 sau 31, ele sînt totuși decontate în prima zi din luna următoare. Din această cauză întreprinderile beneficiare nu primesc în cont sumele ce li se cuvin în timpul realmente necesar și, din această cauză, nu realizează indicatorul de beneficii. De aici o serie de neajunsuri privind susținerea unor activități auxiliare.

Propun ca Banca Națională să deconteze toate documentele ce poartă data de 30 sau 31 (este vorba de ultima zi din lună) în ziua respectivă.

Marin IONESCU
București

Standarde

PALETIZAREA și containerizarea sînt, se știe, metode moderne de raționalizare a transportului și de depozitare a mărfurilor. În procesul dezvoltării lor paletizarea și containerizarea cunosc tendințe diferite în privința numărului și formelor puse în circulație. De aceea, îmi permit să propun standardizarea lor după principii unitare, astfel încît ramura de folosire să poată fi extinsă și în circulația internațională a mărfurilor. Standardizarea să fie funcție de dimensiunea și formele containerului sau paletelor; după materialele din care se vor confecționa; funcție de mărfurile care vor fi transportate; după metodele folosirii și păstrării lor etc.

Gh. URLAN
Turnu Măgurele

Imprimate

AM CITIT cu mult interes lucrarea „Administrarea imobilelor” editată de „R.E.”. Este interesantă, utilă pentru toți cei care avem grijă de buna gospodărire a imobilelor de stat.

Deoarece mai sînt administratori de imobile care ar dori să intre în posesia lucrării amintite, propun editarea ediției a doua. Propun, de asemenea, organelor competente să dispună tipărirea tuturor documentelor — imprimate — menționate în lucrare. Aceste fișe, anexe, tabele, registre tipizate ne-ar fi de un real folos în activitatea noastră.

Ștefan MANEA
muncitor tipograf la
întreprinderea poligrafică
„Informația”-București

ECOURI

Masuri

ÎN articolul „Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete”, publicat în nr. 39 al „R.E.”, se analizează critic experiența pe linia realizării acestui important indicator de sinteză calitativă și cantitativă. Printre întreprinderile în care s-au semnalat unele deficiențe ce au condus la nerealizarea sarcinii de plan, la valoarea producției nete, a fost și „Rulmentul” din Brașov, care în perioada analizată

a înregistrat depășiri la consumurile materiale, rebuturi și alte cheltuieli neeconomicoase.

Apreciind în mod deosebit rolul mobilizator al presei, vă informăm că am luat următoarele măsuri: urmărirea permanentă a încadrării cheltuielilor în nivelele planificate în bugetele secțiilor; analiza cauzelor ce conduc la unele depășiri și luarea de măsuri pentru evitarea lor; optimizarea sistemului informațional prin obținerea de date preliminare asupra nivelului cheltuielilor de la calculatorul electronic pentru luarea unor decizii operative și eficiente; respectarea strictă a procesului tehnologic de producție în vederea eliminării rebuturilor, a remaniierilor și a tuturor cheltuielilor neeconomicoase.

Ca urmare a măsurilor luate, valoarea rebuturilor a scăzut simțitor, iar cheltuielile neeconomicoase sînt neînsemnate în ultima perioadă de timp.

Gh. BADEA
director general,
Centrala industrială de rulmenți
și organe de asamblare — Brașov

★

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete” publicat în „R.E.” nr. 39/1978 vă facem cunoscut că, în conformitate cu dispozițiunile în vigoare, ministerul transmite indicatorii de muncă și retribuție prin filele de plan pe an și trimestre. Este adevărat, așa cum se arată și în articol, că în unele cazuri s-a suplimentat fondul de retribuție a muncii în ultima zi din lună. Aceasta s-a făcut pentru adaptarea indicatorului forță de muncă cu măsurile tehnico-organizatorice care s-au luat în perioada respectivă. Art. 42 din Legea nr. 8/1972 și pct. 1 al. 3 din circulara nr. 8/1976 a BNRSR prevăd că planurile de muncă și retribuție nu pot fi modificate după expirarea perioadei de plan (lună sau trimestru), dar nu exclud posibilitatea unor modificări pe unele luni în cadrul trimestrului, cunoscîndu-se necesitatea acestor adaptări ale planului. De aceea, nu putem fi de acord cu afirmația că aceste modificări se fac pentru a nu se solicita aprobări pentru depășiri necorespunzătoare din cauza nerealizării producției nete. Cu o asemenea practică nu sîntem de acord și nu o admitem nici centralelor sau combinatelor din subordine.

O. ARABAGIAN
director
în Ministerul Minelor,
Petrului și Geologiei

Asimilare

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Termene cît mai scurte de asimilare a noilor produse”, apărut în nr. 35/1978 al „R.E.”, arătăm că avînd în vedere avantajele economice ale analizei valorii, în întreprinderea noastră s-a format un colectiv care să aplice această metodă. Primul produs reprojctat prin analiza valorii a fost mașina de rindeluit la grosime tip MRG-8 asi-

milată în anul 1962, cu o uzură morală desluș de mare și care reprezintă o pondere importantă în planul nostru de producție. După reproiectare a rezultat o nouă mașină, mult îmbunătățită, avînd greutatea mai mică cu 400 kg. Ca modificări mai esențiale, enumerăm îmbunătățirea indicelui de fiabilitate, reducerea gabariturii și a zgomotului, îmbunătățirea formei estetice, înglobarea în mașină a motoarelor electrice și a tabloului cu aparate etc. A rezultat deci o mașină mult mai competitivă.

Constantin GIOSANU
director tehnic,
Întreprinderea mecanică
Roman

Costuri

TEMATICA abordată în articolul „Exigențe ale mișcării costurilor de producție”, publicat în „Revista economică” nr. 27/1978, pune în atenția specialiștilor și colectivelor de oameni ai muncii probleme legate de perfecționarea conținutului costurilor de producție.

În prezent 30 de întreprinderi din cadrul ministerului nostru experimentează metode moderne de normare și evidență a costurilor de producție, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului 1980 să se treacă la aplicarea lor. În aceste condiții, așa cum foarte bine se subliniază în articol, este necesar să se acorde o atenție deosebită întăririi compartimentelor de costuri, în special la nivelul întreprinderilor și centralelor, unde analiza fenomenelor trebuie să se efectueze pe multiple planuri și cît mai în detaliu.

Sugerăm ca în indicațiile metodologice care se elaborează să se menționeze și indicatorii de fundamentare ce trebuie avuți în vedere la lucrările de plan de către întreprinderi și centrale, indicatori care apar în lucrările de analiză la nivelul unităților respective, dar nu se centralizează.

În legătură cu indicatorul „costul produsului X” susținem părerea exprimată în articol că planificarea corectă poate fi făcută numai de centrala industrială, pe baza informațiilor primite de la întreprinderi.

O. PĂUNESCU
director în M.I.C.M.

Inventar

REFERINDU-NE la nota publicată în nr. 47/1978 sub titlul „Inventariere”, menționăm că la inventarierea centrelor de servicii a populației se constată, în general, plusuri. De aceea, nu este cazul să se modifice reglementarea ca inventarierea materialelor, mărfurilor, ambalajelor și produselor din aceste unități să se facă odată pe an.

La unitățile de prestări-servicii se execută produse pe baza unor consumuri specifice medii, rezultînd diferențe față de acestea, care trebuie stabilite și înregistrate la termene cît mai scurte. Unitățile comerciale de desfacere cu amănuntul vînd mărfurile în aceeași stare în care le-au primit, fără a le transforma sau prelucra. Din punctul de vedere al gestionării bunurilor materiale nu poate fi vorba de asimilare între aceste unități.

N. DRIJMAN
director în UCECOM

Din nou organizarea, cu „statut“

de resursă principală a eficienței

SPECIALIZAREA PE CICLURI TEHNOLOGICE

IMPOTRIVA LOGICII tehnice și economice, specializarea în organizarea producției de construcții-montaj n-a făcut progrese substanțiale în ultimii ani, iar la unele organizații din cadrul ramurii chiar a regresat, figurând cu o pondere insignifiantă în programele de creștere a productivității muncii. Nu ne vom opri asupra cauzelor, cu atât mai mult cu cât ele țin în mare parte de decizii subiective, de interpretări insuficient instrumentate ale unor situații limitate în spațiu și timp. Nou și remarcabil este faptul că s-a produs, prin inițiativa Ministerului Construcțiilor Industriale, o breșă de proporții în acest blocaj, lăsându-se să se întrevadă avantaje capabile să-i convingă și pe cei mai sceptici.

Spor de productivitate : 40%/o

AM SEMNALAT, la timpul său *, experimentarea de către M. C. Ind. a constituirii de formații complexe pentru prepararea, transportul și punerea în operă a betonului. Amintim : ideea era de a-i integra organizatoric pe toți participanții la acest ciclu tehnologic, co-interesându-i — printr-o formă specifică de acord global — în realizarea cu productivitate înaltă, în termene scurte și de calitate superioară a lucrărilor de beton monolit, ca și în utilizarea eficiență a utilajelor și mijloacelor de transport specifice. Ceea ce implică eliminarea, pe de o parte, a necorelărilor între cele trei faze ale procesului, iar pe de altă parte, a excedentului de efective ce era menținut pentru preluarea virfurilor în condițiile neritmității provocate de aceste necorelări.

Experimentarea a dat rezultate șoc, provocând senzația că s-au greșit calculele. Și totuși, erau corecte : față de productivitatea fizică prevăzută în normele de timp și producție pentru un muncitor care toarnă beton fără pompe — de 3,5 mc/om/zi, la Trustul de construcții chimice Midia-Năvodari s-au realizat până la 5,3 mc/om/zi (considerând întregul efectiv al formației, din care circa 45% reprezintă șoferi și personal de deservire al stației de betoane) ; în medie, creșterea de productivitate a depășit 40%. Fără intervenții asupra mijloacelor tehnice și a tehnologiei. Într-o viziune mai sceptică sau într-o formulare care fixează peiorativul, se spune : doar prin organizare ?! Da, doar prin organizare, pe care trebuie să ne obișnuim s-o privim ca pe una din resursele principale ale creșterii economice în general și ale sporirii eficienței economice.

La începutul acestui an, metoda a fost generalizată la toate unitățile de construcții ale ministerului, constituindu-se pentru ansamblul fronturilor de lucru deservite de o stație de betoane, câte o formație complexă condusă de un inginer, subinginer sau maistru. Dimensionarea formațiilor s-a făcut pornind de la cantitatea de betoane prevăzută în programul operativ pe trimestrul I, diferitele trusturi luând însă în calcul nivele mult diferite ale productivității. Chiar și în aceste condiții, s-a putut reduce cu 44% numărul muncitorilor betonisti — reducere cifrată în mii de oameni, cei necuprinși în formații fiind redistribuiți la alte activități. O nouă diminuare a efectivelor se obține în prezent prin stabilirea, pe an-

samblu ministerului, a unor plafoane minime de productivitate, considerate dinamic — astfel încât ele evoluează de la 100% în trimestrul I, la 140% în trimestrul II și 160% în trimestrul III.

Valorificarea deplină a avantajelor noii organizări este legată, la ora actuală, de condiția înțelegerii complexe a eficienței economice, în toate coordonatele ei. Într-o viziune simplistă, lanțul de instalații și utilaje moderne utilizat în ciclul betonului poate fi divizat în : indispensabile (stațiile de prelucrare centralizată — intens mecanizate și parțial automatizate — nu pot fi eliminate fără sacrificii importante în zona parametrilor cantitativi și calitativi ai activității) și opționale (transportul cu autotalaxoare și turnarea în cofraj, direct, cu ajutorul pompelor pot fi înlocuite cu mijloace mai puțin avansate, dar și mai puțin avantajoase). Această din urmă categorie este puternic expusă presiunilor conjuncturale, câștigul de productivitate, viteză de lucru, calitate pe care-l oferă asemenea mijloace fiind pus cu ușurință în balanță cu alte criterii ce primează la un moment dat. În trimestrul IV 1978, indicii de schimb la pompe și autopompe de beton a fost realizat, în cadrul M.C.Ind., în proporție de sub 90% ; din parcul total de autobetoniere existente la finele anului, doar 70% erau folosite și mai puțin de 10% lucrau în două schimburi. Cheltuielile cu mecanizarea fac parte din cheltuielile materiale și, ca atare, afectează producția netă — indicator ce a fost introdus și în construcții-montaj : înțelegerea complexă a eficienței economice, la care ne referim, înseamnă diminuarea cheltuielilor materiale nu prin renunțarea la mecanizare, ci prin folosirea ei intensivă și extensivă, astfel încât la același tarif de închiriere, la același amortisment, utilajul să dea o producție și o valoare nou creată mai mare.

Economii de materiale și manoperă

ÎN ULTIMII cinci ani, ministerul a investit aproape o jumătate de miliard de lei în dotarea unităților cu echipament tehnologic modern pentru executarea betoanelor monolite — schele, eșafodaje, cofraje metalice tipizate (alături de laolaltă sistemul de dispozitive SECOM), concepute la nivelul celor din țări avansate industrial. Caracterizându-se printr-o modulară ce permite acoperirea aproape totală a nevoilor dimensionale, prin ușurința

montării-demontării, printr-o construcție robustă, prin capacitatea de a asigura o calitate înaltă a betoanelor executate cu ajutorul lor, diferitele elemente ale acestui sistem oferă, într-o utilizare corectă, economii (în comparație cu soluțiile din devizele proiectelor) de 10—67% la costul lucrărilor de cofrare, de 44—70% la consumul de manoperă.

În 9 luni din 1978, cu 9 000 mp de cofraje de inventar din sistemul SECOM, Trustul de construcții industriale Brașov a realizat o suprafață cofrată de 135 000 mp (cca. 21 de reutilizări, economisind pe această cale peste un milion de lei la cheltuielile materiale și un volum important de manoperă. În aceeași perioadă, o altă unitate a imobilizat 80 000 mp de cofraje, cărora le-a asigurat numai 1,7 reutilizări — și a pierdut aproape două milioane de lei prin plata de amortismente și chirii. O asemenea dispersie a rezultatelor, ca și necesitatea de a se repartiza cele 200 de reutilizări posibile ale echipamentelor pe durata de amortizare de 8 ani (ceea ce, tehnologic, este perfect posibil) au determinat M. C. Ind. să introducă și în acest domeniu principiul organizării specializate.

Anume, s-a hotărât ca de la 1 februarie, toate trusturile de construcții ale ministerului să constituie, în cadrul structurii organizatorice a fiecărui grup de șantiere, câte o singură subunitate specializată în executarea cofrajelor, schelelor, eșafodajelor. Această subunitate primește în administrare întreaga dotare cu dispozitive SECOM, ca și atelierele pentru asamblarea, întreținerea și repararea acestora, repartizându-i-se materialele necesare ; ea contractează în acord global cu grupul de șantiere (sau direct cu trustul, atunci când acesta lucrează pe raza unui singur județ) toată cantitatea de lucrări de cofraje, schele, eșafodaje prevăzută în programul operativ, pe baza unor termene stabilite în concordanță cu graficele de realizare a obiectivelor de investiții. Este în curs de definitivare un normativ de durată maximă pentru un ciclu de utilizare la fiecare grupă de dispozitive ; atunci când șantierul deservit depășește această durată (cuprinsă între terminarea montării și eliberarea pentru demontare), subunitatea specializată îi percepe penalizări, iar pentru reducerea duratei îi acordă bonificații — ambele egale cu amortismentul calculat pe perioada în plus sau în minus față de normativ, ceea ce stimulează accelerarea rulării echipamentului.

Se estimează că prin realizarea în acest an a 25 de reutilizări (față de 15, în medie, în 1978) se va obține o economie de manoperă echivalentă cu un spor global de productivitate, pe ansamblul activității de construcții-montaj a ministerului, de 3%.

RELUĂM invitația adresată organizațiilor de construcții ale altor ministere și ale consiliilor populare, de a studia această experiență, a cărei preluare și adaptare la condițiile specifice (eventual ducând-o mai departe, până la constituirea de subunități integrate pentru toate lucrările de realizare a structurilor de beton monolit) va putea contribui într-o măsură importantă la îndeplinirea indicatorilor calitativi ai planului pe 1979, la scurtarea duratei de execuție a investițiilor.

Dan CONDREA

*) Revista economică, nr. 40, 1978, pag. 16.

Opțiunea colectivă a reprezentanților oamenilor muncii

ÎNTREGUL SPOR DE PRODUCȚIE — PRIN CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PENTRU COLECTIVELE ÎNTREPRINDERILOR grupe în Centrala industriei articolelor casnice, obiectivele aferente anului 1979 din programul de creștere suplimentară a nivelului de trai al oamenilor muncii, parte integrantă din hotărârile Conferinței Naționale a partidului, se traduc în sarcini mobilizatoare privind mărirea și diversificarea producției, modernizarea și îmbunătățirea ei calitativă, în condițiile unei eficiențe economice sporite. Recentele adunări generale ale reprezentanților oamenilor muncii, evaluând judicios rezervele existente și efectele așteptate ale noilor măsuri, și-au asumat angajamente care, însumate la nivelul centralei, dau o imagine semnificativă a gradului în care urmează să fie valorificat potențialul uman și tehnic din această subramură :

	Real. față de plan 1978	Plan 1979, în % față de 1978	Angajament de depașire 1979
Producția netă	— 3,6 mil. lei	109,3	30 mil. lei
Producția marfă.	+ 6,8 mil. lei	108,1	
Producția globală	+ 42,9 mil. lei	107,2	50 mil. lei
Livrări către fondul pieței	+167 mil. lei	104,2	20 mil. lei

Producția suplimentară se va materializa în cantități importante de mașini de gătit și sobe de încălzit, tacamuri, vase inoxidabile, ceasuri, accesorii pentru marochinărie, pentru încălțăminte și confecții ș.a.

Rezultatele primei luni din anul IV al cincinalului — depășirea planului cu 1,4 la sută la valoarea producției globale și marfă, cu 1,7 la sută la valoarea producției nete — demonstrează că pentru cei circa 29 000 de lucrători din unitățile C.I.A.C., orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea bucuresteană „23 August”, privind necesitatea de a se lua toate măsurile pentru a asigura, **realizarea în cele mai bune condiții a planului la toate produsele, pentru livrarea producției fizice de cea mai bună calitate, de înaltă tehnicitate.** constituie un puternic stimul al afirmării autoconducerii și autogestiuunii în acțiuni concrete vizând dezvoltarea succeselor de până acum, blocarea posibilităților de repetare a unor neajunsuri, afirmarea consecventă a noului în concepția produselor, în tehnologia realizării lor, în organizarea producției și a muncii.

Din ansamblul problemelor dezbătute la începutul acestei săptămâni în adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la C.I.A.C., ne vom opri la cele legate de **mărirea productivității muncii**, întrucât ele se regăsesc, explicit sau implicit, în cea mai mare parte a acțiunilor direcționate spre eficiență ; este de ajuns să precizăm că, potrivit planului, **întregul spor de producție din 1979 urmează să se realizeze pe seama creșterii cu 8,8 la sută a productivității aferente producției globale și cu 10,9 la sută a celei aferente producției nete.** Iar angajamentul adaugă acestei dinamici încă o jumătate de procent.

AM DESPRINS DIN DAREA DE SEAMĂ prezentată de consiliul oamenilor muncii, din discuțiile purtate și propunerile făcute de participanți, din programul unitar de măsuri aprobat de adunarea generală, o viziune clară asupra a ceea ce trebuie făcut — de fapt, continuarea pe un plan superior și finalizarea unor acțiuni abordate încă în precedentii ani ai cincinalului, adaptarea lor la noile cerințe și posibilități legate de intrarea în funcțiune a noi obiective și de modernizarea dotării unor capacități existente, de creșterea complexității produselor, de asigurarea condițiilor ca săptămâna redusă — introdusă până acum la 9 întreprinderi — să fie generalizată, în acest an, la toate unitățile centralei.

● **Aportul tehnicii și tehnologici** deține, din acest punct de vedere, prioritatea. Organizarea în 12 întreprinderi a unor ateliere tehnologice, dezvoltarea activităților Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru articole casnice — intim integrate în problematica întreprinderilor, succesul experimentării unor tehnologii moderne de prelucrare și finisare, extinderea utilizării analizei valorii în proiectare oferă premise pentru ca produsele (din care cele noi și reproiectate dețin, în planul anului 1979, o pondere de 36 la sută în valoarea producției marfă, față de 30 la sută în anul trecut) să fie realizate de calitate superioară, cu consumuri reduse de materiale și manoperă. Situația rebuturilor evoluează pozitiv (0,47 la sută în 1976 ; 0,35 la sută în 1977 ; 0,25 la sută în 1978) — dar încă este loc pentru întărirea disciplinei tehnologice, care să evite risipa de muncă, de materiale și energie.

● **Exploatarea intensivă a capacităților existente** reprezintă un domeniu cu rezerve încă importante, care — în lumina recente analize făcute de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — trebuie rapid și integral valorificate. La C.I.A.C. s-a încheiat acțiunea de repunere în funcțiune sau redistribuire a utilajelor nefolosite, iar indicii de utilizare a mașinilor-unelte a fost în 1978, superior celui prevăzut (la stabilirea indicatorului pe acest an nu s-a ținut însă seama de nivelul mediu atins pe centrală — 86,8 la sută, ca să nu mai vorbim de virfurile de peste 90 la sută înregistrate la întreprinderile „23 August”-Satu Mare și „Victoria”-Arad — ceea ce îl face să nu fie mobilizator). Rămănerile în urmă la unități, cum sînt cele de la Ocna Sibiului și Balș, „Metalurgica”-București, „Viitorul”-Oradea — arată că trebuie insistat pe încărcarea la capacitate a utilajelor din secțiile indirect productive cu lucrări de la secțiile de bază, scurtarea duratei reparațiilor în cazul defectiunilor accidentale, creșterea coeficientului de schimb (inclusiv la scularie), întărirea disciplinei în muncă. De asemenea, este necesară îmbunătățirea activității de aprovizionare, insistînd pe lângă furnizori pentru respectarea termenelor, de livrare (tablă decapată bandă laminată la rece, celuloid ș.a.), corelînd în detaliu planul de aprovizionare cu cel de producție, consumurile specifice cu realizările efective sau cu normele și normativele aprobate.

● **Recrutarea și pregătirea cadrelor pentru noile capacități, perfecționarea cadrelor existente** sînt — cel puțin sub aspect cifric — bine rezolvate. Rămîne, pentru acest an, de susținut examenul calitativ al efectelor perfecționării, în 1978, a peste 7 000 de lucrători, din care mai mult de 4 500 de muncitori. De asemenea, trebuie respectate și chiar depășite graficele de școlarizării prin cursuri a muncitorilor noi întreprinderi de vase emailate din Focșani, astfel ca, împreună cu absolvenții școlilor profesionale, să poată începe efectiv producția la finele anului.

● **Organizarea superioară a producției și a muncii** este implicată, direct sau indirect, în multe din cele 174 de puncte generale sau de detaliu ale planului de măsuri ale centralei. Beneficiindu-se și de aportul atelierului de organizare și studiul muncii, nou creat în cadrul C.I.A.C., urmează să fie rezolvate probleme legate de extinderea în continuare a mecanizării transporturilor interne (în 1978 gradul atins a fost de 50,5 la sută, față de 48 la sută, cît era planificat), extinderea acorului global (nivel actual : 64,4 la sută), organizarea de formații complexe pe procese tehnologice, elaborarea de noi normative de muncă unificate și îmbunătățirea celor în vigoare, rezolvarea unor locuri înguste — în special la depozitare, generalizarea experienței întreprinderii „23 August”-Satu Mare — unitate model în creșterea productivității muncii.

Hotărârile adoptate de adunarea generală angajează răspunderea organelor colective de conducere de la C.I.A.C. și de la întreprinderi, a tuturor oamenilor muncii din subramură pentru ca producția din acest an, cu calități funcționale și grad de prelucrare mărite, capabilă să satisfacă mai bine cerințele consumatorilor interni și ale pieței externe, să se realizeze cu consumuri minime de muncă trecută și vie, la nivelul unei industrie moderne, eficiente.

Dorin CONSTANTINESCU

ELEMENTE DE COMPARAȚIE ASUPRA DINAMICILOR AVUȚIEI NAȚIONALE

AVUȚIA NAȚIONALĂ, în care ponderea principală o constituie bunurile materiale create prin muncă și acumulate în decursul anilor, crește mereu de la an la an. În această categorie se situează fondurile fixe, adică bunurile materiale care servesc producției o perioadă îndelungată fără a se consuma, sau sînt destinate scopurilor social-culturale sau de locuit.

1 Fondurile fixe constituie baza materiale a dezvoltării ramurilor economiei naționale, a industriei, construcțiilor, agriculturii etc. Ele cresc anual prin crearea de noi întreprinderi, prin modernizarea și amplificarea întreprinderilor existente, prin lărgirea bazei tehnico-materiale a transporturilor, a circulației mărfurilor etc., realizarea acestora făcîndu-se cu ajutorul investițiilor.

Din venitul național realizat în țara noastră se alocă anual în ultimul timp o cotă de circa 1/3 pentru fondul de dezvoltare economică, din care se efectuează investițiile care se materializează în fonduri fixe.

Dinamica fondurilor fixe în țara noastră în perioada 1951—1977 (anul 1950 = 100) a fost următoarea:

Tabelul nr. 1

1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977	Ritmul mediu anual
125	161	223	337	534	588	645	7,1%

În 1977 fondurile fixe au crescut de 6,5 ori față de 1950, iar creșterea în perioada 1970—1977 a fost (în miliarde lei în prețuri comparabile 1963): 1970 — 757,1, 1975 — 1 203,3, 1976 — 1 325,0, 1977 — 1 454,3.

În cele ce urmează vom urmări dinamica fondurilor fixe în țara noastră în comparație cu alte țări.

2 În statistica internațională se poate urmări dinamica celui mai important element al avuției naționale, denumit în aceste statistici „capital“, care cuprinde două categorii de bunuri: capitalul fix și variația stocurilor de materiale.

Capitalul fix este prezentat în două variante:

— pe categorii de bunuri: case de locuit, construcții, mașini și echipament și mijloace de transport

— pe ramuri de activități din sfera materială (agricultură, vînațoare, silvicultură și pescuit, activități industriale — mine și cariere, manufactură, electricitate, gaz și apă — construcții, comerț și restaurante, transporturi, depozite și comunicații etc.) și din sfera nematerială (administrație publică etc.).

În concepția economiștilor capitaliști, noțiunea de capital național este mai restrînsă decît aceea de avuție națională, cuprinzîndu-se în ea numai o parte din așa-numitele active reale și anume acele bunuri reproductibile care sînt afectate producției, ca: mașini, utilaje, echipament, vehicule, construcții productive, stocuri de valori materiale etc.

În tabelele statisticilor internaționale în noțiunea de capital fix sînt incluse, pe lîngă bunurile ce servesc producției (cuprinse în noțiunea de capital național, așa cum s-a arătat mai sus) și bunuri destinate sectorului neproductiv, ca de exemplu: case de locuit.

În economia socialistă, capitalului fix îi corespunde noțiunea de fonduri fixe.

3 Prima variantă, în care capitalul fix se prezintă pe categorii de bunuri apare în tabelele denumite „Elementele formării brute a capitalului“¹⁾, tabele prezentate pe un șir de ani, pe fiecare țară. După ce se totalizează sumele diferitelor categorii de bunuri, tabelele cuprind o rubrică privind variația stocurilor de materiale și produse constituite pentru a face față situațiilor critice. Variația stocurilor se determină în practică prin calcularea diferenței între valoarea lor la începutul și sfîrșitul anului.

Aceste tabele sînt publicate în Anuarul statisticilor conta-

bilităților naționale“²⁾. Ele cuprind date comparative privind formarea brută a capitalului fix, ceea ce corespunde cu investițiile ce se fac anual, pe categorii de bunuri.

Pentru țările socialiste, „Anuarul statisticilor contabilităților naționale“ nu prezintă după anul 1970 date pe categorii de bunuri (înainte de 1970 se prezentau astfel de date).

În schimb putem extrage date privind investițiile în România din Anuarul Statistic al R.S.R. pe 1977, pe categorii mai restrîns de bunuri și anume: „lucrări de construcții montaj“ (care corespunde cu categoriile: case de locuit și construcții din statistica internațională), „utilaje“ (corespunzătoare cu mașini și echipament și mijloace de transport), explorări geologice și alte cheltuieli de investiții, așa cum se prezintă în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Structura investițiilor realizate în economia națională a R.S. România, în prețuri, 1963, pe anul 1975, comparativ cu 1970

Natura investițiilor	în milioane lei 1970	total % din 1970	în milioane lei 1975	% din total 1975	Creștere în 1975 față de 1970 %
Lucrări de construcții-montaj	39 125	48,9	57 686	41,9	150
Utilaje	30 111	37,6	66 041	47,9	220
Explorări geologice	2 844	3,6	3 432	2,5	120
Alte cheltuieli de investiții	7 910	9,9	10 572	7,7	132
Total	79 990	100	137 731	100	172

Din datele tabelului nr. 2 rezultă următoarele:

— investițiile în lucrări de construcții-montaj* reprezintă în 1970 ponderea cea mai mare — de 48,9% din totalul lor. După această dată ponderea a scăzut, ajungînd în 1975 la 41,9%; în 1976 a scăzut la 40,7%;

— în schimb, investițiile în utilaje — mașini, instalații, echipamente — au avut după 1970 un mers ascendent: au crescut de la 37,6% în 1970 ajungînd în 1975 la 47,9%, de vînsînd ponderea investițiilor în lucrări de construcții-montaj. În 1976 au crescut la 48,7%.

Se remarcă astfel o nouă orientare a investițiilor în țara noastră, în ultimii ani, de o mult mai mare eficiență, prin trecerea pe primul plan a investițiilor în utilaje pentru dotarea economiei naționale cu echipament de înaltă tehnicitate. La această concluzie duce și dinamica investițiilor în utilaje în 1975 față de 1970 de 220% adică de mai bine de două ori, în timp ce dinamica investițiilor în construcții a fost numai de 150%.

4 Pentru a compara dinamica investițiilor pe categorii de bunuri din țara noastră cu aceia din unele țări capitaliste dezvoltate și ponderea investițiilor pe aceste categorii de bunuri, prezentăm procentual creșterea din 1975 față de 1970 și modificările de pondere pentru 4 țări dezvoltate: Franța, Anglia, R. F. Germania și Statele Unite ale Americii în tabelul nr. 3, pe baza calculelor pe care le-am făcut pe baza datelor extrase din Anuarul Statisticilor Contabilităților Naționale.

Analizînd datele din tabelul nr. 3 pe total fonduri fixe și pe categorii de bunuri în privința dinamicii și ponderii fiecărei categorii din total, observăm următoarele:

Pe total fonduri fixe se observă în unele țări, ca Franța și Anglia o creștere a investițiilor în 1975 față de 1970 cu 18%, respectiv 5%, pe cînd în R.F.G. și S.U.A. se înregistrează o scădere.

Pe categorii de bunuri, ponderea și dinamica se prezintă astfel:

1) Tabelele nr. 9 b „Composition of Gross Capital Formation“ at constant prices.

2) „Yearbook of National Accounts Statistics“ — pe care-l publică Comisia de Statistică a Organizației Națiunilor Unite; numărul din octombrie 1977.

* Clădiri și construcții industriale, agrozootehnice, pentru transporturi etc., clădiri de locuit, drumuri, căi ferate, rețele și conducte etc.

Tabelul nr. 3
Situția procentuală a compoziției formării brute a fondurilor fixe în 4 țări capitaliste

Categoriile de bunuri	% creșterii sau scăderii în 1975 față de 1970 (100%)				% din totalul anului 1975			
	Franța	R.F.G.	Anglia	S.U.A.	Franța	R.F.G.	Anglia	S.U.A.
Casa de locuit	124	85	110	94	30,5	18	18	20,0
Construcții	109	90	109	87	27,8	30	35,1	34,3
Mijloace de transport	115	98	117	136	6,0	12	10,4	14,0
Mașini și echipament	122	100	100	103	35,7	40	36,5	31,7
Total fonduri fixe	118	95	105	98	100	100	100	100

La categoria „Case de locuit” ponderea cea mai mare din total are Franța cu 30,5%, urmată de Statele Unite ale Americii cu 20% și apoi R.F.G. și Anglia cu 18%. În ceea ce privește dinamica se observă o creștere a valorii investițiilor în 1975 față de 1970 în construirea de case cu 124% în Franța și 110% în Anglia, în timp ce în R.F.G. și Statele Unite ale Americii se observă o scădere de circa 6% față de valoarea anului 1970.

La categoria „construcții” în care se cuprind clădirile de altă natură decât locuințele, diferitele construcții (inclusiv podurile, drumurile etc.), reconstrucțiile, lărgirea construcțiilor existente, reparațiile capitale etc., ponderea cea mai mare din totalul capitalului fix o înregistrează Anglia cu 35,1%, urmată de aproape de Statele Unite ale Americii cu 34,3%, cuprinzându-se în aceste țări în categoria „construcții” și lucrările de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, spre deosebire de Franța, la care nu se cuprind astfel de lucrări și la care ponderea este de 27,8% și de R.F.G. cu 31%. În ce privește dinamica se observă o mică creștere (9%) în Franța și Anglia în 1975 față de 1970, iar în R.F.G. și Statele Unite se remarcă o scădere.

O altă categorie importantă, cu o pondere mai ridicată decât construcțiile în Franța, R.F.G. și Anglia este aceea privind procurarea de „mașini și echipamente”, la care cheltuielile de investiții reprezintă 35,7% din totalul formării brute a capitalului fix în Franța, de 41% în R.F.G. și de 36,5% în Anglia, iar în Statele Unite reprezintă 31,7%. În ce privește dinamica acestor cheltuieli, numai în Franța se observă o creștere între 1970 și 1975 cu 22%; în celelalte țări situația este staționară.

Cheltuielile de procurarea „mijloacelor de transport”, o altă categorie de bunuri, reprezentau în 1975 ponderile de 14% în Statele Unite, 12% în R.F.G., 10% în Anglia și 6% în Franța, din totalul capitalului fix. Dinamica a fost de 36% în Statele Unite, 17% în Anglia, 15% în Franța și o mică scădere în R.F.G.

Grupind investițiile în mașini și echipamente cu acelea în mijloace de transport în cele 4 țări la care ne-am referit, constatăm următoarele:

— creșterea investițiilor în 1975 față de 1970 este abia de 20% în Franța, 12% în S.U.A., 2% în Anglia și staționar în R.F.G. în timp ce în țara noastră, după cum am văzut a fost de 220%³⁾;

— ponderea acestor investiții din total este de 41,7% în Franța, de 45,7% în S.U.A., de 46,9% în Anglia, deci sub 50%, în timp ce ponderea investițiilor în construcții împreună cu case de locuit în aceste țări este între 53—58%.

Analiza structurii investițiilor pe categorii de bunuri în țara noastră comparativ cu alte țări demonstrează justetea politicii partidului nostru de orientare a investițiilor spre înzestrarea cu echipamente a economiei naționale, ca factor de reducere a decalajelor economice în vederea ridicării României în rîndul statelor cu o dezvoltare medie.

5 Considerăm că tot atât de importantă este și analiza investițiilor pe ramuri ale economiei naționale pentru a vedea sensul orientării acestora în țara noastră în raport cu alte țări. Dinamica, pe ramuri de activități, a fondurilor fixe, este cuprinsă în tabelele „Formarea capitalului pe ramuri de activități”⁴⁾.

Am extras din aceste tabele date pentru trei țări capitaliste cu economie dezvoltată: Franța, Anglia și Statele Unite și cinci țări socialiste: România, Cehoslovacia, U.R.S.S., Ungaria și Polonia⁵⁾.

Analizînd datele din tabelul nr. 4 începînd cu cele 3 țări capitaliste observăm că în industrie s-au investit, în 1975, în Anglia 31% din totalul investițiilor, în Statele Unite 30%, iar în Franța 23%. În agricultură și silvicultură ponderea este de

³⁾ Anuarul statistic al R.S.R., 1978, pag. 353 și 628.

⁴⁾ „Capital formation by Kind of activity” din „Yearbook of National Accounts Statistics”, 1977.

⁵⁾ R.F.G. și Bulgaria nu figurează cu date pe 1975 în Anuarul statisticilor contabilelor naționale.

⁶⁾ și ⁷⁾ Conjunctura Economiei Mondiale, 1978.

Tabelul nr. 4
Ponderea investițiilor din ramurile de activitate din sfera materială și nematerială în 1975 în câteva țări

Ramuri de activitate	% din total pe anul 1975							
	Franța	Anglia	S.U.A.	România	Polonia	Cehoslovacia	Ungaria	U.R.S.S.
Total formarea fondurilor fixe din care:	100	100	100	100	100	100	100	100
Activități industriale	23	31,2	30,2	49,9	45,4	37,9	37,0	35,2
Agricultură și silvicultură	5	2,9	4,3	13,5	13,2	10,4	13,3	20,3
Gospodărie comunală și servicii social-culturale	*)	2,9	21,7	15,7	16,5	21,0	23,4	30,0
Administrația publică	12,9	14,2	12,5	0,5	*)	4,4	5,0	*)

*) nu figurează separat.

2,9 în Anglia, 4,3% în Statele Unite și 5,0% în Franța. În general se observă că ponderea investițiilor este foarte scăzută în agricultură și relativ redusă în industrie. Investițiile făcute în administrația publică ocupă un loc destul de important 12—13% în Statele Unite și Franța și 14,2% în Anglia.

În ce privește dinamica investițiilor în industrie se observă creșteri mici între anii 1970 și 1975 în Franța (3%) și Anglia (2%) continuîndu-se în 1977 față de 1976 cu 2% în Franța și 5% în Anglia. În Statele Unite, investițiile în industrie au scăzut în 1975 față de 1970 cu 5% ca apoi în 1977 să crească față de anul anterior cu 12%⁶⁾.

În privința investițiilor în construcții și lucrări publice între anul 1970 și anul 1975 se observă o creștere de 9% în Franța, ca apoi să se reducă în 1977 față de anul anterior. În Statele Unite, scăderea în 1975 față de 1970 este foarte accentuată, de 20%, iar în Anglia de 3%.

Analizînd datele privind țările socialiste din tabelul nr. 4 observăm că ponderea cea mai mare a industriei în totalul investițiilor o deține România cu 49,9% urmată, în ordinea mărimii, de Polonia cu 45,4%, Cehoslovacia și Ungaria cu 37,9%, respectiv 37% și U.R.S.S. cu 35,2%⁷⁾. În ceea ce privește investițiile în agricultură, ponderea cea mai mare din total se remarcă în U.R.S.S. — 20,3%, urmată de România cu 13,5%, de Ungaria și Polonia cu 13,3% și 13,2% și de Cehoslovacia cu 10,4%.

Investițiile în construcții de clădiri și alte obiective, în gospodăria comunală, învățămînt, cultură, artă, servicii sociale și sport reprezintă în U.R.S.S. 30% din total, în Ungaria 23,4%, Cehoslovacia 21%, Polonia 16,5% și România 15,7%. Investițiile în sectorul administrației publice sînt cuprinse între 0,6% în România și 6% în Ungaria, în timp ce în țările capitaliste din tabelul nr. 4 sînt de peste 10%.

În privința dinamicii pe total investiții la formarea fondurilor fixe între 1970 și 1975 Polonia ocupă primul loc cu o creștere de 234% urmată de România cu 172%, apoi de Cehoslovacia, Ungaria și U.R.S.S. cu coeficienți între 140% și 150%. Dinamica investițiilor în industrie în 1975 față de 1970 la formarea fondurilor fixe este de 258% în Polonia, 178% în România, 164% în Ungaria, 147% în Cehoslovacia și 140% în U.R.S.S.

În agricultură creșterea cea mai mare este tot în Polonia cu 210% urmată de Cehoslovacia și U.R.S.S. cu 170% respectiv 167% și de România și Ungaria cu 143% respectiv 130%.

În construcția de locuințe și servicii social-culturale, dinamica investițiilor în România a atins 167% între anii 1970 și 1975 și în Ungaria la fel, în Polonia se menține la peste 200%, în Cehoslovacia este de 150% și U.R.S.S. de 123%.

6 În ceea ce privește ritmul de creștere a investițiilor în țările socialiste, tendințele în anii 1976—1977 și 1978 prezintă o serie de discrepanțe.

În Cehoslovacia investițiile totale au crescut în 1977 cu 6,3% față de anul precedent. În Republica Democrată Germană investițiile totale au sporit în 1977 cu 6%, iar cele destinate industriei cu 9% față de anul precedent. În 1978 se estimează o creștere a investițiilor pe întreaga economie cu 2,1%, iar în industrie cu 5%. În U.R.S.S. volumul total al investițiilor a înregistrat în 1977 o creștere de 3% față de anul 1976. În Polonia, unde după cum s-a văzut, totalul investițiilor a crescut într-un ritm foarte ridicat în 1975 față de 1970, începînd din 1976 s-a redus ritmul de creștere la 3,5%, iar în 1977 a ajuns la 2,5%. Și în Ungaria s-a manifestat tendința de încetinire a creșterii investițiilor în anii 1976—1977⁷⁾.

dr. Lucian TURDEANU

(Continuare în pag. 20)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

INLĂTURAREA relațiilor de producție feudale și mai apoi a resturilor de relații de producție feudale din agricultura țării constituia o cerință de bază pentru rezolvarea problemei agrare în România vechiului regim. Aceasta implica, în mod organic, atât aspectul proprietății asupra pământului, cât și cel al producției și nivelului de trai al țăranimii. Toate aceste trei componente, nesoluționate, și-au găsit o largă reflectare în presa românească muncitorească și socialistă a vremii.

În numeroase articole se arată că în lumea satelor se manifesta o puternică polarizare în privința proprietății. Se sublinia că efectele pozitive ale reformei agrare din 1864 nu au fost de natură să înlăture inegalitatea moșierilor rămânându-le peste 4-5 din pământul deținut înaintea reformei; a continuat să existe un număr mare de țărani fără pământ, iar improprietărea țăranimii prin răscumpărarea pământului, ca și numeroasele dări la care erau supuși a accentuat sărăcirea populației rurale. Oglindind această situație, ziarul „Muncitorul” sublinia că „Improprietărea de la 1864 n-a fost făcută omenește, ci au făcut-o așa ca după cîțiva ani să nu le mai rămînă țăranilor nici loc de inormintare”.

La rîndul său C. Dobrogeanu-Gherea, figură proeminentă a mișcării socialiste din România, analizînd situația de după reforma agrară din 1864, constata că în 1890 cel puțin 40% dintre familiile țărănești erau lipsite de pământ și aproape jumătate din numărul lor aveau mai puțin de 40 prăjini). S-au perpetuat dijma, claca, podvezile și alte asemenea sarcini. Prevederea reformei agrare din 1864 cu privire la desființarea formelor

PROBLEMA AGRARĂ REFLECTATĂ ÎN PRESA MUNCITOREASCĂ ȘI SOCIALISTĂ DIN ROMÂNIA (I)

de muncă generatoare de raporturi feudale „a fost la rîndul ei desființată de realitate”, după cum spunea C. Rakovski²⁾.

Presa muncitorească și socialistă reflecta sub diferite aspecte condițiile grele de viață și de muncă ale țăranimii, abuzurile autorităților împotriva țăranilor, inaccesibilitatea acestora la știință și cultură. În asemenea condiții apare justificat ca în raportul prezentat de delegații Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România la Congresul internațional muncitoresc socialist de la Zürich din 1893 să se arate obligațiile numeroase și nelimitate pe care le aveau de îndeplinit țăranii români și care îi aduceau la sapă de lemn.

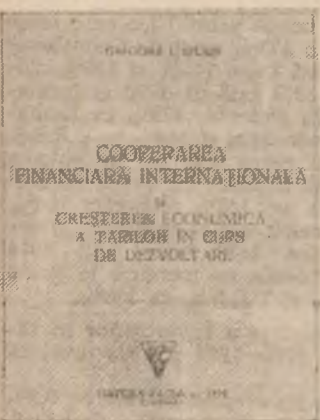
Diferențierea tot mai accentuată a țăranimii, sărăcirea maselor muncitoare de la sate și pierderea pămînturilor de către acestea sînt reliefate de date ale recensămîntului fiscal din 1905. Potrivit acestuia, 96% din numărul gospodăriilor

țăranilor muncitori — cele cu suprafețe de pînă la 10 ha fiecare, dispuneau doar cu puțin de peste 2,5 din suprafața agricolă. În același timp, 0,4% din gospodăria, cele ale moșierilor, dețineau aproape jumătate din suprafețe. Semnificativ este și faptul că circa 1/3 din totalul gospodăriilor, avea suprafețe cuprinse între 0,5 și 2 ha, neputînd asigura mijloacele necesare traiului. La aceasta mai trebuie adăugat faptul că erau încă 300.000 de familii țărănești fără pământ. „Iată așadar, într-o țară eminentă agricolă mai mult de jumătate de milion de robi, robi pe moșiile marilor proprietari, robi exploatați în chipul cel mai barbar” relata „România muncitoare” în martie 1907.

Lipsa pămîntului pentru o mare parte a țăranimii, o obliga să accepte condiții de muncă foarte grele. „Acești țărani neavînd pământ, neavînd dar alt mijloc de existență afară doar de brațele lor, sînt siliți să-și vindă aceste brațe... pe o bucăciună de piine, pe niște zdrențe, plus huiduieli, injurături și bătăi...” În mai multe articole se releva că aceeași lipsă de pământ îi silea pe țărani să recurgă la luarea în arendă a unor mici suprafețe, în condiții spoliatoare pentru ei. Se arată creșterea simțitoare a rentei, sub toate formele sale, ceea ce reduce substantial veniturile țăranimii. Sînt elocvente în acest sens exemplele redate de Revista Ideei,⁴⁾ din care rezultă sporirea, prin diverse metode, de circa opt ori a prețului de închiriere a unui pogan de teren, față de învoielile inițiale.

Dacă la acestea se adaugă impozitele statului, inexistența unui sistem de credit avantajos pentru țăranime, speculațiile comerciale pe seama ei, atât pentru

FIȘE

● Cartea Cooperarea financiară internațională și creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare, de Grigore I. Silași, Editura Facla, 1978, 156 p., se ocupă de unul din elementele fundamentale ale strategiei corespunzătoare imperativului lichidării subdezvoltării — cooperarea financiară a statelor, componentă importantă a proce-

sului de instaurare a noii ordini economice internaționale. Primul element fundamental al acestei strategii este, desigur, efortul propriu. Deși cartea este axată pe problema cooperării internaționale — alt element fundamental al strategiei dezvoltării — G.I.S. analizează destul de amplu și condițiile interne ale acesteia — necesitatea unei rate înalte a acumulării, industrializarea ca factor cheie al dezvoltării economice, rolul agriculturii ș.a. Autorul urmărește, pe planul cooperării financiare, raportul dintre factorul intern și factorul extern în dezvoltarea statelor. Se definește noțiunea de cooperare financiară, se evidențiază locul acesteia în sistemul global al cooperării internaționale și se prezintă principalele forme de cooperare în domeniul bancar și al creditului.

Relațiile de producție socialiste și intervalul de planificare

● Ocupîndu-se de unele aspecte ale perfecționării relațiilor de producție în condițiile socialismului M. Popov arată, printre altele, în articolul Tendinții dezvoltării socialiste și dezvoltării

strennii relații (Tendințe ale dezvoltării relațiilor de producție socialiste), apărut în nr. 1/1979 al revistei EKONOMICKIE NAUKI, următoarea corelație: ciclul de înlocuire a utilajului în întreprinderi depășește timpul de 10-15 ani, intervalul de la apariția unei mari idei științifico-tehnice pînă la realizarea ei în producție este și el de aproximativ 15 ani, dar perioada maximă de planificare operativă nu depășește în prezent cinci ani. După opinia autorului, trecerea spre introducerea planului pe termen lung, de 10-15 ani, ca verigă principală a planificării, ar favoriza, împreună cu alte măsuri, creșterea semnificativă a eficienței economice, ar contribui la dezvoltarea relațiilor de producție ale socialismului ca relații de producție ale unei economii organizate în mod planic.

Un tip nou de dezvoltare

● Criza capitalismului monopolist de stat impune schimbări profunde — între altele, alțarea căii către o nouă creștere, către un nou tip de dezvoltare, consideră Jean-Pierre Gaudard în articolul Une nouvelle croissance ? (O nouă creștere ?), pu-

blicat în L'HUMANITE, nr. 1 0679 din 17 ianuarie 1979 creșterea de tip capitalist, adică vechea creștere, este cantitativă, obiectivul ei esențial fiind acela de a obține profit. În opoziție cu acest tip de dezvoltare sau creștere, afirmă J.P.G., se impune un altul, care să fie mai econom în ce privește mijloacele materiale (materii prime, resurse naturale etc.) și în ce privește mijloacele umane, ceea ce se poate traduce în locuri de muncă suficiente și de o mai bună calitate. Noul tip de dezvoltare sau de creștere trebuie să fie în același timp mai echilibrat, atât pe plan regional, cât și pe plan internațional: să fie concomitent bine stăpînit, ceea ce reclamă democrația, participarea producătorilor la noua ordine economică.

Este posibilă revenirea dolarului ?

● PROBLÈMES ECONOMIQUES din 17 I 1979 publică, după „Projet”, articolul lui Armand Lepas L'avenir du dollar: le point de non-retour est peut-être proche (Viitorul dolarului: punctul de la care nu se mai poate reveni este probabil aproape). Autorul consideră că,

produsele agricole cit și pentru cele industriale, devin explicabile acutele nemulțumiri țărănești manifestate prin revolte, a căror amploare se intensifică la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Ele au culminat cu marea răscoală din 1907. Referindu-se la cauzele care au generat-o, „România muncitoare” scria : „Cind dar mai mult de jumătate milion n-au pământ deloc, cind altă jumătate milion n-au pământ îndeajuns, n-au imasă pentru vite, n-au vite, n-au nimic și sint apăsați, și jefuiți din toate părțile, să ne mai mirăm oare auzind că în cutare parte a țării s-au ivit semnele de răzvrătire, revolte țărănești. Nu ! Revoltele țărănești sint nu efectul unor instigațiuni, cum vor să ni le prezinte guvernauții noștri, ci efectul sărăciei, efectul mizeriei în ghearele căreia este aruncată această țărănime”.⁵⁾ Se pune astfel în lumină imperativul înlăturării relațiilor de producție feudale din agricultura țării, a rezolvării problemei agrare în favoarea țărănimii muncitoare. Deși răscoala din 1907 a constituit un moment de seamă în realizarea marilor transformări sociale la sate, condiția economico-socială a țărănilor nu s-a schimbat. Referitor la acest fapt Partidul Social Democrat din România aprecia într-un articol comemorativ al mării răscoale, publicat în „România Muncitoare” din 10 martie 1913, faptul că nici una dintre cererile țărănilor n-a fost satisfăcută, că ei se află în continuare sub robia economică și politică a marilor proprietari.

Dezlănțuirea primului război mondial a multiplicat și accentuat contradicțiile sociale. Sub impulsul creșterii valului revoluționar al mișcării muncitorești, cercurile conducătoare au încercat să dea o anumită soluție crizei regimului

agrar, o pretinsă punere de acord a proprietarilor funciari cu necesitățile dezvoltării României prin legiferarea și înlăturarea reformei agrare din 1918-1921. În acest cadru, în perioada premergătoare reformei, presa românească muncitorească și socialistă a reflectat sub diverse aspecte menținerea flagrantei inegalități de la sate în repartizarea pământului, lipsa de pământ a țărănimii și lupta ei pentru a-l obține.

De exemplu, presa muncitorească și socialistă relevând inegalitatea proprietății în agricultură, milita cu tărie pentru „ca pământul țării, care azi e mai bine de jumătate în mîna citorva domni mari, să fie dat poporului”⁶⁾, întrucît „pământul nu poate aparține decît celui care îl muncеște”⁷⁾, iar „scopul socialiștilor este trecerea întregului pământ în mîna țărănilor care-l lucrează”⁸⁾, pentru că „pământul trebuie să fie al nostru, al acelora care-l muncesc”⁹⁾. În numeroase articole se aduceau argumente în favoarea însemnătății înlăturării reformei agrare pentru România, pornind de la analiza ponderii populației rurale în totalul populației țării. Socialiștii subliniau astfel că înlăturarea reformei agrare este urgentă, pentru că ea „atinge direct 70% din populația totală a țării, iar prin importanță, greutate și semnificația sa, influențează soarta întregului popor”. Totodată s-a pus în lumină unitatea de interese dintre proletariat și țărănime arătându-se că „reforma agrară interesează în mod deosebit proletariatul, deoarece soarta acesteia și felul realizării ei vor exercita o influență adincă asupra tacticii proletariatului, care tînde să revoluționeze pe agricultorii de pământ

și micii proprietari... și să dezvolte lupta de clasă la sate”. Ziarul „Socialismul” (din 28 noiembrie 1919) atrăgea atenția asupra faptului că „nu trebuie să uităm că importanța acestei probleme este covârșitoare pentru transformarea vieții sociale a poporului nostru”. Bazîndu-se pe experiența istorică, care a demonstrat că în condițiile societății burgheze, drepturile maselor muncitoare nu se pot obține decît prin luptă „Foaia țărănilor” scria : „să nu mai cerem de pomană ceea ce ni se cuvine ; să ne luăm noi înșine”.

dr. Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU
Mihai IRIMIA

Iași

¹⁾ C. Dobrogeanu Gherea — „Chestiunea țărănească”. În „Munca” din 10 iunie 1890.

²⁾ -Dr. C. Racovski— Chestiunea agrară. Probleme și soluții. În „Viitorul social” din august 1907.

³⁾ Delacongaz — „Răscoalele țărănești”. În „România muncitoare” din 25 martie 1907.

⁴⁾ A. Catilina — Îmbunătățirea alimentației țărănilor români. În Revista Idei nr. 22 din 1903, pag. 26, 27 ; A. Catilina — Partidul țărănesc. În Revista Idei nr. 53 din 1906, pag. 39, 40.

⁵⁾ Delacongaz — „Răscoalele țărănești”. În „România muncitoare” din 25 martie 1907.

⁶⁾ Ce vrem ? Pace, dreptate și plînc. În „Adevărul” din octombrie 1917.

⁷⁾ Social-democrația și reforma agrară. În „Worwärts” din 15 martie 1919.

⁸⁾ Partidul socialist și țărănimea. În „Calendarul muncii” din 1921.

⁹⁾ Pământul trebuie să fie al nostru. În „Iași socialist” din 18 ianuarie 1920.

deși nu se poate imagina cu exactitate ceea ce va fi sistemul monetar internațional în 5 sau 10 ani, este sigur că factorii esențiali ai dificultăților dolarului se vor menține. Rolul său prioritar în economia mondială este clar pus sub semnul îndoielii. A fi plătit în dolari, spune A.L., înseamnă a accepta din ce în ce mai mult să pierzi în termeni de putere de cumpărare internațională. Apariția unui substitut sau a mai multora (yen-ul sau o monedă europeană) ai dolarului ar provoca un recul al monedei americane ca mijloc internațional de plată. Această regresie a dolarului ar fi însă limitată datorită : cantității insuficiente pe piață a monedei-substitut ; faptului că schimbările intercomunitare (europene, euro-africane etc.) nu se reglează nici în prezent în dolari ; importanței ridicate în comerțul mondial al schimburilor „captive” — ale multinaționalelor americane ; faptului că o zonă a dolarului în expansiune (America, Australia, o parte din schimburile țărilor petroliere din Orientul mijlociu și Japonia) rămîne cel puțin parțial indiferentă la cursul dolarului. Se apreciază că deși probabilitatea reducerii rolului dolarului în diferitele sale

funcțiuni de monedă mondială este ridicată, nu ar putea fi însă vorba de o evoluție rapidă.

Fantezia „beta”

Sub titlul Beta comes to Britain (Beta pătrunde în Anglia), revista THE ECONOMIST din 20-26. I. 1979 descrie pe scurt un sistem de analiză și de cuantificare a riscurilor în domeniul investițiilor, care ar fi larg utilizat în S.U.A. și în curs de a pătrunde în cercurile de ataceri din Anglia. „Teoria beta” (detractorii ei o asemeiesc cu teoria flogisticului) împarte factorii care influențează prețul unei acțiuni în două — riscul specific și riscul de piață. Riscurile specifice se referă la acțiuni și sectoare particulare, care se găsesc accidental într-o perioadă de declin. Aceste riscuri pot fi compensate lărgind cît mai mult diapazonul investițiilor. Umărind prețurile generale pe o perioadă mai lungă de timp se poate stabili o corelație între ele și prețul unei acțiuni particulare. Aceste corelații, „denumite beta”, indică probabilitatea mișcării mai rapide în sus sau în jos a unei acțiuni în raport cu prețurile generale ale pieței. Un beta de 1 exprimă media prețurilor. Se

caută așadar acțiuni ale căror beta este mai mare ca 1. Schema, se spune în revistă, are nenumărate lacune. Nu poate fi folosită cu succes pentru a alege acțiuni individuale din cauza existenței prea multor riscuri specifice.

● La Editura didactică și pedagogică a apărut recent cursul de „Doctrinе economice contemporane”, sub îndrumarea și coordonarea prof. dr. Ivauciu Nicolae-Văleanu, manual menit să răspundă cerințelor introducerii tineretului studios în problemele luptei teoretico-ideologice din vremea noastră. În carte sînt prezentate orientări, caracteristici și evoluții ale principalelor doctrine economice din epoca

FIȘE

modernă. Gîndirea economică burgheză este tratată prin prisma stării de criză, arătîndu-se limitele în domeniul cunoașterii impuse de angajarea ei socială, de clasă, dar și unele realizări obținute în domeniul cercetărilor de specialitate. Pe tot parcursul lucrării se degajă superioritatea gîndirii economice elaborate de pe pozițiile revoluționare ale clasei muncitoare.

În partea consacrată prezenței gîndirii economice românești autorii manualului subliniază puternicul caracter original, creator, al concepției partidului, secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea economico-socială a României, dezvoltarea independentă și suverană a statelor în cadrul unor strînse interdependențe între economii.

Volumul se adresează studenților în general și celor de la Academia de Studii Economice în special ; el este totodată util tuturor celor interesați în cunoașterea confruntărilor de idei din epoca contemporană.

O LUCRARE DE REFERINȚĂ ÎN ANALIZA CONDUCERII SISTEMELOR

ȘTIINȚA conducerii societății în ansamblu, a economiei și a unităților de producție, în particular, se află într-un moment de expansiune, ușor de explicat prin progresele rapide ale domeniilor științifice pe care se bazează. Fără a adera la afirmația simplistă, dar nu lipsită de adevăr, potrivit căreia cibernetica economică, cercetarea operațională și perfecționarea continuă a tehnicii de calcul au un rol bine precizat, primordial în dezvoltarea științei conducerii, recunoaștem acest lucru, subliniind însă importanța principală a cadrului conceptual pe care-l oferă științele sociale. Este cît se poate de evident că de aici pornesc delimitări mai mult sau mai puțin nete între unghiurile de abordare a științei conducerii.

Tochmai dezvoltarea rapidă face ca domeniul să rămână deschis. Larga incidență socială și economică a științei conducerii fiind să anuleze în bună măsură granița dintre fundamental și aplicativ, oferind posibilități egale de creație și valorificare practică. Aceste idei străbat cu consecvență o nouă și valoroasă lucrare în domeniul amintit: „Teorie și practică în analiza sistemelor de conducere“, vol. I, de dr. ing. Ion A. Popescu *), inseriind-o în efortul de îmbogățire și consolidare a literaturii originale românești din domeniul conducerii și organizării producției și a muncii.

Fără a fi lipsită de accente distincte de originalitate, lucrarea oferă un tablou amplu și selectiv al stadiului actual al dezvoltării științei conducerii, ca rezultat al unei documentări riguroase și largi, al unei sinteze reușite a teoriei și practicii din acest domeniu de maximă importanță.

Lucrarea se distinge și prin aparatul matematic utilizat — ceea ce deschide certe posibilități de operaționalizare — dar subordonat (într-o relație logică, firească) unei analize calitative care evidențiază încă o dată — dacă mai era necesar — faptul că știința conducerii nu poate deveni aplicația unui manual, chiar bine făcut, rupt de contextul social-economic. Autorul consacră un spațiu larg modelării matematice a proceselor și fenomenelor economice, recunoscînd — în cadrul unui demers legitim — rolul important al modelului ca instrument de cunoaștere și fundamentare a acțiunii. Sînt prezentate modelele micro și macro economice, elaborate cu ajutorul unor metode moderne: teoria sistemelor fuzzy (vagi) și a dinamicii calitative, se evidențiază — utilizînd numeroase exemple — rolul simulării, prognozei și optimizării în asistarea tehnică a acțiunii decizionale, văzută ca sinteză între cunoașterea specificului local și temporal al deciziei și elementele

repetabile, de urtină ale înfăptuirii deciziei.

Sistemul de conducere este prezentat ca unitate dialectică între structurile organizaționale și structurile informaționale, relevîndu-se numeroase elemente integrate într-o metodologie, deosebit de utilă cercetătorilor și specialiștilor în conducere și organizare. Calca de perfecționare a structurilor informaționale este, evident, utilizarea tehnicilor de prelucrare rapidă și complexă a informațiilor. În acest context, lucrarea subliniază necesitatea de a sprijini perfecționarea procesului de conducere și organizare a producției și a muncii pe baza unor tehnici și concepte din aceeași categorie cu direcția prioritara de efort.

Considerăm că nivelul științific și de informare, contribuțiile originale și organizarea riguroasă, echilibrată, a materialului, recomandă lucrarea unui cerc larg de specialiști — cadre didactice și cercetători, cadre de conducere și de execuție din unitățile socialiste și economice, studenți — și constituie o bună carte de vizită a preocupărilor românești în domeniul științei conducerii. Ar fi de un real folos pentru teoria și practica științei conducerii în țara noastră dacă autorul ar continua demersul și în cadrul volumului al doilea, dedicat proiectării sistemelor de conducere, precum și efortul de evidențiere a posibilităților oferite de aplicarea modelelor schițate în procesul elaborării deciziilor.

dr ing. Barbu Gheorghe PETRESCU

*) Editura „Serisul Românesc“, Craiova, 1978, 267 pag.

Elemente de comparație asupra dinamicilor avuției naționale

(Urmare din pag. 17)

În România investițiile au crescut în anul 1976 cu 8% față de 1975 și cu 11% în 1977 față de 1976, iar în 1978 cu 16,2% față de anul precedent, coeficienți net superiori celor din alte țări.

Această analiză, în mod necesar limitată la un număr restrîns de țări și de aspecte, ne permite totuși să desprindem o serie de concluzii atît cu valoare teoretică cît și practică.

● În primul rînd reiese din orientarea politicilor de investiții, principala cale de sporire a avuției naționale, în fond a dezvoltării economice și sociale, că în această privință nu poate exista un model unic, o rețetă universală, indiferent că este vorba de state capitaliste dezvoltate sau de țări socialiste. Fiecare țară, fiecare economie națională are de rezolvat probleme specifice care își pun amprenta asupra politicii economice și care își pot găsi rezolvarea numai printr-o politică proprie, bazată pe cunoașterea și luarea în considerare a acestor particularități. Acest lucru reiese cu pregnanță în evidență din diferențierile care se constată în țările comparate atît în ceea ce privește orientarea investițiilor pe categorii de bunuri cît și pe ramuri ale economiei naționale.

● În ceea ce privește țara noastră, principala concluzie care se desprinde este referitoare la caracterul realist, profund științific al orientărilor partidului nostru în domeniul investițiilor. Pe de o parte se constată dirijarea prioritară, mai accentuată decît în celelalte cazuri analizate, a investițiilor pentru formarea fondurilor fixe, către industrie. Aceasta este o expresie a politicii consecvente de industrializare socialistă pe care o promovăm, domeniu în care România are încă de recuperat însemnate rămăneri în urmă pentru a-și putea atinge obiectivul propus — ridicarea ei în rîndul statelor cu o dez-

voltare medie către sfîrșitul viitorului cincinal. De altfel, faptul că atît în țările capitaliste dezvoltate — printre cele mai dezvoltate — ponderea industriei se situează la circa 30% din total cît și în țările socialiste cu un potențial industrial considerabil superior celui românesc, aceasta se situează în toate cazurile la peste 35%, tinzînd către 40% și chiar mai mult din totalul investițiilor, demonstrează pe deplin justetea propriei noastre orientări. În același timp, efortul direcționat spre industrie nu înseamnă neglijarea agriculturii căreia îi revine în totalul investițiilor o pondere superioară celorlalte țări socialiste (cu excepția U.R.S.S.) și de 3—5 ori mai mare decît în țările capitaliste dezvoltate. Cu alte cuvinte reiese că efortul este dirijat în mod prioritar pentru dezvoltarea și modernizarea principalelor două ramuri ale producției materiale, de care depinde în final întreaga dezvoltare economică și creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

O concluzie similară se desprinde și din analiza structurii investițiilor pe categorii de bunuri. Orientarea evidentă spre creșterea substanțială a ponderii utilajelor, mașinilor, instalațiilor, echipamentelor, în comparație cu lucrările de construcții-montaj reflectă același efort de modernizare a economiei naționale, de promovare a progresului tehnic, de sporire a avuției naționale în primul rînd pe seama părții sale active, direct productive, orientare deosebit de eficientă pentru accelerarea ritmurilor dezvoltării în condițiile unui potențial investițional limitat în mod obiectiv de nivelul atins al dezvoltării, respectiv de mărimea veniturii naționale.

În sfîrșit, ca o altă confirmare a justetei politicii economice a partidului nostru, a dinamismului și a stabilității economiei românești este ritmul constant ridicat al creșterii volumului investițiilor și al fondurilor fixe în țara noastră, fără salturi spectaculoase, dar și fără căderi, ritm care de altfel s-a accentuat în ultimii ani, ca o expresie a creșterii potențialului economiei românești, a ridicării gradului de eficiență al investițiilor, al preocupărilor constante pentru trecerea la o nouă calitate și în această privință.

BENEFICIUL ÎNTREPRINDERII

FORMĂ PRINCIPALĂ a rezultatelor financiare, beneficiul întreprinderii este o categorie economică deosebit de însemnată a economiei socialiste. El constituie o parte din venitul net al societății și are ca izvor munca pentru societate prestată de personalul din sfera producției materiale. Beneficiul reprezintă acea parte din valoarea nou creată în activitatea productivă din cadrul unităților economice care rămîne după: prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete; retribuirea personalului muncitor și acordarea altor drepturi cuvenite acestuia; acoperirea cheltuielilor de cercetare și introducerea tehnicii noi; plata impozitului pe fondul total de retribuire; plata contribuției pentru asigurările sociale; efectuarea altor cheltuieli cu munca vie.

Nivelul beneficiului se stabilește diferențiat pe ramuri și subramuri economice, în concordanță cu obiectivele politicii economice, sociale și financiare din etapa respectivă, avîndu-se în vedere: a) dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază ale economiei naționale care asigură punerea în valoare a resurselor naturale, înzestrarea tehnică a ramurilor și subramurilor economice sau care contribuie într-o măsură importantă la extinderea exporturilor și la creșterea eficienței acestuia; b) asigurarea unei rentabilități corespunzătoare pe produse atît la nivelul ramurilor economice, cît și în unitățile economice producătoare care își desfășoară activitatea în condiții normale de dotare, organizare și gospodărire; c) asigurarea unui beneficiu mai mare pentru ramurile, subramurile și unitățile economice care necesită cheltuieli suplimentare de cercetare și experimentare, înnoire, cît și pentru cele care sînt înzestrate cu mijloace fixe supuse unei uzuri morale mai rapide.

Beneficiul întreprinderilor provine din activitățile de bază (producția marfă vîndută și încasată, diferența dintre stocurile și facturile emise și neincasate existente la începutul și sfîrșitul anului de plan), din executări de lucrări, prestări de servicii, din alte activități — din gospodăria agricolă anexă, din lucrări cu caracter neindustrial, din gospodăria comunală și de locuințe etc. Beneficiul unităților economice poate fi **planificat, și peste plan, suplimentar** — realizat de unitățile economice prin depășirea planului lor economic, reducerea costurilor planificate sau a cheltuielilor de circulație ca urmare a efortului propriu al fiecărei unități.

Beneficiul și rata rentabilității sînt indicatori distincți, ei nu pot fi confunziți. Dacă beneficiul exprimă masa sau volumul venitului net al întreprinderii, **rata rentabilității** exprimă raportul dintre beneficiul și valoarea producției exprimată în costuri de producție. Fiind o mărime absolută, beneficiul oferă o imagine clară despre eficiența producției, despre modul de folosire a fondurilor de producție și a forței de muncă, în timp ce rata rentabilității — ca mărime relativă — înlesnește cunoașterea capacității întreprinderii de a realiza beneficii.

CREȘTEREA BENEFICIULUI și a ratei rentabilității depinde de accentuarea laturilor calitative ale activității economice. Ea se realizează prin **reducerea sistematică a costurilor de producție și a cheltuielilor de circulație**. Cu cît se reduc costurile de producție, cu atît sporesc resursele materiale și financiare, se amplifică posibilitățile autofinanțării, realizării reproducerii largite în întreprindere și pe întreaga economie națională, creșterii nivelului de trai. Diminuarea costurilor de producție și în mod deosebit a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie reprezintă o **sarcină permanentă, de o importanță deosebită**, ce se realizează în condițiile promovării largi a progresului tehnico-științific. Acest proces presupune totodată valorificarea deșeurilor și a resurselor secundare, reducerea cheltuielilor administrative și de conducere, aplicarea justă a principiului retribuirii după cantitatea, calitatea, importanța și rezultatele muncii prestate etc. În politica economică a partidului se are în vedere ca reducerea costurilor să nu afecteze calitatea produselor ei, dimpotrivă, să se obțină în condițiile **îmbunătățirii** permanente a acestora.

Un factor deosebit de important de creștere a beneficiului și a ratei rentabilității, care trebuie să acționeze interferat cu diminuarea costurilor de producție, generale și îndeosebi materiale, îl constituie **sporirea accelerată a productivității muncii**. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „**Productivitatea muncii constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor al progresului general al societății,**

al ridicării bunăstării poporului”. În procesul de creștere a productivității muncii se are în vedere în primul rînd, introducerea în producție a progresului tehnic, asimilarea cuceririlor științifice și diversificarea gamei de produse fabricate, extinderea mecanizării, automatizării, electrificării, chimizării, folosirea judicioasă a mașinilor și instalațiilor, perfecționarea continuă a pregătirii tehnico-profesionale a cadrelor, organizarea rațională a producției și a muncii, înnoirea, modernizarea și ridicarea calității produselor etc. Creșterea productivității muncii conduce la reducerea cheltuielilor de producție, la sporirea producției și a retribuițiilor, fiind o condiție esențială pentru **extinderea măsurilor de reducere a săptămîinii de lucru**.

Creșterea beneficiului presupune **realizarea planului economic al întreprinderii la toți indicatorii cantitativi și calitativi**, la toate sortimentele și reperele producției fizice. Este o practică cu profunde efecte negative aceea ca întreprinderile să fabrice numai produse cu rentabilitate mare. Economia națională, are nevoie de toate produsele prevăzute a se fabrica. Beneficiile suplimentare se pot obține prin depășirea planului, însă cu condiția ca produsele respective să aibă desfacerea asigurată.

Mărimea beneficiului și rata rentabilității întreprinderii sînt influențate de asemenea, de viteza de rotație a mijloacelor circulante. Cu cît sînt mai bine organizate aprovizionarea tehnico-materială, producția și desfacerea, cu atît viteza de rotație a mijloacelor circulante este mai accelerată, cu atît crește și cuantumul beneficiului. Desigur, mărimea beneficiului la fiecare produs este determinată și de nivelul prețurilor de producție stabilite în mod planificat.

Beneficiile realizate de întreprinderile de stat se folosesc pentru **restituirea fondurilor primite de la societate**; totodată ele asigură **dezvoltarea generală a societății, autofinanțarea întreprinderii, recompensarea și stimularea personalului său muncitor**. Beneficiile realizate în cadrul planului se repartizează într-o cotă de pînă la 10% pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, însă aceasta numai în măsura în care amortizarea mijloacelor fixe nu este suficientă pentru efectuarea restituirii respective. De asemenea, beneficiul planificat se folosește pentru autofinanțarea întreprinderii, adică pentru constituirea fondului de dezvoltare al întreprinderii, a fondului mijloacelor circulante, a fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale, pentru constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, iar partea care rămîne după satisfacerea cerințelor de mai sus se prelevă la bugetul statului.

Beneficiul **peste plan** realizat prin efortul propriu al întreprinderii se repartizează pe următoarele destinații: o cotă de 20% pentru fondul de dezvoltare economică al întreprinderii; o cotă de 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, o cotă de pînă la 25% pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, și diferite alte destinații și o cotă de cel puțin 35% se prelevă la bugetul statului.

În aceste condiții beneficiul constituie o resursă din care se restituie fondurile primite de întreprindere de la societate, o sursă principală de alimentare a fondurilor bugetului statului destinate dezvoltării generale economico-sociale a țării și alimentării fondului de consum social; el este totodată principalul izvor de constituire a fondurilor proprii ale întreprinderii necesare îndeplinirii reproducerii largite și satisfacerii cerințelor materiale și spirituale ale personalului muncitor respectiv.

ÎN MODUL cum este reglementată repartizarea beneficiului planificat și mai ales a celui peste plan în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar rezultă că funcțiile, rolul și importanța beneficiului dobîndesc **valențe noi**, el fiind unul dintre factorii principali ai **înfăptuirii autogestivității economico-financiare, a autofinanțării, a autoconducerii muncitorești și de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, în desfășurarea unei activități de eficiență ridicată**. Beneficiul devine astfel **principalul indicator sintetic calitativ** ce caracterizează eficiența activității colectivelor de oameni ai muncii spiritul gospodăresc și de răspundere cu care folosesc partea respectivă din averea națională, fondurile încredințate de societate.

prof. dr. Gh. D. BISTRICEANU

12

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

CONTINUAM publicarea consultațiilor în învățămîntul economic superior, elaborate în învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economice din București, sub conducerea membru corespondent al Academiei Republicii

pentru candidații la examenul de admitere pe baza Programei Ministerului Educației și economie politică de la Academia de Studii prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, Socialiste România.

ÎN LUMINA orientării fundamentale desprinsă din Raportul prezentat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională din decembrie 1977, care cere să se pună în centrul preocupărilor, în toate întreprinderile și ramurile producției materiale, laturile de ordin calitativ ale activității economice, să se transforme cantitatea într-o nouă calitate, formarea, repartizarea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială capătă o semnificație deosebită.

Fondul de dezvoltare economico-socială este o categorie economică complexă, care exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea noastră socialistă pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activității social-culturale. Este vorba, deci, de cuprinderea tuturor resurselor dezvoltării economico-sociale a țării într-o categorie largă. Ea răspunde nevoii de a avea imaginea de ansamblu a tuturor mijloacelor pe care societatea le poate mobiliza în construirea viitorului său economic și social.

Fondul național de dezvoltare economico-socială exprimă relații economice obiective, care se formează în societatea socialistă între stat, unități economice, instituții social-culturale și populație. El este rezultat al reproducerii lărgite și, în același timp, singura cale de realizare a acesteia.

Necesitatea existenței acestui fond decurge: a) din cerințele etapei edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cerințe care se pot îndeplini numai mobilizînd și utilizînd cu maximum de eficiență toate resursele materiale existente în fiecare moment în societate; b) din particularitățile desfășurării reproducerii socialiste lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, particularități care permit să fie folosite în scopul dezvoltării și alte resurse în afară de cota parte din venitul național aferentă dezvoltării; c) din rolul științei, învățămîntului, culturii și artei ca factori de dezvoltare. Formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială sînt subordonate realizării obiectivului strategic al partidului nostru, țelului suprem și rațiunii întregii sale activități — ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Fondul național de dezvoltare economico-socială se creează în sfera producției de către participanții la procesul producției sociale, lucrătorii, întreprinderile de stat și cooperatiste, centralele industriale și statul.

Structura fondului național de dezvoltare economico-socială

DIN PUNCTUL DE VEDERE al surselor, fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare, fondul de amortizare și, eventual, alte resurse.

Din punct de vedere material, el este alcătuit, în principal, din mijloace de muncă și obiecte ale muncii.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială au loc sub forma unui sistem unitar și corelat de fonduri bănești și anume:

- a) fondul central de dezvoltare economico-socială;
- b) fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la nivelul administrativ-teritorial, județe, municipii, orașe și comune;
- c) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat — centrale industriale, unități similare acestora, precum și întreprinderi;
- d) fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor obștești;
- e) fondul utilizat de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului etc.

Sursele pentru constituirea fondului național de dezvoltare economico-socială

FONDUL NAȚIONAL de dezvoltare economico-socială are ca sursă principală cota parte din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare. Fondul de acumulare reprezintă acea parte a venitului național care este destinată realizării reproducerii lărgite, creării de noi fonduri fixe și circulante, lărgirii și modernizării celor existente.

Mărimea părții din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale depinde, în primul rînd, de volumul absolut al venitului național creat. Cu cît este acesta mai mare, cu atît cresc posibilitățile societății de a aloca fonduri sporite pentru dezvoltare. În al doilea rînd, mărimea părții la care ne-am referit, depinde de împărțirea venitului național în fond de consum și fond de acumulare. Această corelație se exprimă cu ajutorul ratei acumulării (a), care reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (VN).

$$a = \frac{A}{VN} \cdot 100$$

Partea din venitul național destinată lărgirii dimensiunilor producției sociale reprezintă acumularea. Acumularea socialistă se deosebește esențial de acumularea capitalistă care se realizează în scopul obținerii de profituri cît mai mari, pe baza exploatării celor ce muncesc din țara respectivă, jefuirii popoarelor din alte țări. Acumularea socialistă se realizează în scopul satisfacerii necesităților societății și a membrilor ei. Sursa ei o constituie produsul pentru societate, creat de munca liberă de exploatare. Ea se îndeplinește conștient, planificat.

O a doua sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială o reprezintă fondul de amortizare. Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a valorii fondurilor fixe uzate în procesul producerii noului produs. Fondul de amortizare face parte din fondul de înlocuire. Constituirea lui are la bază procesul de uzură fizică și morală, în decursul căruia fondurile fixe își transmit treptat valoarea asupra noulor produse. El trebuie să asigure înlocuirea în formă naturală a mijloacelor de muncă după ce acestea și-au pierdut valoarea de întrebuințare în consumul productiv. De aceea, din punct de

vedere al mișcării valorii, fondul de amortizare este o categorie a reproducției simple. Nemijlocit, el nu conține nici un atom de valoare nouă. În anumite condiții însă fondul de amortizare servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, motiv care a stat la baza includerii lui ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

În primul rînd, datorită progresului tehnic și creșterii productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă are loc reducerea valorii de reproducție a utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite și, ca rezultat, valoarea de înlocuire a mijloacelor de muncă este de obicei mai mică decît valoarea lor inițială. Această diferență de valoare permite să se procure mai multe fonduri fixe decît cele scoase din uz. În al doilea rînd, datorită progresului tehnic, înlocuirea fondurilor fixe uzate nu se realizează, de regulă, cu exemplare identice, ci cu fonduri fixe mai perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori, ceea ce asigură lărgirea producției. În al treilea rînd, mijloacele de muncă se uzează treptat, iar înlocuirea lor se efectuează numai la sfîrșitul acestui proces care poate dura zeci de ani. În aceste condiții, pînă la folosirea fondului de amortizare pentru destinația sa finală el poate fi utilizat pentru lărgirea producției. În al patrulea rînd, fondul de amortizare poate fi sursă de dezvoltare a economiei și pentru faptul că nu puține sînt cazurile în care valoarea inițială a mijloacelor de muncă a fost deja recuperată, dar ele continuă să funcționeze și să fie supuse procesului amortizării.

Direcțiile de utilizare a fondului național

FONDUL național de dezvoltare economico-socială se utilizează în următoarele direcții principale :

1. Cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este destinată investițiilor în sfera producției materiale pentru lărgirea, modernizarea fondurilor fixe productive în toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ;
2. Sporirea necesarului de mijloace circulante, impusă de buna funcționare a capacităților de producție mereu crescînde ;
3. Constituirea de rezerve ;
4. Investiții pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale : învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, etc., precum și pentru construcții de locuințe și construcții edilitar-gospodărești.

Ritmul rapid de creștere economico-socială a țării depinde nu numai de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială, dar și de gradul eficienței economice cu care este folosit. Așa cum subliniază documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, am ajuns la un nivel de dezvoltare în care **mersul nostru înainte depinde mai ales de realizări calitative, de creșterea eficienței activității economice.** Direcțiile principale de utilizare eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială, care se desprind din documentele recentei Conferințe Naționale a partidului sînt : creșterea eficienței investițiilor, îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

Investițiile și eficiența lor

PRINCIPALA cale de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile.

Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești efectuate pentru crearea de noi capacități de producție, pentru reconstituirea, lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru dezvoltarea fondurilor fixe cu destinație social-culturală.

Înfăptuirea marilor obiective ale construirii noii orînduirii în țara noastră a fost și este influențată în mod hotărîtor de politica de investiții a Partidului Comunist Român. Volumul investițiilor a cunoscut în țara noastră o dinamică continuă. Dacă în perioada 1951—1955 volumul investițiilor a reprezentat 61,9 mld. lei, în 1956—1960 a fost de 100,2 mld. lei, în 1961—1965 a reprezentat 199,7 mld. lei, în 1966—1970 a fost de 330,8 mld. lei, iar

în 1971—1975 s-a ridicat la 549,7 mld. lei. Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. prevăd, pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială din cincinalul 1976—1980, un program de investiții de 1 000 miliarde lei, iar în Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, adoptat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, se arată că prin reducerea costului investițiilor, adoptarea de soluții constructive mai eficiente și extinderea utilizării materialelor de construcții ușoare și ieftine, la obiectivele prevăzute în acest cincinal se poate realiza o economie de investiții de peste 100 miliarde lei.

În repartizarea investițiilor pe ramuri și subramuri, pe sfere de activitate, P.C.R. urmărește crearea unei structuri optime și moderne a economiei naționale. Pentru realizarea acestui deziderat, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este alocată tocmai acelor ramuri și subramuri care contribuie în cel mai înalt grad la modernizarea structurii economiei naționale. Astfel, în perioada 1966—1970, din totalul investițiilor au fost repartizate industriei, 48,9%, în 1971—1975 — 49,2%, iar în 1976—1980, industriei îi va reveni mai mult de jumătate din totalul investițiilor.

Progresul rapid al societății noastre socialiste depinde nu numai de volumul investițiilor destinate dezvoltării, ci și de eficiența cu care sînt folosite aceste fonduri. Importanța creșterii eficienței investițiilor rezultă din împrejurarea că, dacă mărimea lor este limitată de nivelul dezvoltării economice, creșterea eficienței lor economice este relativ nelimitată. Cu atît mai mult iese aceasta în evidență dacă o analizăm prin prisma cerințelor etapei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, cînd accentul cade pe latura calitativă a activității economice.

Eficiența economică a investițiilor se concretizează în rezultatele economice utile ce se obțin cu anumite cheltuieli de investiții. Cu cît rezultatele economice utile ce revin pe o unitate de cheltuieli de investiții sînt mai mari și cu cît perioada în care se obțin aceste rezultate este mai scurtă, cu atît eficiența economică a investițiilor este mai ridicată.

Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor îl reprezintă **sporul de venit național la un leu investit**, de unde rezultă că eficiența economică a investițiilor este în raport direct proporțional cu sporul de venit național și invers proporțional cu fondul cheltuit pentru investiții.

Principalele căi de creștere a eficienței investițiilor pot fi împărțite în două mari grupe.

Una din sarcinile de cea mai mare însemnătate pentru sporirea eficienței investițiilor este fundamentarea lor științifică, determinarea scopurilor lor, a dimensiunilor, profilului și structurii noilor capacități, alegerea tehnicii și a proceselor tehnologice cele mai avansate, amplasarea judicioasă a lor. Opțiunile și deciziile în acest sens trebuie să fie temeinic fundamentate, potrivit unei metodologii riguroase, bazate pe studiul aprofundat al resurselor și nevoii sociale, al cererii actuale și viitoare pe piața internă și externă.

A doua grupă mare de probleme legate de creșterea eficienței investițiilor se referă la scurtarea duratei de proiectare și de execuție, reducerea cheltuielilor pentru construcții-montaj, eliminarea finisajelor inutile și a cheltuielilor pentru pavilioane administrative costisitoare, eșalonarea judicioasă a lucrărilor pentru a se asigura darea succesivă, rapidă, în exploatare a capacităților de producție, atingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați în termenul planificat, realizarea integrală a programului de investiții.

În țara noastră, în ultima perioadă, s-au luat importante măsuri, în direcțiile amintite mai sus, menite să ridice pe un plan superior întreaga activitate de investiții.

prof. dr. Nicolae NICHITA

INTREBĂRI RECAPITULATIVE :

1. Ce se înțelege prin fondul național de dezvoltare economico-socială ?
2. Care este structura și care sînt sursele principale ale fondului național de dezvoltare economico-socială ?
3. Explicați în ce condiții fondul de amortizare servește ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.
4. Ce se înțelege prin investiții și prin ce se caracterizează eficiența economică a acestora.
5. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței investițiilor ?

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ȘI INSTAURAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE — PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A OMENIRII

ORICARE ar fi unghiul de analiză al economiei mondiale, subdezvoltarea unui mare număr de țări se impune ca una din problemele fundamentale ale vieții economice, sociale și politice contemporane. Dimensiunile acestei probleme sînt ilustrate de date și fapte concludente. În prezent, trei sferturi din populația globului dețin numai 20 la sută din produsul mondial brut. Țările de curînd eliberate prin prăbușirea sistemului colonial, cu toate că posedă cca. 60 la sută din resursele naturale cunoscute, 70 la sută din terenurile cultivabile și două treimi din populația activă a omenirii realizează numai 12 la sută din producția industrială mondială și aproximativ 1/3 din producția agricolă. Starea de subdezvoltare este pregnant exprimată și de evoluția decalajelor economice dintre țările capitaliste dezvoltate și țările eliberate de sub jugul colonial, care pune în evidență noi dimensiuni și complemente ale acestui grav și periculos fenomen. Încă din anul 1965, în raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „datorită politicii țărilor imperialiste de exploatare sub diferite forme a popoarelor se adîncește prăpastia dintre țările capitaliste înaintate economic și țările slab dezvoltate”.

O prăpastie care se adîncește

REALITĂȚILE confirmă pe deplin această apreciere. Dacă la începutul acestui secol raportul dintre venitul pe locuitor din țările slab dezvoltate și țările dezvoltate era de 1/6, în 1930 raportul a devenit 1/7,5, în 1960 a atins 1/10, iar în 1970 s-a ridicat la 1/14. Se estimează că, dacă nu se vor produce modificări radicale în actuala ordine economică internațională, la finele secolului acest raport va ajunge la 1/25.

În acest context se cere reliefat faptul că aceste raportări se referă la medii ale venitului pe locuitor din țările menționate. În consecință cifrele, ascund disparități și mai adînci. De exemplu, dacă se compară, în prezent, venitul pe locuitor din 26 țări — cele mai slab dezvoltate — cu cel realizat în S.U.A., Canada, R.F. Germania și Japonia raportul este de 1/40. În urmă cu 25 de ani produsul pe locuitor în țara cu nivelul economic cel mai înalt era de 30 de ori mai mare decît cel realizat în țara cu nivelul cel mai scăzut. În prezent, acest raport este de peste 100/1. În 1976, existau 28 de țări slab dezvoltate în care trăia 25% din

populația mondială și unde produsul național brut anual pe locuitor era sub 200 de dolari, iar în 10 țări sub 100 de dolari.

Acțiunile întreprinse în cadrul așa numitelor decenii ale dezvoltării se dovedesc cu totul insuficiente pentru ieșirea din starea de subdezvoltare. În prima jumătate a celui de-al doilea „deceniu pentru dezvoltare”, doar un sfert din țările în curs de dezvoltare de curînd eliberate de jugul colonial au realizat un ritm mediu de creștere a produsului intern brut (P.I.B.) de peste 6% (cît era obiectivul stabilit). Majoritatea acestor țări însă au realizat creșteri ale P.I.B. de 3—5%, ceea ce a corespuns unui spor pe locuitor de numai 1,5—2,5 la sută. Pentru 1/3 din aceste țări evoluția produsului intern brut a fost sub ritmul creșterii populației. În aceste condiții, pentru două treimi din populația globului sporul venitului pe locuitor s-a situat, în decursul ultimelor două decenii, la un nivel mediu de mai puțin de 6 dolari pe an, pentru unele perioade fiind chiar mult mai mic. Astăzi există aproximativ un miliard de oameni care trăiesc cu mai puțin de 16 dolari pe lună, iar dintre aceștia aproape 200 milioane au un venit lunar între 6—10 dolari.

Starea de subdezvoltare care privește o mare parte a globului este pregnant reflectată de agravarea continuă a condițiilor menite să asigure existența ființei umane. Subnutriția și malnutriția, maladiile și analfabetismul, sub ocupația și subconsumul sînt manifestări concludente ale acestei situații. După ultimele estimări F.A.O., prezentate la sesiunile Consiliului Mondial al Alimentației, cel puțin un miliard de oameni suferă de malnutriție sau chiar de foame propriu-zisă — adică au un consum alimentar cu mult inferior normelor minime de viață. Ca urmare, se apreciază că cel puțin unul din trei oameni nu poate să-și dezvolte normal aptitudinile sale fizice și intelectuale. Incidențele acestei situații se regăsesc și în alte trăsături demo-economice din țările în curs de dezvoltare cum sînt: rata ridicată a mortalității în general și a mortalității infantile în special; frecvența maladiilor generate de un deficit nutrițional și lipsa de rezistență la endemii și epidemii; absența sau caracterul restrîns și rudimentar al asistenței sociale — cu cea mai izbitoare formă a sa, lipsa de personal medical, a instituțiilor și echipamentului sanitar; insuficiența apei potabile; analfabetismul sau gradul redus de alfabetizare; lipsa de locuințe și de dotări sanitare, ș.a. Toate acestea afectează nu numai calitatea vieții ci și

posibilitățile și nivelul activităților economice. Subdezvoltarea forței de muncă înseamnă un volum redus de muncă productivă și o eficiență scăzută a acesteia, care accentuează starca de subproducție în condițiile în care satisfacerea nevoilor umane a căpătat un caracter deosebit de acut.

Ceea ce trebuie subliniat, totodată, este faptul că problemele subdezvoltării și soluționarea acestora prezintă importanță nu numai pentru țările care se găsesc în această situație, ci pentru întreaga omenire. Accentuarea subdezvoltării și a decalajelor economice dintre țări înseamnă, în fapt, existența pe plan mondial a unor structuri și relații economice care frînează progresul social-economic al întregii omeniri. Marile disproporții pe care le prezintă economia mondială, datorită subdezvoltării unui număr însemnat de țări, provoacă puternice perturbații în fluxurile economice internaționale și constituie limite ale creșterii producției și cererii mondiale, corespunzător necesităților și posibilităților revoluției științifico-tehnice contemporane.

De asemenea, are o deosebită importanță faptul că existența subdezvoltării, al inegalității și inechităților în relațiile dintre state, generează pericolul instabilității politice și al deteriorării climatului internațional de pace și securitate.

Starea de subdezvoltare a unui număr mare de țări și agravarea decalajelor dintre țările puternic dezvoltate economic și țările slab dezvoltate demonstrează pregnant caracterul perimat al actualei ordini economice internaționale. Lichidarea acestor situații, care exprimă în fapt o criză a progresului economico-social mondial, nu se poate realiza pe calea unor remedii sau amendamente, ci numai prin schimbări radicale care, prin conținutul, dimensiunile și interdependențele dintre ele, să asigure instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

România — un factor pozitiv activ în relațiile internaționale

CA REZULTAT al unei profunde analize asupra realităților lumii contemporane. România socialistă, împreună cu alte state și forțe progresiste din lume, s-a afirmat ca unul dintre cei mai activi factori în formularea conceptuală și definirea căilor și măsurilor corespunzătoare pentru promovarea unei noi ordini economice internaționale în lume. Prin întregul său conținut concepția românească privind

noua ordine economică internațională este expresia dezvoltării creatoare a gândirii și practicii revoluționare contemporane de către Partidul Comunist Român, de secretarul general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Încă din anul 1965, în raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului, evidențiindu-se modificările care au avut loc în lume în favoarea forțelor socialismului, progresului și păcii dar și pericoul agravării subdezvoltării — datorită politicii țărilor imperialiste —, au fost formulate noile principii care trebuie să stea la baza relațiilor economice și politice între state, cum sînt: respectarea suveranității și independenței fiecărui stat, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, renunțarea la amenințarea cu forța, avantajul reciproc.

În întreaga perioadă parcursă din 1965 și pînă în prezent Partidul Comunist Român a desfășurat o intensă activitate teoretică și practică pentru elucidarea marilor probleme ale progresului social-economic al întregii omeniri, pentru promovarea unui nou tip de relații între state. Din acest punct de vedere, o semnificație deosebită prezintă raportul expus de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al partidului (noiembrie 1974) și Programul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat la acest Congres, în care sînt abordate și analizate, într-o concepție unitară și de largă perspectivă, necesitatea și posibilitatea edificării unei noi ordini economice internaționale și sînt înscrise principalele direcții de desfășurare a acestora. Totodată, au fost elaborate și prezentate diferitelor organisme și organizații internaționale documente în care s-a exprimat clar concepția românească asupra celor mai actuale probleme internaționale, cum sînt: „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în dezvoltarea colaborării între toate națiunile și promovarea dreptului internațional în relațiile între state” (1972). Declarația privind „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale”, difuzată în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării Generale O.N.U., septembrie 1975, „Poziția României în problemele dezarmării și, în primul rînd, ale dezarmării nucleare” prezentată la sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. din iunie 1978 și altele.

O concepție românească asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale

CONCEPȚIA românească privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, ca un sistem unitar de principii și concluzii teoretice, însoțite de propuneri practice, concrete, se caracterizează, în primul rînd, prin definirea clară a genezei subdezvoltării, a căilor și forțelor capabile să asigure progresul social-economic al țărilor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare. Astfel, în Programul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României spre comunism se subliniază: „Partidul Comunist Român consideră că starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul

nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile”.

Această teză are o semnificație deosebită. În concepția românească, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale sînt componente ale aceluiași proces, care are un profund conținut de clasă și care înseamnă lupta tuturor forțelor progresiste din lume împotriva forțelor reacționare, și, în primul rînd, împotriva imperialismului contemporan. Evident, în această luptă un rol principal revine țărilor socialiste, care prin natura orînduirii și politicii lor dispun de o mare capacitate de acțiune și influență pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Principalele obiective ale luptei, forțelor progresiste mondiale pe care trece la o nouă ordine economică internațională, pentru înfăptuirea cărora România socialistă acționează permanent, au fost înscrise în raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. și ele constau în următoarele:

1. înlăturarea hotărîtă a vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste;

2. realizarea unor relații bazate pe deplină egalitate în drepturi între toate națiunile lumii, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, de a decide în mod suveran asupra folosirii lor;

3. respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială pe care o dorește, fără nici un amestec din afară, a dreptului fiecărei națiuni la dezvoltarea economico-socială independentă.

După cum se observă, conținutul acestor obiective face ca problemele subdezvoltării și ale noii ordini economice internaționale să nu poată fi rezolvate unilateral de țările care au avut colonii. După cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la ședința activului central de partid și de stat din 3 august 1978: „trebuie să pornim de la faptul că lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, promovarea unor relații economice bazate pe principii de deplină egalitate și echitate constituie, în fond, o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului. Iată de ce este necesar să se unească într-un tot unitar mișcarea revoluționară cu lupta pentru lichidarea subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice și politice internaționale”.

În al doilea rînd, în concepția românească lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice implică necesitatea realizării unei creșteri economice accelerate a țărilor în curs de dezvoltare. În strategia dezvoltării acestor țări, România consideră că rolul hotărîtor revine factorilor interni, eforturilor proprii ale fiecărui popor pentru folosirea optimă a resurselor materiale și umane, pentru crearea unei industrii moderne, a unei agriculturi de mare randament și pentru dezvoltarea armonioasă, în ritm înalt a întregii economii.

În ansamblul acțiunilor și măsurilor convergente pentru dezvoltarea accele-

rată a țărilor în curs de dezvoltare argumentul fundamental în alegerea industrializării drept cheie a progresului economic și social rezultă nu numai din condiționarea societății omenești de dezvoltarea forțelor de producție, dar și din necesitatea creării și consolidării suportului economic adecvat al independenței de stat.

Angajată ferm în procesul construcției socialismului România a pus în centrul politicii sale economice continuarea consecventă a industrializării care asigură progresul multilateral al forțelor de producție, folosirea și valorificarea maximă a tuturor resurselor materiale și umane, creșterea neînteruptă a nivelului de trai al întregului popor. Ținînd seama de nivelul actual al economiei, de obiectivele făuririi socialismului multilateral dezvoltat, România a înscris în Programul său, ca o coordonată majoră, asigurarea unui raport optim între fondul de acumulare și fondul de consum, folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor proprii. Practica demonstrează că în etapa actuală, pentru țara noastră menținerea unei rate ridicate a acumulării, de 32—34%, este o necesitate obiectivă pentru progresul economic rapid și neînterupt. Numai în cincinalul actual, de exemplu, pe baza investițiilor planificate de 1 000 miliarde lei (sumă egală cu investițiile făcute în cele 3 cincinale precedente) vor fi puse în funcțiune circa 2 700 de obiective economice și sociale.

Înfăptuirea obiectivelor aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, va asigura ca la finele planului 1981—1985 România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare, să devină o țară cu dezvoltare medie — cu un venit național pe locuitor de 2 400—2 500 de dolari.

În al treilea rînd, România consideră că lichidarea decalajelor economice și a subdezvoltării presupune o îmbinare armonioasă, coerentă, a factorilor interni cu factorii externi. Evidențiindu-se interdependențele organice existente între eforturile proprii ale fiecărei țări și colaborarea economică și tehnico-științifică dintre state, în Programul aprobat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român se consemnează: „Pentru lichidarea rămînelor în urmă, pentru dezvoltarea economico-socială independentă și făurirea unei noi orîndiri sociale trebuie pornit atît de la folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și de la extinderea colaborării internaționale și folosirea ajutorului necondiționat al altor state”.

În aprecierea rolului factorilor externi pentru dezvoltarea economică a tuturor țărilor, România pornește de la progresul economico-social contemporan. Astfel, dimensiunile și ritmul revoluției tehnico-științifice adîncesc diviziunea internațională a muncii și, odată cu aceasta, amplifică interdependențele economice dintre țări. Angajarea simultană a unui număr mare de țări în procesul de industrializare imprimă noi coordonate raporturilor economice internaționale. În prezent are loc o creștere a funcțiilor pieței externe de furnizor de mijloace de muncă pentru țările care au pîșit recent la înfăptuirea industrializării. În același timp, necesitatea menținerii unui echilibru economic național impune creșterea rolului fiecărei țări pe piața mondială,

nu numai de importator dar și de furnizor de produse industriale.

În aprecierea rolului pieței mondiale trebuie să se țină seama, totodată, de existența unor mari puteri capitaliste industriale care se manifestă ca forțe potrivnice industrializării altor țări, prin accentuarea monopolului asupra noilor cuceriri ale științei și tehnicii, menținerea unor zone închise ale circuitului mondial economic, diferențierea de tarife și aplicarea unor restricții în comerțul internațional.

Extinderea colaborării și a sprijinului acordat țărilor în curs de dezvoltare

LICHIDAREA subdezvoltării, colaborarea economică internațională implică atât promovarea unor forme echitabile de legături economice, care să excludă orice formă de exploatare a unui popor de către altul, cât și creșterea reală a sprijinului pe care țările avansate industriale trebuie să-l acorde țărilor în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte este vorba și de o colaborare internațională preferențială în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens România socialistă acționează permanent pentru a se adopta pe plan internațional un ansamblu de măsuri concrete și eficiente.

a) Astfel, în ce privește **problema materiilor prime și energiei**, România consideră că se pot obține rezultate favorabile pentru toate țările printr-o largă cooperare internațională, **intemeiată** pe respectarea suveranității naționale a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale și **îndreptată** spre introducerea în toate țările a soluțiilor tehnice moderne de cercetare geologică, extracție și prelucrare în vederea creșterii rezervelor mondiale, prin eliminarea de către toate țările a risipei de materii prime și combustibili, prin valorificarea echitabilă a zăcămintelor de pe fundul mărilor și oceanelor, prin descoperirea și folosirea de noi surse de energie. Este necesară, de asemenea, asanarea comerțului internațional cu materii prime și resurse energetice, eliminarea fluctuațiilor brutale și anarhice ale prețurilor pe piețele internaționale, asigurarea stabilității prețurilor pe perioade de mai mulți ani.

b) În domeniul **schimburilor comerciale internaționale** este necesar ca, prin intermediul acordurilor bilaterale și al negocierilor comerciale multilaterale, să se urmărească restrângerea și abolirea obstacolelor tarifare și netarifare, a restricțiilor și practicilor discriminatorii, liberalizarea schimburilor comerciale mondiale, cu un tratament special în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Totodată, este necesar ca Sistemul Generalizat de Preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare să fie aplicat în mod consecvent de către toate țările avansate industriale și în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare, să fie perfecționat spre a stimula, în mod efectiv, exporturile țărilor în curs de dezvoltare angajate în procesul de industrializare.

Totodată, este tot mai evidentă necesitatea unor înțelegeri între state

pentru reglementarea judicioasă a prețurilor. În acest sens se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încât să se stimuleze atât țările exportatoare de materii prime cât și țările industrializate.

c) Înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale implică **accesul echitabil al tuturor țărilor la progresul tehnic contemporan**. Problema a devenit cu atât mai stringentă, cu cât decalajul tehnico-științific între țările puternic industrializate și celelalte state nu numai că nu s-a redus, dar crește în mod îngrijorător, ca urmare a pozițiilor dominante deținute de companiile supranaționale — ghidate exclusiv de obținerea unui profit cât mai mare. Or, posibilitatea de a beneficia de realizările științei și tehnicii mondiale constituie o condiție esențială pentru progresul oricărei țări.

În concepția României, esența măsurilor care se cer adoptate în acest domeniu privește, pe de o parte, sprijinirea eforturilor statelor mai puțin avansate pentru formarea unei baze proprii naționale de cercetare-dezvoltare, iar, pe de altă parte, perfecționarea cooperării internaționale astfel încât aceste țări să aibă un acces echitabil și neîngrădit la tehnologiile moderne. Au devenit, de asemenea, urgente stimularea la scară mondială a cercetărilor care interesează în mod deosebit progresul țărilor în curs de dezvoltare, îmbunătățirea cadrului juridic în care se realizează transferul internațional de tehnologie.

d) Pentru **rezolvarea problemei alimentației** se impune o mai bună organizare a relațiilor internaționale, în vederea unei dezvoltări raționale a agriculturii mondiale în concordanță cu nevoile de hrană ale tuturor popoarelor. Cu alte cuvinte și în acest domeniu efortul național al țărilor în curs de dezvoltare se cere potențat printr-o largă cooperare internațională, pe plan bi și multilateral, în vederea creșterii mai rapide a producției agricole în țările deficitare.

e) Pentru realizarea unei colaborări economice fructuoase între state și pentru asigurarea păcii mondiale România consideră că trecerea la **dezarmarea generală** și, în primul rând, dezarmarea nucleară, este una dintre problemele cele mai stringente ale vieții contemporane. În acest sens țara noastră a prezentat un ansamblu de măsuri concrete care vizează: înghețarea și reducerea treptată a bugetelor de război, interzicerea folosirii armelor termonucleare și a altor arme de distrugere în masă, încetarea producției de arme nucleare, crearea de zone denuclearizate, lichidarea bazelor militare străine, reducerea treptată a forțelor armate naționale, retragerea trupelor de pe teritoriile altor state, și altele. Apreciind unele rezultate pozitive ale sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite pe problemele dezarmării, din anul trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretarul general al P.C.R. — a subliniat în expunerea sa la ședința activului central de partid și de stat din august 1978: „**Desigur, sesiunea O.N.U. a adoptat numai rezoluții cu caracter general: esențial este acum să se facă totul pen-**

tru a se trece realmente la măsuri practice de dezarmare generală, și în primul rând de dezarmarea nucleară. Ar fi o mare gresală să se considere că, odată cu terminarea sesiunii, popoarele, forțele care se pronunță pentru cauza dezarmării și păcii pot sta liniștite, își pot diminua eforturile pentru realizarea acestui deziderat”.

f) În problematica noii ordini economice internaționale, România acordă o atenție specială creșterii rolului organizațiilor economice internaționale cu vocație universală și ridicării eficienței activității lor. În complexul sistem instituțional cu caracter universal, locul principal revine, **în mod sigur, Organizației Națiunilor Unite, deoarece ea oferă cadrul organizatoric cel mai adecvat pentru dezbaterile largă și democratice a problemelor și pentru participarea activă la soluționarea lor, la întreaga viață internațională, a tuturor statelor**.

Pentru ca acest for mondial să-și îndeplinească menirea în mod cât mai eficient, România a formulat o serie de propuneri de natură să ducă la întărirea rolului O.N.U. în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, și pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice. În formularea propunerilor sale, România pornește de la convingerea că prin întărirea și democratizarea activității O.N.U., aceasta ar putea contribui mai substanțial la afirmarea cursului nou în relațiile internaționale, la statornicirea unui climat de destindere, colaborare echitabilă și înțelegere între națiuni.

În scopul impulsivării activității acestei organizații pentru rezolvarea celor mai acute probleme ale lumii contemporane, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrate noii ordini economice internaționale, în cadrul căreia să se adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile de acțiune pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Promotor al noii ordini economice internaționale, România socialistă consideră că pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale este necesar să se creeze condiții de participare activă a tuturor statelor și, în primul rând, a statelor mici și mijlocii, care au fost și sînt primele care suferă de pe urma politicii discriminatorii promovată de marile puteri imperialiste. În același timp, apreciind că lupta pentru întărirea independenței economice a tinerelor state este o continuare a luptei de eliberare națională a popoarelor, România consideră că sprijinirea cererilor drepte ale popoarelor în curs de dezvoltare și acțiunea pentru instaurarea noii ordini economice internaționale reprezintă obligații internaționale ale țărilor socialiste, ale partidelor comuniste și muncitorești — inclusiv cele din țările capitaliste —, ale întregii mișcări revoluționare contemporane.

prof. dr. Ioan V. TOTU

Balanțe comerciale occidentale

ÎN Franța, anul 1978 s-a încheiat cu o majorare a exporturilor de 6% față de 1977, cu numai 0,5% sub creșterea înregistrată de importuri. Devalorizarea dolarului în raport cu francul francez a făcut ca, valoric, balanța comercială să apară ca fiind net activă: 357,59 miliarde franci la export — în creștere cu 120% față de 1977 — și 355,05 miliarde la import — în urcare cu 6,6% în raport cu perioada precedentă. La această situație a contribuit, în special, reducerea deficitului din sectorul agro-alimentar, creșterea excedentului la mijloacele de transport livrate în străinătate, precum și diminuarea facturii energetice, aceasta din urmă ca urmare a aprecierii francului. Pentru 1979, economiștii francezi își propun îmbunătățirea balanței față de C.E.E. și S.U.A., diversificarea produselor exportate și creșterea numărului de întreprinderi furnizoare pentru străinătate, precum și dezvoltarea schimburilor cu Brazilia, R.P. Chineză, India și Mexic.

Rezultatele pentru anul trecut în Anglia indică un deficit de 1 104 milioane lire, în scădere față de 1 709 milioane în 1977, situație pusă în mare parte pe seama unor producții record obținute în agricultura britanică (17,4 milioane tone cereale față de 16,7

milioane în 1977 și 13,2 milioane în 1976). În cifre constante însă, chiar și în acest sector veniturile medii ale agricultorilor au scăzut cu 11% datorită majorării costurilor de producție. În orice caz, afirmă specialiștii britanici, rezultatele confirmă tendința Angliei de a se autoaproviziona în mare măsură cu produse agroalimentare.

În Statele Unite ale Americii deficitul înregistrat în balanța comercială în 1978 — 28,45 miliarde dolari față de 26,53 miliarde în 1977 — este pus de comentarii cotidianului *Le Monde* în proporție de 25% pe seama importanțelor importuri de petrol (39,5 miliarde dolari pentru întregul an).

Potrivit aprecierilor rezultate din analiza situației din decembrie 1978, tendința generală se pare că este spre o reducere a deficitului comercial, determinată, în principal de deprecierea monedei americane.

Rezerve de cereale pe plan mondial

REZERVELE de cereale vor însuma 213,7 milioane tone în vara acestui an, cu 28% peste cele de la 1 iulie 1978 și cu 6% peste recordul din 1962. Potrivit Departamentului Agriculturii de Stat al S.U.A. care face aceste estimări, prețurile se vor menține totuși la niveluri ridicate dată fiind politica de stocaj a fer-

mierilor americani și cererile sporite de cereale pe piața mondială. Din rezervele mondiale totale, aproape 84,2 mil. tone — 40% — vor fi deținute de Statele Unite.

Pe de altă parte, ultimele aprecieri cu privire la producția de cereale, în sezonul agricol 1978—1979 au în vedere un record de 1,17 miliarde tone (față de estimările de 1,15 mld. t. din noiembrie 1978), comparativ cu o producție de 1,08 mld. t în anul agricol anterior.

Japonia: prezență activă în Africa

ÎN ACTUALUL deceniu Japonia a devenit al doilea partener comercial al Africii, după S.U.A., cererea africană de produse japoneze fiind, în continuare, în creștere. Exporturile japoneze — 6 mld. dolari în 1978 — sînt reprezentate în special de automobile (261 mii buc. în 1978 față de 44 mii în 1977) fier, oțel, aparatură electrică, material rulant.

Ca orientări pentru perioada următoare, autoritățile de la Tokio își propun: reducerea decalajului exporturilor față de importuri — care au atins numai 2,12 mld. dolari; sporirea ajutorului guvernamental destinat țărilor africane în curs de dezvoltare; creșterea investițiilor japoneze pe acest continent, investiții care reprezintă 9% din totalul celor efectuate de Japonia în țările în curs de dezvoltare.

Orientări în dezvoltarea economică

Marocul pe calea diversificării industriei

ȚARA în curs de dezvoltare, Marocul acordă, în prezent prioritate angrenării în circuitul economic a tuturor regiunilor țării, printr-o cit mai judicioasă politică de implementare a obiectivelor economice. Prin mobilizarea unui volum de investiții de peste 9 miliarde dolari și o participare mai activă a statului în economie, actualul plan național, 1978—1980, are în vedere: realizarea unui ritm mediu anual de creștere de 5%; depășirea dificultăților în comerțul exterior; reducerea disparităților regionale; dezvoltarea echilibrată a principalelor sectoare ale economiei: agricultură, industrie, transporturi și telecomunicații.

Procesul de industrializare este favorizat de existența unor importante resurse naturale (în special fosfați — 60% din rezervele mondiale). Una din opțiunile politicii de industrializare o reprezintă dezvoltarea unor ramuri noi, în special industria chimică și industria siderurgică, ce urmează să pună în valoare la un nivel superior resursele naturale. Uzinele Maroc-Chimie, Maroc-Phosphore I și II de la Safi, urmează să prelucere aproximativ 30% din producția de fosfați, Marocul devenind, astfel, cel mai mare producător și exportator din lume de acid sulfuric și fosforic. Tot în fază de construcție se află, la Nador, un important complex siderurgic.

Agricultura participă cu mai mult de 50% la formarea P.I.B.-ului și asigură mijloace de subsistență pentru 80% din populația țării. Pe calea unui vast program de modernizare (executarea de lucrări hidrotehnice, ameliorarea șepțelului etc.), se scotează o creștere a producției în următorii ani.

Raporturile economice ale Marocului cu țara noastră cunosc o evoluție favorabilă, cooperarea dintre cele două țări îmbrăcînd diverse forme și cuprinzînd aproape toate sectoarele de activitate (industrie, agricultură, învățămînt, sănătate publică).

Specialiștii români care au pus în valoare importante zăcăminte cuprifere în sudul Marocului (la Ouansimi și Talaat-Iminirfi), participă la prospec-tarea și valorificarea altor minereuri precum și la realizarea unor importante obiective în domeniile industriei prelucrătoare sau transporturilor. Se evidențiază construcția portului Nador ce va fi dotat cu instalații moderne, realizate de industria românească.

M. MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

O ATMOSFERĂ de calm relativ a caracterizat săptămîna 19—23 II 1979, pe piețele valutare înregistrîndu-se oscilații restrînse în amplitudine față de cursurile, de închidere ale intervalului anterior. În timp ce nivelul dobînzilor pe piața internă din S.U.A. continuă să se mențină la un nivel relativ constant, amplificarea presiunilor inflaționiste a determinat efectuarea de prognoze în legătură cu creșterea acestui indicator cu circa 8,5% în termeni anuali, respectiv cu aproximativ 2% peste nivelul considerat anterior, fapt care este de așteptat să se repercuteze și asupra cursului dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale.

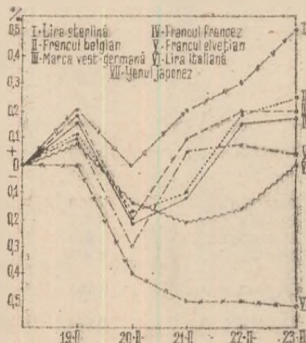
Lira sterlină a manifestat o tendință mai accentuată de depreciere, se pare ca urmare a creșterii interesului investitorilor străini de a plasa capitaluri în această valută în condițiile conjuncturii actuale. Lira a cotat la închidere la circa 2,0125 dolari/1 liră la un nivel cu circa 0,5% peste cursul de referință. Francul elvețian a înregistrat un minim al intervalului la circa 1,6775 franci/1 dolar terminînd la un nivel aproape la închiderea precedentă de 1,6720 franci/1 dolar. Marca vest-germană a reacționat moderat față de excedentul balanței comerciale a R.F.G. pe luna ianuarie, la închidere situîndu-se la circa 1,8515 mărci/1 dolar, cu circa 0,2% peste cursul de referință. Francul belgian a înregistrat, la rîndul său, o depreciere moderată cotînd în final la circa 20,18 franci pentru un dolar. Creșterea

indicii prețurilor cu amănuntul în luna Ianuarie, de 0,9% în termeni anuali, a făcut ca francul francez să înregistreze o ușoară rămînire în urmă față de marca vest-germană, cotînd la circa 4,2725 franci pentru un dolar. Lira italiană a evoluat ușor sub închiderea săptămîinii precedente cotînd în final la circa 840,50 lire/1 dolar. Yenul japonez a înregistrat un recul mai marcat în raport cu dolarul S.U.A. cotînd la închidere la circa 201,55 yeni/1 dolar.

Plata eurodepozitelor a înregistrat la perioadele de 6 luni niveluri de circa 11,3125% pentru eurodolari, 6,4375% pentru eurofrancii elvețieni și 4,3125% pentru euromărcile vest-germane.

Plata aurului a înregistrat o nouă creștere a prețului după adjudecarea cantității de aur fin oferită la ultima licitație a Trezoreriei S.U.A. în un preț mediu de 252,38 dolari/uncie. La Londra, ultimul fixing al intervalului a fost de 251 dolari/uncie comparativ cu 247,05 dolari/uncie în săptămîna precedentă.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 19—23 februarie a.e., luîndu-se ca bază cursurile din 16.11.1978

MONOPOLURILE SUPRANAȚIONALE: NOI STRATEGII ÎN EXPANSIUNE II

Precizări asupra esenței și conținutului noțiunii

O LARGĂ circulație au în prezent noțiunile de monopol transnațional, multinațional și supranațional. Adesea se pune un semn de egalitate între acestea, după cum există și părerea că noțiunea de multinațional ar fi improprie pentru a exprima esența fenomenului respectiv. Utilizarea noțiunii de companie multinațională în literatura burgheză are în vedere pe de o parte evidențierea modificărilor de ordin structural în compunerea marilor companii monopoliste, iar pe de altă parte escamotarea caracterului imperialist al expansiunii companiilor monopoliste, prezentând-o în schimb ca o cooperare pe bază de egalitate între mai mulți parteneri de naționalitate diferită. În literatura economică există tendința de a interpreta noțiunea de monopol multinațional ca fiind o companie prezentă în mai multe țări, fără însă a se contura specificitatea acestui tip de monopol internațional, care la prima vedere ar sugera astfel ideea de imbinare a intereselor mai multor națiuni. În realitate ele sînt multinaționale prin forța lor economică și numai o analiză a esenței fenomenului, ca și a formelor concrete de manifestare a monopolului internațional la dimensiunea celui multinațional va permite o înțelegere corectă a conținutului și efectelor economico-sociale ale acestor companii. Se răspîndește noțiunea de monopol supranațional în scopul de a reliefa ceea ce este particular companiilor monopoliste internaționale de azi. Caracteristic pentru compania supranațională este diversificarea teritorială a activității ca rezultat direct al unei puteri economice și financiare considerabile, al adîncirii integrării pe verticală peste granițele naționale prin practicarea investiției directe.

Concentrarea producției și capitalului atinge la nivelul monopolurilor supranaționale o asemenea treaptă care le creează noi posibilități de control asupra unor domenii importante nu numai într-un singur stat, ci simultan în mai multe. Forța lor economică egalcează adeseori produsul național brut (P.N.B.) al unor țări cu potențiale economice relativ mai mici, conferindu-le caracteristica de noi centre de putere și decizie în lumea capitalistă. Datele prezentate în tabelul nr. 1 sînt semnificative în ceea ce privește dimensiunile unor astfel de monopoluri.

Monopolurile supranaționale, realizează expansiunea în afara granițelor naționale îndeosebi prin intermediul investiției directe în proporții care să le asigure dreptul de control și de decizie asupra unităților de peste graniță. De pildă, 70 la sută din filialele din străinătate ale monopolurilor americane se află în întregime în proprietatea societății-mamă, iar dacă adăugăm și pe acelea în care peste 50 la sută din pachetul de acțiuni este deținut de societatea-mamă, se poate conchide că 90 la sută din filiale sînt controlate pe deplin de societățile-mamă. În funcție de gradul în care societatea-mamă controlează și decide asupra producției, desfacerii, dimensiunii investițiilor, folosirii mîinii de lucru de către filiale, se creează și posibilitatea de însușire a unui profit ridicat de monopol, precum și de dirijare a activității filialelor în conformitate cu interesele de ansamblu ale societății-mamă.

În cazul monopolurilor supranaționale, are loc un transfer al centrului de greutate din sfera circulației, caracteristic în mod deosebit în confruntarea monopolurilor transnaționale, în sfera producției. Penetrarea prin investiții productive în economia altor state determină o apropiere a producției și a ofertei de cerere și totodată, o accentuare a luptei de concurență dintre monopolurile autohtone și cele implantate. Se

schimbă, într-un anumit sens, înseși condițiile de concurență. De la metodele clasice de cucerire a pieței externe se tinde tot mai mult spre adoptarea unor noi strategii în care sfera producției ocupă încă din faza primară a concurenței un loc prioritar. Caracteristic pentru monopolurile supranaționale este tendința de a-și crea o piață proprie de desfacere, ceea ce vine în contradicție cu tendințele pozitive ce se conturează în diviziunea internațională a muncii și care implică, astăzi, într-o măsură tot mai mare, participarea suverană, independentă și reciproc avantajoasă a tuturor statelor la schimburile economice mondiale. În același timp crearea de filiale în diferite țări, inclusiv dezvoltate, de către monopolurile de talie supranațională lărgeste sfera de exploatare nu numai asupra clasei muncitoare, dar și asupra altor categorii sociale, implicînd asupra unei părți a burgheziei mici și mijlocii, în măsura în care interesele acestora au fost afectate. Cu atît mai mult în cazul în care unele companii monopoliste sau nemonopoliste autohtone au fost subordonate sau înghițite de către capitalul străin.

Tendințe noi în împărțirea sferelor de influență

PENETRAREA monopolurilor prin intermediul investițiilor directe în cadrul economiei țărilor, fie dezvoltate sau în curs de dezvoltare, generează și o relație nouă, monopol internațional — stat național. Această relație exprimă de regulă interese contradictorii. Expansiunea unui anumit capital de o anumită origine, în sfere de activitate ce aparțin unui număr mai mare sau mai mic de țări, vine adesea în contradicție cu interesele țărilor unde s-a implantat.

Așadar, problema esențială ce se ridică în legătură cu monopolurile internaționale de tip supranațional trebuie privită în strînsă interdependență cu efectele pe care le generează pe plan economic și politic.

Indiferent de forma concretă de manifestare a monopolurilor — internaționale, transnaționale sau supranaționale — ele au o caracteristică comună ce decurge din însăși esența capitalului monopolist și anume de a participa la lupta pentru împărțirea piețelor, a sferelor de influență, de a influența viața politică și economică internațională. „Se poate spune, că, în momentul de față, pe plan mondial — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — asistăm la două tendințe principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonlor de influență; pe de o parte, tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonlor de influență și, pe de altă parte, tendința de folosire, în principal, a mij-

Tabelul nr. 1

Potențialul unor companii supranaționale comparat cu P.I.B. și populația din unele țări (1977)

Compania	Potențialul exprimat în :		Țări luate în comparație		
	Cifra de afaceri (mrd)	Capitalul propriu (mrd)	Populația * (mil)	P.I.B. (mrd.) (dolari)	
General Motors (S.U.A.)	54,9	26,6	Elveția	6 346	56,29
Exxon (S.U.A.)	54,1	38,4	Turcia	41 162	41,96
Royal Dutch/Schell (Anglia-Olanda)	39,6	36,0	Austria	7 510	40,62
Ford Motor (S.U.A.)	37,8	19,2	Belgia	9 818	39,0
Mobil (S.U.A.)	32,1	20,5	Danemarca	5 073	38,53
Texaco (S.U.A.)	27,9	18,9	Norvegia	4 027	31,30
British Petroleum (Anglia)	20,9	17,5	Grecia	9 165	22,04
Standard Oil of California (S.U.A.)	20,9	14,8	Portugalia	9 664	15,74
I.B.M.L. (S.U.A.)	18,1	13,9	Noua Zeelandă	3 116	12,36

Sursa : Fortune, August 1978, p. 173 ; mai — 1978, 249 p. O.C.D.E. Etudes économiques Jule 1978. (* se referă la 1976)

loacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii¹⁾.

Sub aspectul luptei pentru sferele de influență, în ierarhia principalilor exponenți ai investiției directe externe, S.U.A. continuă să se situeze pe primul loc cu toate că partenerii cu care se confruntă în acest domeniu au devenit în ultima perioadă mai incisivi (tabelul nr. 2).

astfel, restricțiile vamale. Cu toate acestea, orientarea investițiilor spre țările din sudul și sud-estul Asiei va rămâne în continuare dominantă mai ales în vederea asigurării cu materiile prime necesare.

Creșterea capacității competitive a companiilor monopoliste din Europa occidentală, cu precădere a celor „9”, a făcut posibilă într-o măsură mai mare orientarea investițiilor directe spre sectoare din economia S.U.A., capitalul investit de acestea reprezentând în pre-

Tabelul nr. 2

Volumul investițiilor directe în afara granițelor naționale ale principalelor țări capitaliste dezvoltate (mil. dolari)

	1960	1970	1973	1974	1975	1976	1977
S.U.A.	1 674	4 413	3 195	1 368	6 264	4 596	7 330
Japonia	79	355	1 094	2 012	1 763	1 992	1 830
R.F.G.	145	873	1 653	1 914	2 008	2 454	2 609
Franța	379	373	806	779	1 031	1 167	1 250
Anglia	462	538	1 919	1 693	491	1 138	1 100

Sursa : International Economic Indicators U.S. March 1978.

Din datele prezentate se observă această tendință atât din partea Japoniei cât și a R.F.G. Presiunea monopolurilor japoneze prin forțarea investițiilor directe în afara granițelor naționale va determina o reducere a decalajului în acest domeniu comparativ cu S.U.A. și Europa occidentală. În conformitate cu programul formulat în 1974 privind expansiunea companiilor japoneze se preconizează ca în 1985 Japonia să ocupe, după volumul total al investițiilor peste graniță, locul doi față de actualul loc patru (S.U.A., Anglia, R.F.G.). Europa occidentală va fi unul din obiectivele de predilecție pentru investițiile companiilor japoneze, datorită greutăților pe care le resimt în desfacerea produselor mai ales pe piața comunitară. După aprecierile făcute de Banca industrială a Japoniei volumul investițiilor în industria prelucrătoare din Europa occidentală va crește în 1980 de aproape 9 ori față de 1973, iar cele orientate spre comerț și sfera serviciilor într-o proporție mult mai însemnată, asigurând pe această cale, o rețea de desfacere capabilă să favorizeze pătrunderea mărfurilor japoneze pe piața vest-europeană, ocolind,

zent 66% din totalul investițiilor directe străine în S.U.A. Investiția directă este considerată și în acest caz ca un mijloc de expansiune pe piața americană, greu accesibilă pentru parteneri. De pildă, Franța a multiplicat, în perioada 1971—1977, volumul investiției directe externe în S.U.A. de 6 ori (la 1,6 miliarde dolari), Italia — de 4 ori (la 400 milioane dolari), R.F.G. — de 2,4 ori (la 2,1 miliarde dolari²⁾. Cu toate acestea, decalajul în acest domeniu continuă să se mențină între S.U.A. și cei „9” deși se conturează ca tendință o apropiere, iar în unele ramuri din economia S.U.A. capitalul european ocupă poziții care încep să fie comparabile cu cele ale companiilor americane în unele țări din Europa occidentală.

Concomitent se desfășoară lupta pentru pătrunderea investițiilor directe ale monopolurilor nord-americane și vest-europene în economia japoneză, știut fiind că politica restrictivă față de investițiile străine a împiedicat penetrarea capitalului străin în economia Japoniei.

Orientarea investiției directe externe

a companiilor supranaționale spre țări dezvoltate mai poate fi explicată în prezent doar într-o mică măsură prin decalajul privind costul forței de muncă/oră. De pildă, dacă în 1960 cheltuielile pentru o oră-muncă în industria prelucrătoare a S.U.A. erau de peste 2 ori mai mari față de nivelul existent în zonele în care penetrau prin intermediul investiției directe, începând cu anii '70 decalajul se reduce sensibil. Astfel, în 1976 cheltuielile pentru plata unei ore-muncă în industria prelucrătoare în R.F.G. raportate la nivelul din S.U.A. reprezentau 97% față de 31% în 1960, în Franța — 67% și respectiv 31%, în Japonia — 47% și respectiv 10%³⁾.

Tradiționalii factori de atracție a investiției directe (forță de muncă ieftină, materii prime la prețuri avantajoase, o rată înaltă a profitului) nu mai pot justifica decât parțial orientarea geografică a expansiunii companiilor internaționale. Noi factori încep să joace un rol important ca de pildă capacitatea de absorbție mult mai ridicată a pieței țărilor capitaliste dezvoltate față de cea a țărilor în curs de dezvoltare, complexitatea structurii cererii, care la rândul său devine stimulent al dinamicii structurii ofertei, condiții mult mai avantajoase de introducere a rezultatelor științei și tehnicii datorită bazei tehnice și forței de muncă calificată de care dispun țările capitaliste industrializate, o structură de ramură modernă ce asigură avantaje de viitor plasamentelor de capital. Considerentele de ordin economic adesea se împletesc cu cele politice, de permanentizare a unei anumite influențe în unele zone ale lumii în funcție de interesele monopolurilor și statelor ce le susțin.

Nedelea-Chira PĂRALUȚĂ

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la ședința activului central de partid și de stat din 3 aug. 1978, Ed. politică, București 1978, p. 6—7.

²⁾ Time, 1 aug. 1977, p. 4—8; Survey of Current Business, oct. 1977, p. 37.

³⁾ Calculat pe baza datelor din International Economic Report of the President Washington 1977, p. 99.

Dezvoltarea eficientă a agriculturii județene

(Urmare din pag. 8)

cooperăției de consum și chiar cu sectorul gospodăriilor populației. Astfel, considerăm că se vor înregistra rezultate deosebit de bune din acțiunile de cooperare propuse de unele consilii unice, între cooperativele de producție din zona de șes și asociațiile crescătorilor de animale din localitățile de deal și munte, cu privire la asigurarea pășunatului bovinelor și ovinelor, în timpul verii, pe pajiștile naturale din această zonă.

Paralel cu activitatea curentă de producție, care a început în cadrul consi-

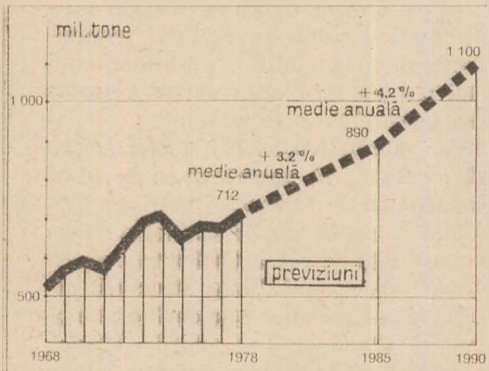
liilor unice agroindustriale și cu studierea posibilităților de aplicare, în acest an și în anii următori, a unor măsuri de intensificare și modernizare a agriculturii, se acționează pentru introducerea noului mecanism economic și în această ramură de producție. În consecință, unitățile agricole de stat și cooperatiste sînt sprijinite de conducerea consiliilor unice, în eforturile lor de a folosi integral și cit mai eficient pămîntul, celelalte mijloace de producție și forța de muncă, de a sporii neconținutul producția vegetală și animală, de a gospodări cit mai bine mijloacele financiare, eliminînd cheltuielile neeconomice

— pentru a desfășura o activitate rentabilă, în care veniturile să acopere integral cheltuielile și să se obțină beneficii din ce în ce mai mari. În felul acesta se va putea aplica, în sectorul de stat încă din acest an, iar în cel cooperatist din 1980, principiul autoconducerii și autogestiei economice-financiare, problemă de bază în activitatea fiecărei unități productive.

Sîntem convinși că toți oamenii muncii din agricultura județului nostru, în frunte cu comunistii, se vor mobiliza cu toată energia și capacitatea lor pentru a face un salt substanțial în activitatea de producție agricolă, răspunzînd cu rezultate concrete măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului, prin obținerea unor recolte sporite și rentabilizarea tuturor sectoarelor de producție încă din acest an.

Perspectivile siderurgice

DUPĂ o perioadă de criză în siderurgia țărilor nesocialiste, perioadă în care organisme de specialitate naționale și internaționale au ezitat să efectueze prognoze ale dezvoltării acestei ramuri în următorii zece-cincisprezece ani, se apreciază că există în prezent o serie de indicii de învioreare moderată a producției și consumului de oțel. Chiar dacă nu se poate conta pe un ritm de creștere al necesarului mondial de consum similar cu cel din deceniul al șaptelea (în medie, de 5,9%, pe an).

(După «L'Usine Nouvelle»)

previziunile majorității specialiștilor occidentali converg asupra creșterii acestuia la circa 1,1 miliarde tone în jurul anului 1990 (vezi graficul).

În ceea ce privește industria siderurgică din diferite țări, se estimează că ea va cunoaște, în următoarele două decenii, un profund proces de transformare calitativă, de modernizare sub impulsul sporirii competitivității. Extinderea tehnologiilor avansate (a cuptoarelor electrice perfecționate, a turnării continue, a reducerii directe a minereului de fier ș.a.) va permite — alături de realizarea unor economii substanțiale de materii prime și energie — sporirea ponderii oțelurilor de calitate superioară, realizarea de laminate de oțel cu parametri tot mai înalți. Un progres hotărâtor urmează să înregistreze în această ramură productivitatea muncii, respectiv de la 6 ore de muncă per tonă de laminate (plate) — cifră medie larg răspândită în prezent în țările occidentale — la numai 2 ore de muncă per tonă, cît reprezentă performanța unor instalații ultramoderne din Japonia.

U. R. S. S.: integrarea la nivel superior a învățămîntului cu producția

IMPERATIVUL dezvoltării intensive a științei în instituțiile de învățămînt superior, care să stimuleze desfășurarea

aptitudinilor creatoare ale cadrelor didactice și studenților, necesitatea folosirii posibilităților de care dispun aceste instituții pentru rezolvarea unor ample probleme tehnico-științifice de profil regional sau interramuri, care apar mereu în economia Uniunii Sovietice, a determinat căutarea unor forme organizatorice eficiente. De pildă, instituțiile de învățămînt superior din cadrul Ministerului învățămîntului superior și mediu de specialitate din R.S.F.S. Rusă executau anul trecut, pe baza comenzilor unor întreprinderi, 16 mii de teme, valoarea contractelor economice încheiate în acest sens ridicîndu-se la 450 de milioane de ruble. Se apreciază totuși că, în acest fel, nu este folosit decît parțial uriașul potențial științific din sistemul ministerului, reprezentat de 100 mii de cadre didactice, 16 mii de doctoranzi și 700 mii de studenți.

Uniunea științifică recent creată în cadrul ministerului amintit își propune să ridice eficiența activității în acest domeniu. Ea reunește 66 de instituții de învățămînt superior, dintre cele mai mari, într-un complex științifico-experimental unic, în care se aplică noile forme de planificare și stimulare economică. Principalul său obiectiv constă în a coordona — pe baza elaborării unor programe de cercetare științifică și proiectare — eforturile a numeroase instituții de învățămînt superior și altor organizații, risipite pe teritoriul republicii, axîndu-le pe direcțiile fundamentale. Se estimează, că în funcționarea sa, uniunea va realiza beneficii, fără investiții suplimentare, prevăzîndu-

du-se ca din beneficii să fie finanțată modernizarea bazei tehnice a învățămîntului superior.

Albania: dezvoltarea industriei grele

TOAMNA anului trecut a fost marcată, în Albania, de intrarea în funcțiune a unor obiective industriale de mare importanță pentru dezvoltarea întregii economii naționale.

Este vorba, între altele, de conectarea la sistemul energetic național a primelor două turbine electrice, instalate la hidrocentrala de la Fierza, pe riul Drin. Cea mai mare construcție hidrotehnică din Albania, această hidrocentrală va avea în final o capacitate instalată de 500 MW, iar lacul de acumulare format în spatele barajului se va întinde pe o suprafață de 73 kmp. De asemenea, a fost dată în exploatare prima parte a unui mare complex metalurgic: cînd va funcționa la întreaga sa capacitate complexul va produce 250 mii tone de laminate din oțel, fontă, țevi și cabluri de oțel etc., valorificînd astfel zăcămintele de fieronichel din apropierea orașului Elbasan. Un alt eveniment l-a constituit punerea în funcțiune a uzinei constructoare de mașini din Tirana — prima unitate a viitorului Complex de automobile și tractoare „Enver Hodja”. A fost inaugurată producția națională de tractoare, în viitor — pe măsura dării în exploatare a diferitelor sale unități componente — complexul urmînd să producă mașini, bunuri de echipament și piese de schimb, destinate îndeosebi dezvoltării agriculturii albaneze.

Consumul de zahăr — previziuni diferențiate

CONFORM estimărilor F.A.O., consumul de zahăr la nivelul anului 1985 va înregistra creșteri diferite, în funcție de gradul de dezvoltare al țărilor consumatoare. Astfel sursa citată apreciază că în statele dezvoltate cererea va deveni aproape inelastică, pentru mijlocul deceniului viitor prevăzîndu-se creș-

teri relativ reduse datorită saturației care se înregistrează încă de pe acum. În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, caracterizate printr-un subconsum accentuat, previziunile F.A.O. au în vedere majorări substanțiale a consumului de zahăr în zona Asiei și Orientului Mijlociu (vezi graficul).

La consumul mondial de zahăr obținut din sfeclă și trestie, în următoarea perioadă se va adăuga și producția sporită de sirop de porumb cu conținut bogat de fructoză, în cazul acestuia consumul fiind apreciat la 3,36 mil. t (2,61 mil. t echivalent zahăr) în 1985.

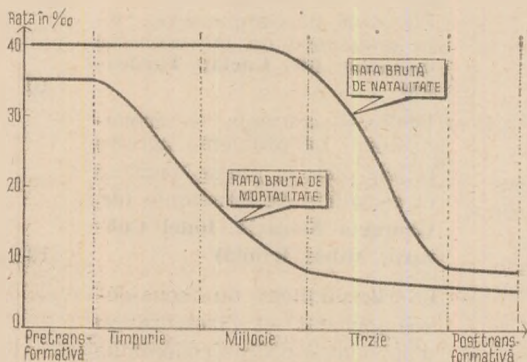
	Media 1972-1974	Previziuni 1985	(% schimbare)
America Latină	31785	32488	(+2,2%)
Africa	26666	4100	(+54%)
Orientul Apropiat	3245	6680	(+106%)
Extremul Orient	2200	32488	(+148%)
Alte țări în curs de dezvoltare	4670	8410	(+80%)
Total țări în curs de dezvoltare	30920	50500	(+63%)
America de Nord	11135	11178	(+0,4%)
Europa Occidentală	4130	4520	(+9,5%)
Japonia	3225	3670	(+14,4%)
Alte țări dezvoltate	37275	38800	(+4,1%)
Total țări dezvoltate	46515	50800	(+9,2%)
Total mondial	77495	101300	(+31%)

(Sursă: F.A.O.)

GLOSAR

Tranziție demografică [I]

TRANZIȚIA demografică este un proces complex, desfășurat în mai multe etape, în cursul căruia o populație națională trece de la niveluri ridicate ale natalității și mortalității la niveluri mai scăzute ca urmare a unor profunde transformări sociale, economice, culturale, psihologice, cuprinse generic sub denumirea de „modernizare” a societății. În majoritatea cazurilor, procesul începe cu scăderea mortalității, urmată la un interval variabil de timp de scăderea natalității, care marchează începutul celei mai importante faze a tranziției demografice. Inițial, tranziția demografică a reprezentat regularitatea, constatată pe baza observațiilor statistice a evoluției natalității și mortalității în cursul sec. XIX și în prima jumătate a sec. XX în țările europene și în cele extracuropene cu populație de origine europeană; mai târziu s-a trecut la formularea de teorii ale tranziției demografice ca încercări de explicare a cauzelor care o determină și a fazelor respective, iar mai recent, la elaborarea de modele predictive, pe bază de mai multe variabile, cu ajutorul cărora să se poată estima tranziția demografică în țările în curs de dezvoltare.

Tranziția demografică și fazele ei (model european)

Tranziția demografică din Europa, așa cum au cunoscut-o cele mai multe țări astăzi dezvoltate, s-a desfășurat astfel (vezi graficul): pînă la sfîrșitul sec. XVIII natalitatea și mortalitatea se aflau la niveluri ridicate; revoluția industrială, procesele asociate acesteia — urbanizarea, creșterea gradului de instrucție al populației, participarea mai largă a femeii la producția socială — descoperirile epocale ale medicinei, dezvoltarea asistenței sanitare, aplicarea legislației sociale etc. au determinat scăderea mortalității (faza timpurie), care, după cîteva decenii, este urmată de scăderea natalității (fazele mijlocie și târzie). În perioada în care natalitatea este încă ridicată, iar mortalitatea scade, are loc o majorare a excedentului natural și o accelerare a creșterii demografice echivalentă cu o „explozie demografică”. Pe măsura dezvoltării economico-sociale, ratele de natalitate și de mortalitate se reechilibrează la niveluri mai joase și în anumite situații se ajunge chiar la o egalitate între natalitate și mortalitate, la o rată zero de creștere demografică și la o populație staționară. Fiecare populație națională cunoaște particularități ale tranziției demografice. În unele cazuri, natalitatea începe să scadă în același timp cu mortalitatea, în altele scăderea mortalității determină, pentru o perioadă scurtă de timp, creșterea natalității. De aceea graficul de mai sus reprezintă numai o schemă foarte generală.

Vladimir TREBICI

Petrol

Anca Preda, Brasov — Deși sistarea exportului iranian a avut o durată mai redusă decât embargo-ul petrolier instituit de o serie de țări arabe în iarna lui 1973—1974, care a durat cinci luni, în unele țări se apreciază că impactul

său asupra situației de pe piața mondială a petrolului și produselor petroliere va fi mai puternic. Aceasta deoarece cantitatea de 5 milioane de barili de petrol pe zi pe care Iranul nu a mai furnizat-o pieței externe după 26 decembrie, 1973 (echivalentă cu circa 10% din importul mondial de petrol) reprezintă aproape dublul cantității nefurnizate de țările arabe

în perioada de vîrf a embargo-ului de acum cinci ani. Golul creat de sistarea exportului iranian a fost acoperit în proporție de circa 3 milioane de barili pe zi de livrări din Arabia Saudită, Kuweit, Irak și alte țări membre ale O.P.E.C. Este adevărat că sistarea exportului iranian a intervenit într-un moment în care principalele țări consumatoare din Occident dispuneau de importante stocuri de petrol și produse petroliere, în multe cazuri echivalente cu consumul pe mai multe luni. Astfel, cele 19 țări occidentale membre ale Agenției internaționale pentru energie dispuneau cu cîteva luni în urmă de stocuri totalizînd 390 milioane tone. Totuși aceste stocuri au fost sensibil diminuate în ultimele săptămîni pentru a putea face față consumului ridicat din perioada de iarnă. În vreme ce preturile au sporit peste nivelul convenit oficial în cadrul O.P.E.C., efectul acestei majorări urmind să se propage și asupra altor materii prime.

Aparat bancar

Iulian Creiveanu, Oradea — În general se face distincție între aparatul bancar și sistemul bancar, primul fiind ansamblul coerent al diferitelor categorii de bănci care funcționează într-o țară, în vreme ce al doilea reprezintă înlănțuirea logică a operațiilor și tranzațiilor active și pasive efectuate de aparatul bancar. Aparatul bancar este organizat în jurul băncii centrale care înfăptuiește politica monetară, valutară și de credit a statului. În țările capitaliste, aparatul bancar cuprinde un mare număr de bănci comerciale, bănci de afaceri, institute de credit specializat — bănci agricole, miniere, mestesugărești etc. — sau institute profilate pe anumite operații specifice, cum ar fi băncile ipotecare sau funciare. Aceste bănci sînt în majoritate organizate sub formă de societăți pe acțiuni și aparțin capitalului particular, restul aparținînd capitalului de stat sau capitalului mixt, de stat și particular. Datorită concentrării și centralizării capitalului, aparatul bancar este tot mai mult dominat de marele capital.

În România constituirea aparatului bancar poate fi considerată că a început odată cu înființarea Băncii Naționale a României (1880) și s-a dezvoltat mult pînă la criza economică din 1929—1933, după care a

urmat un proces de concentrare: în 1930 existau 1102 bănci, iar în 1940, 446. Ponderea marilor bănci a crescut mult în acest timp (1930: 39,7% din totalul bilanțurilor bancare, 1940: 73%). Supravegherea aparatului bancar era încredințată Consiliului Superior Bancar, dominat de stat și de banca centrală.

Progres în combaterea poluării

Manase Marchitan, Satu Mare — Măsurile adoptate în Marea Britanie în ultimii 10—15 ani pe plan legislativ, ca și urmărirea modului cum se aplică acestea, au început să-și arate roadele. Cifre publicate la Londra de Departamentul Mediului Inconfortant într-un volum recent (*Digest of Environmental Pollution Statistics*) relevă o diminuare cu aproape 80% a concentrației de fum în atmosferă față de 1960. Se apreciază că unul din factorii care au permis obținerea acestui rezultat a fost imputernicirea acordată autorităților locale de a controla emisiile de fum, depășirea unui anumit nivel fiind considerată infracțiune și sancționată ca atare. O consecință este că la marginea Londrei, de pildă, concentrația de fum, care era în ultimele decenii cu circa 60% mai mare decît în centrul ei, s-a redus acum la același nivel. O reducere de circa jumătate s-a înregistrat și în cazul concentrației de bioxid de sulf în atmosferă în mediul urban, ca și în cazul emisiunilor de plumb în zona fabricilor care prelucrează acest metal în Anglia și Țara Galilor. În schimb, ca urmare a intensificării traficului rutier, emisiunile de poluanți ca oxidul de carbon, plumbul, oxizii de azot au sporit cu pînă la 20% (cele mai puțin poluante fiind autovehiculele dotate cu motoare diesel).

Succese s-au înregistrat și în combaterea poluării riurilor: ponderea sectoarelor considerate poluate din lungimea totală a riurilor din Anglia și Țara Galilor s-a redus de la 9,1% în 1970 la 7,3% în 1975, în vreme ce în Scotia procentajul respectiv a coborît sub 1%. Privind poluarea sonoră, se ostimează o scădere cu 10% pînă în 1990 a numărului locuitorilor afectați de zgomotul avioanelor ce deservesc aeroporturile londoneze Heathrow și Gatwick, pe seama introducerii unor a-

vioane mai mari și în același timp mai puțin zgomotoase.

În ce privește reziduurile produse de industrie și gospodărie, reducerea poluării a fost favorizată de o sporire a gradului de reciclare a acestora. Se apreciază că din totalul metalelor utilizate în prezent de industria prelucrătoare din Anglia 65% sînt materiale secundare destinate reciclării; în cazul plumbului și hîrtiei proporția este de 50%, iar în cel al cauciucului de numai 5%.

Fumatul — un flagel social

Liliana Weinberg, Ploiești — Rațiunea centrală a organizării colocviului „Știință și decizie” — desfășurat în februarie a.c. la sediul UNESCO, la inițiativa Centrului Național al Cercetării Științifice din Franța și a Institutului de Tehnologie din Massachusetts (S.U.A.) — a fost determinarea măsurii în care cunoștințele științifice influențează asupra adoptării deciziilor. La baza discuțiilor au stat studii elaborate timp de doi ani de un grup pluridisciplinar cuprinzînd medici, economiști, sociologi, industriași etc. Una din temele centrale de reflecție a fost fumatul, flagel social pe care de a deveni, alături de alcoolism, una din principalele cauze de deces în țările respective, deoarece este cancerigen. Fenomenul este cu atît mai îngrijorător, s-a relevat la colocviu, cu cît el cuprinde într-o măsură crescîndă femeile (29% din femeile adulte din Franța fumează, față de 51% din bărbații adulți) și tinereții (45% din tinerii de ambele sexe între 12 și 18 ani sînt fumători), chiar dacă, în urma campaniilor împotriva fumatului, consumul total de țigărete și-a încetinit întrucîtva creșterea.

Studiul prezentat la colocviu au relevat că desi este adevărat că industria franceză a tutunului asigură de lucru la 100.000 persoane, furnizînd în același timp statului un venit de 6 miliarde franci, această din urmă sumă trebuie comparată cu costul social al respectivei producții, estimat la 7,2 miliarde franci (1,2 miliarde costul îngrijirii medicale a bolnavilor suferind de afecțiuni provocate de fumat, 3 miliarde producția nerealizată în diverse sectoare economice în timpul concediilor medicale și 3 miliarde costul producției de tutun, considerată inutilă).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 2 martie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Trei decenii de la începerea procesului de cooperativizare a agriculturii. Drumul continuu ascendent al agriculturii românești (prof. Nicolae Giosan) 1
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete (Iancu T. Marin, Rodica Măndoiu, Mariana Donici) 4
- Investiții. Extinderea tehnologiilor noi în sprijinul scurtării duratelor de execuție (dr. ing. Cornel Hidos) 6
- Cadru propice pentru o dezvoltare eficientă a agriculturii județene (dr. ing. Aurel Furfurică) 8
- Hațșul hirtnilor, obstacol în procesul generalizării invențiilor (Cristian Popescu) 9
- Zonarea în fundamentarea strategiei dezvoltării turismului românesc. (dr. Gh. Barbu, dr. N. Z. Ionescu) 11
- Cititorii au cuvântul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Specializarea pe cicluri tehnologice (Dan Condrea) 14
- Opțiunea colectivă a reprezentanților oamenilor muncii. Întregul spor de producție — prin creșterea productivității muncii (Dorin Constantinescu) 15

TEORIE ● IDEI

- Elemente de comparație asupra dinamicilor avuției naționale (dr. Lucian Turdeanu) 16
- Școli ● curente ● economiști. Problema agrară reflectată în presa muncitorească și socialistă din România (I) (dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia) 18

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Beneficiul întreprinderii (prof. dr. Gh. D. Bistriceanu) 21

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Fondul național de dezvoltare economico-socială (prof. dr. Nicolae Nichita) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale — problemă fundamentală a omenirii (prof. dr. Ioan V. Totu) 24
- Monopolurile supranaționale: noi strategii în expansiune (I) (Nedelea-Chira-Părăluta) 28

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI:

- Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Pregătirea și utilizarea rațională a forței de muncă

IN THIS ISSUE

- Thirty years since the process of the co-operative system in agriculture started. The uninterrupted uptrend in the Romanian agriculture (Prof. Nicolae Giosan) 1
- Conditions favouring a higher development of the district-based agriculture (Dr. Eng. Aurel Furfurică) 8
- The official papers' web, a hyndrance for generalising inventions (Cristian Popescu) 9
- Region-based upon fundamental strategy concerning the development of the tourism in Romania (Dr. Gh. Barbu, Dr. N. Z. Ionescu) 11
- Comparative elements concerning the dynamics of the nation's wealth (Dr. Lucian Turdeanu) 16
- Schools — currents — economists. The agrarian problem spotlighted in the workers' and socialist press in Romania (Dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia) 18
- Abolishment of the underdevelopment and the establishment of a new economic international order — a fundamental problem of the mankind (Prof. Dr. Ioan V. Totu) 24

DANS LE NUMERO

- Trois decennies depuis le commencement du processus de creation des cooperatives agricoles. Le chemin toujours ascendant de l'agriculture roumaine (prof. Nicolae Giosan) 1
- Un cadre favorable au developpement de l'agriculture departamentale (dr. ing. Aurel Furfurică) 8
- La broussaille de la paperasse, obstacle dans la voie de la generalisation des inventions (Cristian Popescu) 9
- Les régions dans la documentation de la strategie de developpement du tourisme en Roumanie (dr. Gh. Barbu, dr. N. Z. Ionescu) 11
- Elements de comparaison de la croissance de la richesse nationale (dr. Lucian Turdeanu) 16
- Ecoles — courants — economistes. Le probleme agraire reflete dans la presse ouvriere et socialiste de Roumanie (dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia) 18
- La liquidation du sous-developpement et l'instauration d'un nouvel ordre economique international — probleme fondamental de l'humanite (prof. dr. Ioan V. Totu) 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Три десятилетия от начала процесса кооперирования сельского хозяйства. Непрерывно восходящий путь сельского хозяйства Румынии (проф. Николае Джосан) 1
- Благоприятные условия для более высокого развития сельского хозяйства уезда (др. инж. Aurel Furfurică) 8
- Бумажные дебри — препятствие в процессе широкого распространения изобретений (Кристиан Попеску) 9
- Районирование в обосновании стратегии развития румынского туризма (др. Г. Барбу, др. Н. З. Ионеску) 11
- Элементы для сравнения динамики роста национального богатства (др. Лучиан Турдеану) 16
- Школы. течения. экономисты. Аграрный вопрос — его отражение в рабочей и социалистической печати Румынии (др. Джорджета Макарие, Ионел Кобзару, Михаил Иримия) 18
- Ликвидация недоразвитости и установление нового международного экономического порядка — фундаментальная задача человечества (проф. др. Иоан В. Тоту) 24

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții, Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

NICI O LOCUINȚĂ MODERNĂ,
MIJLOACE MODERNE DE INFORMARE

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

O nouă generație de televizoare ieșită pe poarta uzinei „ELECTRONICA”-București: televizoarele cu circuite integrate, realizate în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial, având o fiabilitate mărită și CONSUM DE ENERGIE REDUS CU 33 LA SUTĂ. Stabilizatorul inclus în construcția televizorului asigură calitatea deosebită a imaginii și a sunetului chiar la variații mari de tensiune, utilizându-se la construcția lor module funcționale; operațiunile de depanare sînt simplificate. Mai mult, termenul de garanție pentru buna lor funcționare s-a majorat la 12 luni.

Următoarele tipuri de televizoare pot fi cumpărate și cu plata în 24 de rate lunare, acontul fiind de numai 15 la sută din prețul de vânzare:

DENUMIREA TELEVIZORULUI	DIAGONALA ECRANULUI (cm)	PREȚUL (lei)	ACONT 15% (lei)	RATE LUNARE 24 (lei)
OLT	44	2.920	438	103
SNAGOV	47	2.920	438	103
SIRIUS	50	3.050	457	108
SIRIUS	50	3.100	465	110
DIAMANT	61	3.600	540	128
LUX	65	4.000	600	142

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT din București și din întreaga țară, vă pun la dispoziție o gamă largă de astfel de produse electronice.

În magazinele comerțului de stat s-au pus în vânzare modele noi de confecții, tricotaje și încălțăminte pentru sezonul de primăvară :

- balonzaide și pardesie executate conform ultimelor tendințe ale modei ;
- rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;
- pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;
- pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu virful alungit și tocul subțire.

Dăruiti celor dragi cadouri utile ! Alegeți din timp darurile ce le veți oferi astăzi și de 8 Martie.

TRACOM

10
10 11